

ციბეხანი

№ 30 / 10 - 16 მაისი / 2010

ფოკუსი: ქართული ფაშიზმი **33. 15**

მოძრაობა „წინ“ **33. 17**

სელისუფლება და ეკლესია არჩევნის წინაშე **33. 19**

რაციონალური „ქრისტიან-დემოკრატები“ **33. 23**

თინათინ სილაშელი: აგვისტოს ნანგრევებში **33. 34**

მანდატურები: გაუცნობიერებელი სამსახური **33. 36**

ანტიმონოპოლიური სამსახური – უკან მომავალში **33. 28**

სახელმწიფო ჯილდო – პრეზიდენტის ექსკლუზივი **33. 39**

ორი აზრი: 9 მაისის დღესასწაული **33. 47**

ISSN 1987-7528

9 771987 752008

ფასი 2 ლარი

ფაშიზმის პიჩისპიჩი

33. 14-22

თელავი, ყვარალი, ლაგოდეხი

გორი, ქარალი, ხაშური

ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედია

ურაკი, ქობულეთი, ბათუმი

ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი

FM 105.5

FM 103.0

FM 104.5

FM 101.0

FM 101.9

ინგა გრიგოლია ქრისტიან-დემოკრატების ყრილობაზე, 7 მაისი 2010

ფოტო: ბარბარა ჟორჯიანი

ნომერები:

- 02 რედაქტორი
- 04 მოკლედ
- 06 ფოტორეპორტაჟი
- 07 ვრცლად
- 10 **მედია მონიტორინგი**
თავისუფალი თემა
- 12 **ორი აზრი**
9 მაისის დღესასწაული
- ფაშიზმზე გამარჯვების აღნიშვნა, თუ საბჭოთა წარსულისადმი პატივის მიგება?
ზაალ ანდრონიკაშვილი v.s. ლევან რამიშვილი
- 14 **თვალსაზრისი**
საქართველოს კულტურული ომი
მარკ მალენი
ფოკუსი: ქართული ფაშიზმი
- 15 დაპირისპირება „ბარიერის“ პირდაპირ ეთერში
- 17 **პროფაილი**
მოძრაობა „წინ“

- 19 **სეკულარული სახელმწიფო**
ხელისუფლება და ეკლესია არჩევანის წინაშე
საუბრები ლიბერალიზმზე
- 21 ქართული ქუჩის მნიშვნელობა პოლიტიკის ანალიზში
პოლიტიკა
- 23 რაციონალური „ქრისტიან-დემოკრატები“
- 25 NDI-ს კვლევა - მოსახლეობის საჭიროებებისა და პრობლემების ასახვა, მოქალაქეების დამოკიდებულება დემოკრატიული პროცესების მიმართ
ჟურნალისტური გამოძიება
- 26 მოდელირებული გაზიფიცირება
ეკონომიკა
- 28 უკან მომავალში
- 30 საქართველო ევროპული

- ბაზრის ნაწილი**
საბერძნეთიდან - შიდა პრობლემებამდე
კონფლიქტები
- 33 „შეღვათი“ რუსი ტურისტებისთვის
ადამანის უფლებები და სამართალი
- 34 აგვისტოს ნანგრევებში
საზოგადოება
- 36 გაუცნობიერებელი სამსახური
- 39 **სახელმწიფო ფილდო**
პრეზიდენტის ექსკლუზივი
- 41 **უმცირესობა, რომელიც ოფიციალურად არ არსებობს**
არალიარებული უმცირესობა
სპორტი
- 47 არაფერი პირადი
ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები
- 48 სეერ! მადაამ!

ბარეკანზე:

ფაშიზმის პირისპირ
ფოტო: ნათია გულიაშვილი

ჟურნალი „ლიბერალი“ გამოცემა ფონდ „ლია საზოგადოება - საქართველოს“ მხარდაჭერით.

ავტორის / ავტორების მიერ საინფორმაციო მასალაში გამოთქმული მოსაზრება არ გამოხატავს ფონდის „ლია საზოგადოება-საქართველოს“ პოზიციას. შესაბამისად, ფონდი არ არის პასუხისმგებელი მასალის შინაარსზე.

The views, opinions and statements expressed by the authors and those providing comments are theirs only and do not necessarily reflect the position of Open Society Georgia Foundation. Therefore, the Open Society Georgia Foundation is not responsible for the content of the information material.

„თუ გინდა, იყო თავისუფალი, უბრალოდ ვერ შეძლებ ამ ფასულობით კარანტინის პირობებში დატყბე. თუ გინდა, თავისუფალი იყო, მაშინ ყველა, აბსოლუტურად ყველა შენს გარშემო, თავისუფალი უნდა იყოს. და ბოლოს, თუ გინდა, იყო ადამიანი, მარტო ვერ იქნები. ადამიანები ადამიანურობას ერთად აღწევენ.“

დესმონდ ტუტუ

„... ცოტა ხნის წინ, სტუდენტებს ერთი ახალგაზრდა ამერიკელი ქალის ისტორია უკამბე. ის თეთრკანიანი იყო, ემი ბილი ერქვა. აფრიკაში შტატებიდან „ფულბრაიტის“ სტიპენდიით ჩავიდა. ერთ დღეს თავისი შავკანიანი მეგობრები მანქანით ქალაქიდან სახლამდე, ერთ პატარა დასახლებამდე ჩაიყვანა. როცა დაბაში შევიდნენ, ემი ბილის მანქანა ახალგაზრდების ბრბომ შენიშნა. ეს ბიჭები ერთ-ერთ პოლიტიკურ დაჯგუფებას ეკუთვნოდნენ და ასეთი დევიზი ჰქონდათ: „თითო უცხოელზე თითო ტყვია“. ამ ადამიანების მიზანი თეთრკანიანებისგან მათი ქვეყნის განმუხტვა იყო. დაინახეს ემი ბილი. გადმოიყვანეს მანქანიდან. ემი გაიქცა. მერე დაეცა. ბიჭები წაესივნენ და ცემეს. სხეული დანით დაუსერეს. სასტიკი წესით მოკლეს. მერე ეს ახალგაზრდა ბიჭები, რომლებიც დაჯგუფების ლიდერებად ითვლებოდნენ, დააპატიმრეს და ხანგრძლივი ვადით პატიმრობა მიუსაჯეს. შემდეგ ჩვენს ორგანიზაციას - „სიმართლისა და შერიგების საბჭოს“ ამნესტიის თხოვნით მიმართეს. ამ დროს კალიფორნიიდან აფრიკაში ემი ბილის თეთრკანიანი მშობლები ჩამოვიდნენ. გრძელი გზა გაიარეს და კეიპ თაუნში შეჩერდნენ, სადაც დამნაშავეების ამნესტიის საკითხი უნდა განხილულიყო. ემის მშობლებს სრული უფლება ჰქონდათ, თავიანთი შვილის მკვლელების ამნესტიას წინ აღდგომოდნენ. მაგრამ ამის მაგივრად იცით, რა გააკეთეს? ადგნენ და თქვეს: „ჩვენ მხარს უჭერთ ამ ახალგაზრდების თხოვნას შეწყალების შესახებ“. განსაცვიფრებელი რამ მოხდა! მაგრამ ეს კიდევ არ იყო ყველაფერი. მას შემდეგ, რაც ეს ბიჭები გაათავისუფლეს, ემის მშობლებმა კეიპ-თაუნში ემი ბილის სახელობის ფონდი ჩამოაყალიბეს. ფონდის ერთ-ერთი მიზანი იმ შავკანიანი ბავშვების გადარჩენა იყო, რომლებიც პატარა-პატარა აფრიკულ დასახლებებში ძალადობის მსხვერპლნი ხდებოდნენ. ამ ამოცანის განსახორციელებლად მათ სამსახურში თავიანთი გოგონას ორი მთავარი მკვლელი აიყვანეს.“

სამხრეთ აფრიკელი ებსკოპოსი, ნობელის მშვიდობის პრემიის ლაურიატი, დესმონდ ტუტუ

ეს არის ქრისტიანობა, რომელიც მიყვარს. და იმას, რაც გასული კვირის განმავლობაში, ქრისტიანობის სახელით, თბილისში ხდებოდა, არაფერი აქვს საერთო რელიგიასთან, რომელიც სიყვარულსა და თავისუფლებას ქადაგებს. „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირი“ და მალხაზ გულაშვილის რაზმები საფუძველს უყრიან ქართულ ფაშიზმს. ფაშიზმს კი ყველამ სათანადო პასუხი უნდა გავცეთ.

სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს კანონის უზენაესობა და მოგვეცეს როგორც მოქალაქეებს და არა როგორც ელექტორატს. მთელი კვირა უშედეგოდ ველოდი ჩემი „ლიბერალური ხელისუფლების“ რომელიმე წარმომადგენლის საჯარო განცხადებას, სადაც დაგმობდნენ „სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის“ მოქმედებებს და დააკავებდნენ მოძალადეებს, ვინც მშვიდობიან მანიფესტაციებს ფიზიკურად გაუსწორდნენ. ხელისუფლებამ სერიის ყურება ამჯობინა.

ველოდი საპატრიარქოს განცხადებას, რომელიც თავის მრევლს მოვლენების სახელდებაში დაეხმარებოდა და ეტყოდა, რომ ეკლესია გმობს სიძულვილის და ძალადობის პროპაგანდას და დამსჯელ რაზმებს, რომლებიც ადამიანებს სიკვდილით ემუქრებიან. ეკლესიამ ამჯერადაც დუმილი ამჯობინა და ვერ დაიცვა ის ფასულობები, რომელიც ამ ქვეყანაში მცხოვრები ბევრი ადამიანისათვის ძვირფასია და „მართლმადიდებლობა“ ისევ სიძულვილის მქადაგებლებს დაუთმო.

„მე ვარ მართლმადიდებელი და ჩემთვის მიუღებელია ის, რაც ჩემი სახელით კეთდება“ - განაცხადა ნინო ზურიამვილმა ტელეკომპანია „კავკასიის“ ეთერში. იმედია ამ სიტყვებს უახლოეს დღეებში ამ ქვეყნის ბევრი მოქალაქე იტყვის.

**შორენა შავერდაშვილი
მთავარი რედაქტორი
shorena.shaverdashvili@liberali.ge**

რედაქტორები: მთავარი რედაქტორი შორენა შავერდაშვილი / აღმასრულებელი რედაქტორი ნინო ჯაფარიძე / პოლიტიკა და საერთაშორისო ამბები სოფო ჭავჭავაძე / კავკასია და კონფლიქტები სოფო ბუკია / ჟურნალისტური გამოძიება ბესო კურტანიძე / საზოგადოება თამარ ბაბუაძე / ადამიანის უფლებები და სამართალი ნინო ბუქიშვილი / ახალი ამბები ნათია ახალაშვილი
რედაქციის ფოტორედაქტორი ლევან ხერხეულიძე / გრაფიკული დიზაინი თორნიკე ლორთქიფანიძე / რედაქტორ-სტილისტი ნინო სვანიძე / კორექტორი ნინო საითიძე
გამომცემლობა: პროექტის მენეჯერი ქეთი ბაბუნაშვილი / პროექტის მენეჯერის ასისტენტი ლელა შუბითიძე / რეკლამის და გაყიდვების დირექტორი შალვა ჩუბინიძე /
მარკეტინგი და საზოგადოებასთან ურთიერთობა ნათია რუსაძე / დისტრიბუტორი ზვიად შენგელია
ბამონტაჟი: შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0162, ფალიაშვილის ქ. 108. ტელ.: (995 32) 232235, 233731, 912326. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge
სსპა ბამონტაჟი: „ცხელი შოკოლადი“, „ცხელი შოკოლადი - ლიტერატურა“, „პიზნესი: ადამიანები, მეთოდები, სტრატეგიები“.
„ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.
ფურცელში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.
ბამონტაჟი: სტამბა „ფავორიტი“. მისამართი: თბილისი, ჩუბინაშვილის ქ. 50. ტელ.: (995 32) 95 19 52. www.phfavorite.ge
გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.

ახალი

წიგნი

თანამედროვე ქართული პროზა

მოთხრობები ბიჭებს
ზაალ სამაღაშვილისგან

ნოსტალგიით სავსე, მწერლის ბავშვობის დროინდელი მოგონებებითა და თბილისური სურათებით გაცოცხლებული ამბები, რომელთა მთავარი თემა მშობლების, მეგობრების სიყვარული, გაჭირვებასა და ცხოვრებისეულ პრობლემებთან ბრძოლა, კეთილშობილება და კაცთმოყვარეობაა, თან უცხო და თანაც ნაცნობია ამ წიგნის პერსონაჟთა თანატოლი ბიჭებისათვის.

**გაკურ სულაკაურის
გამომცემლობა**

მის: აღმაშენებლის 150
ტელ: 910 954, 911 165

www.sulakauri.ge

ფასი 12.00

ახეივანობა საბაიძნეთში

საბერძნეთის პარლამენტმა, საგალუტო ფონდისა და ევროკავშირისგან 110 მილიარდი ევროს დახმარების სანაცვლოდ მოთხოვნილი, მკაცრი ეკონომიკური პოლიტიკის პროექტი ათენში მასობრივი არეულობების ფონზე დაამტკიცა.

საბერძნეთის დედაქალაქში პარლამენტის შენობასთან ქვების სროლის და ნაგვის ურნების დანვის შემდეგ დემონსტრანტებმა ცეცხლ-მოკიდებული ბოთლი ბანკის შენობაშიც შეაგდეს, რასაც ხანძარი მოჰყვა. ხანძარმა კი ბანკის სამი თანამშრომელი იმსხვერპლა, მათ შორის იყო ერთი ორსული ქალი; დაშავდა 60-

მდე ადამიანი, დაჭრილთა შორის არიან პოლიციელებიც. რამდენიმე ათეული მანიფესტანტი დააკავეს კიდევ.

„ქვეყანა უფსკრულის პირას აღმოჩნდა. ჩვენ ყველა ვართ პასუხისმგებელი, რომ ამ უფსკრულისკენ ნაბიჯი არ გადავდგათ“, – განაცხადა ქვეყნის პრეზიდენტმა კარლოს პაპულიასმა.

მანიფესტანტები იმ პროექტს აპროტესტებდნენ, რომლის თანახმადაც, ქვეყანაში პენსიები და საბიუჯეტო სფეროში დასაქმებულთა ხელფასები შემცირდება, გადასახადები კი გაიზრდება. **ა**

ბიოვსავი ახახად ბადაჩა

სამხრეთი ოსეთის დე ფაქტო პარლამენტმა ე.წ. მთავრობისთვის უნდობლობის გამოცხადების საკითხი დღის წესრიგიდან მოხსნა. თუმცა, დეპუტატების უმრავლესობამ კენჭისყრაზე ხმა მისცა იმ კომისიის შექმნის საკითხს, რომელიც პრემიერ-მინისტრ ვლადიმირ ბროვცევისა და მისი მთავრობის 2009-2010 წლებში საქმიანობას შეისწავლის, კონკრეტულად კი – საბიუჯეტო თანხების განკარგვას.

პარლამენტის პრეზიდენტმა ბროვცევისთვის უნდობლობის გამოცხადების საკითხის დაყენების წინადადებით რამდენიმე დეპუტატმა მიმართა. ისინი პრემიერ-მინისტრს უმოქმედობასა და რუსული ფინანსური დახმარების არამიზნობრივ ხარჯვაში ადანაშაულებდნენ.

ვიდრე პარლამენტში ამ საკითხს განიხილავდნენ, ბროვცევი და კოკოითი ორი დღის შუალედით ჩავიდნენ მოსკოვში და ცალ-ცალკე შეხვედნენ რუსეთის უშიშროების საბჭოს მდივან ნიკოლაი პატრუშევსა და პრეზიდენტის ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს სერგეი ნარიშკინს.

ე.წ. პარლამენტის სხდომის შემდეგ დე ფაქტო პრეზიდენტთან შეხვედრისას დეპუტატები მოელოდნენ, რომ გაკრიტიკების შემდეგ კოკოითი ბროვცევს მოხსნიდა, მაგრამ ეს მოლოდინი არ გამართლდა. ბროვცევი ამჯერად კრემლმა გადაარჩინა, მაგრამ კოკოითი უკვე ლიად აცხადებს, რომ ამ ამბავს რუსეთიდან ცხინვალში ჩასული რამდენიმე მინისტრი „გადაჰყვება“, თუმცა – რომლები, მას არ დაუკონკრეტებია.

მახობის ხანდიასი ისპიის

საქართველოს შსს-მ, ჩოლოყაშვილის ქუჩაზე მომხდარი ინციდენტის გამო, სისხლის სამართლის საქმე აღძრა ხულიგნობის მუხლით, თუმცა – არა უშუალოდ „ეროვნული საბჭოს“ ლიდერის ზვიად ძიძიგურის წინააღმდეგ, ხულიგნობა მერობის კანდიდატს დაბრალდება თუ „ნაციონალური მოძრაობის“ აქტივისტებს, ამას გამოიძიება დაადგენს. ძიძიგურის თქმით, მისი სახლის წინ „ნაციონალური მოძრაობის“ პლაკატების გაკერის გამო მეზობლებსა და აქტივისტებს შორის ჩხუბი მოხდა და გასაშვებლად ჩავიდა.

„50 კაცი დამესია. მანქანებით, სასწრაფოდ მოცვივდნენ. მათ შორის იყვნენ ე.წ. ძველი ბიჭები, იყვნენ „ნაციონალური მოძრაობის“ წევრები“ და რამდენიმე იარაღიანი ადამიანი. მათ დაიწყეს ჩემზე ფიზიკური ზნონლის განხორციელება“, – ჰყვება ძიძიგური და ადასტურებს, რომ ამის გამო ჰაერში საფეხერ გაისროლა.

ძიძიგური ამბობს, რომ მას იარაღის ტარების უფლება აქვს. თუმცა, როგორც ყოფილი დეპუტატი, არ სარგებლობს ხელშეუხებლობის იმუნტეტით. ასეთი პრივილეგია მას არ გააჩნია, არც – როგორც თბილისის მერობის კანდიდატს. თუ ზვიად ძიძიგურს ხულიგნობის ბრალი დაუმტკიცდა, მას 4-დან 7 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა ემუქრება.

TI-ს ახალი ანბანი

არასამთავრობო ორგანიზაცია „საერთაშორისო გამჭვირვალობა“ (TI) თავის ანგარიშში საქართველოში ყველაზე დიდ პრობლემად დამოუკიდებელი სასამართლოს არარსებობას ასახელებს. ახალ ანგარიშში საქართველოს ხელისუფლების საქმიანობის შედეგები განხილული. გარდა სასამართლოს დამოუკიდებლობისა, TI საჯარო სამსახურის მუშაობისა და კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის მეთოდებსაც აფასებს. ანგარიშში სხვადასხვა კვლევაზე დაყრდნობით წერენ, რომ საქართველოს მოქალაქეებისთვის სასამართლო ერთ-ერთი ყველაზე ნაკლებად სანდო სახელმწიფო ინსტიტუტია. TI საქართველოს ხელისუფლებას რეკომენდაციებსაც აძლევს: მოსამართლეთა დანიშვნის პროცესში – მაქსიმალური გამჭვირვალობა, რათა გამოირიცხოს მმართველი პარტიის ზეგავლენის ფაქტორი და ნეპოტიზმის შემთხვევები; სასამართლო მოსმენათა გადადების შემთხვევების შემცირება; საჯარო სამსახურების წინასაარჩევნო კამპანიებში მონაწილეობის შეზღუდვების დაწესება; საჯარო ხარჯების გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა და ა.შ. ანგარიშში წერია, რომ საქართველოსთვის კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტური მიერ მინოდებული რეკომენდაციები – სანახევროდ, მაგრამ მაინც შესრულებულია.

ჯაქობიახი ხატასხოფის ზღვაიხე

მექსიკის ყურე ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე დგას. ყოველდღიურად 800 ათასი ლიტრი ნავთობის ყურეში ჩაღვრა რეგიონის ფაუნას საფრთხეში აგდებს. შანდლოურის არქიპელაგის კუნძულებზე დაზიანებული ჭაბურღილიდან გამოჟონილ ნავთობთან ერთად წყალმა ზღვის მკვედარი ბინადრებიც გამოიჩია. სანაპიროზე ნავთობით დასვრილი ფრინველებიც შეინიშნება. თუმცა, სპეციალისტები კვლევის ჩატარებამდე დაზუსტებით ვერ ამბობენ ზღვის ბინადართა სიკვდილი ნავთობმა გამოიწვია თუ – არა. იმ ჭაბურღილის პლატფორმას, რომელზეც აფეთქება მოხდა, კომპანია „ბრიტიშ პეტროლიუმი“ ქირაობდა. შესაკეთებელ სამუშაოებსაც სწორედ ის უძღვება. მაგრამ ჯერჯერობით ამ პროცესის შეფერხება ვერ მოხერხდა. ეკონომიკური და ეკოლოგიური კატასტროფის თავიდან ასაცილებლად კომპანია უახლეს ტექნოლოგიებს იყენებს. ამ ეტაპზე ერთადერთი სწრაფი გამოსავალია 97-ტონიანი რკინაბეტონის ე.წ. გუმბათოვანი კოშკის ფსკერზე ჩაშვება. თუ სამუშაოები წარმატებით დასრულდება, კოშკი დაზიანებულ ჭაბურღილს ზემოდან დაეფარება და ამით ნავთობის ოკეანეში ჩაღვრას ხელი შეეშლება. გუმბათში დაგროვებულ ნავთობს ოკეანის ზედაპირიდან ტანკერები სისტემატურად ამოქაჩავენ. ასეთი მეთოდი, თან ასეთ სიღრმეზე ჯერ არასოდეს გამოყენებიათ. ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ ეს მეთოდიც საკმაოდ სარისკოა, თუმცა, აშშ-ს ხელისუფლებაში და BP-ში იმედოვნებენ რომ ის გაამართლებს.

სიტყუბი

„ნ მისი პოლიციის დღედ უნდათ, 23 ნოემბერი – რევოლუციის დღედ. ერთხელაც იქნება წმინდა გიორგი ჩასცხებს თავის მახვილს ამათ [ხელისუფლებას]“.

ზვიად ძიციგური
5 მაისი, თბილისი

„ტალიავინიმ, სარკოზიმ, შრიოდერმა და სხვებმა მათი მამა-პაპების მიერ აშენებული ევროპა დაასამარეს“.

იულია ლატინია
3 მაისი, „ეჟედენენი ჟურნალ“

„ის [ვიქტორ იუშჩენკო] ჩემი პარტნიორი არ არის, ჩვენ იუშჩენკოსთან ვისაუბრეთ, თუმცა არაფერი გამოგვივიდა. ვიდრე პოლიტიკოსები საკუთარ ამბიციებს არ დათმობენ, ჩვენ ქვეყნას ვერ გავაერთიანებთ“.

იულია ტიმოშენკო
7 მაისი, კიევი

ხისხვები

2 -ჯერ გაიზარდა მერიის პროექტის „თბილისის კორპუსის“ დაფინანსება, შარშანდელთან შედარებით, და 29,5 მილიონ ლარს მიაღწია.

35 161 200 ლარად იყიდება ბათუმის სასტუმრო „ინტურისტი“.

100 ათას აშშ დოლარს აწესებს ჯილდოდ ყირგიზეთის მთავრობა ბაკიევის გარემოცვის ნეკრებზე ინფორმაციისთვის.

1 მილიონი iPad გაყიდა Apple-მა 28 დღის განმავლობაში.

ფოტორეპორაჟი

ფოტორეპორაჟი

ფოტორეპორაჟი

ფოტორეპორაჟი

ფოტორეპორაჟი

პოლიცია და

"უჩა - 6 მაისს!"

6 მაისი, რომელიც ოპოზიციასა და მათ მხარდამჭერებს მიძიმე მოგონებებს აღუძრავს, ხელისუფლებამ პოლიციის დღედ გამოაცხადა.

ეკა ჭითანავა

„საქართველოს პოლიცია ერთ-ერთი ყველაზე საუკეთესო პოლიციაა მსოფლიოს მასშტაბით. იმ შუშის შენობებში, რომლებშიც თქვენ სხედხართ, ხალხი ხედავს მეგობრებს, ნათესალებს, დებს და ძმებს“, – ამ სიტყვებით მიმართა პრეზიდენტმა შინაგან საქმეთა სამინისტროს გამჭვირვალე შენობის წინ შეგროვილ პოლიციელებს და 6 მაისი პოლიციის დღედ გამოაცხადა.

შინაგან საქმეთა მინისტრის, ვანო მერაბიშვილის თქმით, ეს დღე საქართველოს მოქალაქეთა უმეტესობისთვის სასიამოვნო ემოციებთან ასოცირდება. „ჯერ ერთი გიორგობაა და, ამასთან ერთად ეს ის დღეა, როდესაც აჭარა გათავისუფლდა ასლან აბაშიძის რეჟიმისაგან. ამიტომაც, გადავწყვიტეთ, სწორედ 6 მაისი ავირჩიოთ“.

თუმცა, 6 მაისთან განსხვავებული მოგონებები აკავშირებთ იმ ადამიანებს, რომლებიც შს სამინისტროსგან რამდენიმე კილომეტრის დაშორებით გამართულ, არასაპარლამენტო ოპოზიციის მიტინგში მონაწილეობდნენ. მათი თქმით, ეს დღე შარშანდელი დარბევის თარიღსაც ემთხვევა, როცა მომიტინგეების დასაშლელად სპეცდანიშნულების რაზმმა პლასტიკური და რეზინის ტყვიები გამოიყენა.

„პროტესტს ვუცხადებთ გიორგობის პოლიციის დღედ გამოცხადებას, ეს არის ქართველი ხალხის დაცინვა“, – აცხადებდა მიტინგზე კონსერვატიული პარტიის წარმომადგენელი ზვიად ძიძიგური. თუმცა, ალღუმის მსვლელობისას ოპოზიციამ შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან მისვლა ვერ მოახერხა, რადგან გზა პოლიციის თანამშრომლებმა გადაუკეტეს. საპროტესტო აქცია ვარკეთილის მეტროსთან დაიწყო და

კახეთის გზატკეცილზე, სარკინიგზო მაგისტრალთან პოლიციელებსა და მომიტინგეებს შორის ქვების სროლით დასრულდა.

დილის წარუმატებელი მიტინგის გაგრძელება ოპოზიციამ მოგვიანებით, კოსტავას ძეგლთან გადაწყვიტა. გოგა ხაინდრაფა აცხადებდა, რომ მსვლელობას შსს-ს სამმართველომდე გააგრძელებდნენ. თუმცა, მასშტაბური აქცია ისევ ჩაიშალა, ამჯერად – მომიტინგეთა სიმციროს გამო. ტრიბუნის ირგვლივ სივრცეს ძირითადად ყურნალისტები და თავად პარტიათა წარმომადგენლები ავსებდნენ.

„თქვენ ხართ საუკეთესო საქართველო და საუკეთესო თბილისი“, – განაცხადა ტრიბუნასთან მომიტინგეების სიმცირით იმედაცრუებულმა გოგა ხაინდრაფამ. სცენაზე ხშირად იცვლებოდნენ გამომსვლელები: ეკა ბესელია, ნინო ბურჯანაძე, ლევან გაჩეჩილაძე, ზვიად ძიძიგური, ზურაბ ნოლაიდელი, რეზო ესაძე, მალხაზ გულამვილი, თუმცა უცვლელი იყო ურაპატრიოტული პათოსი და ხელი-სუფლების ლანძღვა.

„ეს დღე არასდროს იქნება პოლიციის დღე! არა აქვს მნიშვნელობა, რას გამოაცხადებს შიზოფრენიკი პრეზიდენტი!“ – აცხადებდა ზვიად ძიძიგური, – სააკაშვილი არის ნარკომანი, მერაბიშვილი – ტურა! ნარკომანო სააკაშვილო, მოგვწყედი თავიდან!“

ზურაბ ნოლაიდელმა კი სწორედ აქციაზე მიიღო იმის გადანწყვტილება, რომ ოპოზიციამ უფრო ზუსტად უნდა ჩამოაყალიბოს გეგმა ხელისუფლების დასამხობად.

ამ გეგმის შესრულებას ოპოზიცია 26 მაისიდან გეგმავს და უფრო ხალხმრავალი და მასშტაბური აქციებით იმუქრება.

იკითხეთ
ლიბერალის
კორტალზე
www.liberali.ge

პლოგი: ნათია გულიაშვილი
პოსტმოდერნული სივამიოზი და
პოლიტიკური ალგორია

„დიდი მადლობა მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირს, რადგან ისინი რომ არ ყოფილიყვნენ, ეს ნიგნი არ დაინერებოდა!“ - ამ სიტყვებით თავისი სადებიუტო კრებულის, „საიდუმლო სირობის“, ავტორმა ერეკლე დვისაძემ ილიას უნივერსიტეტის ნიგნის მალაზია „ლიგამუსში“ გამართულ პრეზენტაციაზევე უნებურად მიგვანიშნა, თუ ვინ შეიძლება ყოფილიყო კრებულის „იკითხველი“ აუდიტორიის დიდი ნაწილი. არც შემცდარა.

ინტერვიუ
თამარ ჩიქოვანი არჩევანის
გაშუქების შესახებ

ყოველკვირეულად
მედიამონსოჰინონის
ხაოქროზიხივი ჰეკევის შედეგები

ბოიკების საბოლოო ბაზაჩვეზას 20 მანდატი დაახლდა

დიდი ბრიტანეთის პარლამენტში ყველაზე მეტი მანდატი კონსერვატორებმა მოიპოვეს, თუმცა ტორები აბსოლუტური უმრავლესობა ვერ გახდნენ.

ნათია ახალაშვილი

დევიდ კემერონი

დიდ ბრიტანეთში ლეიბორისტული პარტიის პოლიტიკური ბატონობის 13-წლიანი ეპოქა დასრულდა. არჩევნების საბოლოო შედეგები ცნობილია. თუმცა, პარლამენტის ქვედა – თემთა პალატაში ადგილების უმრავლესობის მოპოვება ვერც ერთმა პარტიამ ვერ შეძლო. 6 მაისის არჩევნების შედეგები ეგზიტ პოლების შედეგებს დაემთხვა – ახალი მონვევის პარლამენტში ყველაზე მსხვილი ფრაქცია – 306-მანდატიანი, კონსერვატორებს ექნებათ. მათ, 2005 წლის არჩევნებთან შედარებით, 97-ით მეტი მანდატი მოიპოვეს, თუმცა აბსოლუტურ უმრავლესობამდე 20 ადგილი დააკლდათ. ტორებს მთელი ქვეყნის მასშტაბით 10,7 მილიონმა ამომრჩეველმა მისცა ხმა. სულ დეპუტატობა 4150 ბრიტანულ პოლიტიკოსს სურდა.

1974 წლის შემდეგ პირველად ხდება, როცა დიდი ბრიტანეთის პარლამენტში არ არის პარტია, რომელიც თავად შეძლებს მთავრობის ფორმირებას.

13-წლიანი მმართველობის შემდეგ ლეიბორისტები 258 მანდატს დასჯერდ-

ნენ. წინა არჩევნების შედეგებთან შედარებით, მათ 91 ადგილი დაკარგეს. წლებანდელ არჩევნებში ლიბერალ-დემოკრატების შედეგებიც გაუარესდა და საკანონმდებლო ორგანოში მათ 57 მანდატი მოიპოვეს. დარჩენილი 28 ადგილი ბრიტანეთის სხვა პარტიებმა გადაინაწილეს. პირველად ისტორიაში პარლამენტში მოხვდა მწვანეთა პარტიის წარმომადგენელი. ულტრამემარჯვენეთა მცდელობა კი ამჯერადაც უშედეგო აღმოჩნდა.

ლეიბორისტების, ლიბერალების და კონსერვატორების ლიდერები ისტორიაში იმით მოხვედებიან, რომ გაერთიანებულ სამეფოში პირველად გამართულ ტელედებატების სერიაში მიიღეს მონაწილეობა.

ამომრჩეველთა აქტიურობამ საერთო რაოდენობის 65 პროცენტს მიაღწია. ხმის მიცემის პროცესი 649 საარჩევნო ოლქში ჩატარდა. კიდევ ერთ ოლქში არჩევნები 27 მაისისთვის გადაიდო. ამის მიზეზი ერთ-ერთი კანდიდატის მოულოდნელი გარდაცვალება გახდა. ყოველ

ოლქში პარლამენტის ერთ დეპუტატს ირჩევენ, რომელიც კონკურენტებზე მეტ ხმას დააგროვებს.

ქვეყნის ჩრდილოეთში ხმის მიცემის ბოლო წუთებამდე იდგა ამომრჩეველთა რიგები. ზოგიერთ საარჩევნო უბანზე განსაზღვრული დრო ნახევარი საათითაც კი გაახანგრძლივეს, თუმცა ასეულობით ადამიანმა ხმის მიცემა ვერ შეძლო.

ლიბერალ-დემოკრატების ლიდერი ნიკ ქლევი წინასწარი შედეგების გაცნობის შემდეგ აცხადებდა, რომ 6 მაისის ღამე მისთვის „იმედგაცრუების ღამე“ იყო. მიუხედავად ამისა, მთავრობის ფორმირება სწორედ ლიბერალ-დემოკრატების პოზიციაზეა დამოკიდებული.

კონსერვატორების ლიდერმა დევიდ კემერონმა არჩევნების მეორე დღესვე განაცხადა, რომ ლიბერალ-დემოკრატებისთვის „დიდი, ღია და საზრიანი წინადადების“ შეთავაზებას აპირებდა. ორი პარტიის წარმომადგენლები არჩევნების შედეგების გამოცხადების შემდეგ შეხვდნენ ერთმანეთს, თუმცა პირველი მოლაპარაკებები კონკრეტული შედეგებით არ დასრულებულა. მოლაპარაკებები მომდევნო დღეებში კიდევ გაგრძელდება.

პოზიციების დათმობა არც ლეიბორისტების ლიდერ გორდონ ბრაუნს სურს. ისიც აცხადებს, რომ მზადაა ლიბერალ-დემოკრატებთან დიალოგისთვის. ის დაუნიღგ სტრიტის 10-ში არჩევნების მეორე დღეს კვლავ მივიდა იმის სადემონსტრაციოდ, რომ კვლავ პრემიერ-მინისტრია და კვლავ აქვს მთავრობის ფორმირების კონსტიტუციური უფლება.

საბოლოოდ ვინ იმარჯვებს – დიდი გამოცდილების მქონე გორდონ ბრაუნი, თუ დიდი ტრადიციების მქონე პარტიის ახლად გამომცხვარი ლიდერი, ამას ლიბერალ-დემოკრატები გადაწყვეტენ.

საბადასახლო აზნისტიკა - მეოხე აბაჰი

არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები და ჟურნალისტები პარლამენტისგან მაუწყებლების ფინანსური აზნისტიკის შესახებ საკანონმდებლო ინიციატივის შეცვლას ითხოვენ.

მაია ნიკლაური

„ჩვენ ამ ნაბიჯით ხელს ვუწყობთ სამაუწყებლო გარემოს განვითარებას. გვინდა, რომ ყველა ტელეკომპანია თანაბარ მდგომარეობაში ჩავაყენოთ და თითოეულს თანაბრად შევუწყნოთ ხელი“, – ასე დაასაბუთა პავლე კუბლაშვილმა ტელემაუწყებლების ფინანსური აზნისტიკის აუცილებლობა 7 მაისს ფონდ „ლია საზოგადოება – საქართველოს“ ინიციატივით გამართულ შეხვედრაზე.

კანონპროექტი, რომლის მიხედვითაც ტელემაუწყებლობის ლიცენზიის მფლობელი ყველა კომპანია გათავისუფლდება საგადასახლო დავალიანებისა და მასზე დარიცხული საურავებისგან, პარლამენტმა პირველი მოსმენით უკვე განიხილა.

თუმცა, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ფიქრობენ, რომ ასეთი გადაწყვეტილება კიდევ უფრო გაამყარებს არათანაბარ მდგომარეობას მედიასივრცეში. უსამართლო მდგომარეობაში აღმოჩნდებიან ის ტელევიზიები, მაგალითად „კავკასია“ და „მეასტრო“, რომლებიც პატიოსნად იხდიდნენ გადასახადებს. ამ მოსაზრებას თავად პავლე კუბლაშვილი და პრემიერ-მინისტრის მრჩეველი ვახტანგ ყვანიაც ეთანხმებიან. თუმცა მაინც ფიქრობენ, რომ აზნისტიკა კონკურენტულ მედიაგარემოს გააუმჯობესებს.

„ე.წ. სახელისუფლებო ტელევიზიები აღარ გადაიხდიან გადასახადებს იმ იმედით, რომ მომავალი არჩევნების წინ ისევე გაათავისუფლებენ ფინანსური ვალდებულებისაგან. ხოლო ის ტელევიზიები, რომლებიც სახელისუფლებო ინტერესს არ ატარებენ, ნაკლებკრიტიკულები გახდებიან ხელისუფლების მიმართ, რადგან მათაც დაიმსახურონ იგივე სახის აზნისტიკა. ეს კი მედიის განვითარებას და კონკურენტული გარემოს შექმნას ხელს არ შეუწყობს“, – განაცხადა „საერთაშორისო გამჭვირ-

ვალობა – საქართველოს“ წარმომადგენელმა მათიას ჰატერმა.

მისი თქმით, ამ აზნისტიკით, შესაძლოა, რომელიმე რეგიონულმა ოპოზიციურმა ტელევიზიამ სარგებელი ნახოს, მაგრამ უფრო დიდ სარგებელს მთავრობისადმი ლოიალურად განწყობილი ნაციონალური არხები ნახავენ, რომელთაც ისედაც მეტი შემოსავალი აქვთ, ვიდრე – ოპოზიციურ არხებს.

„გაზეთების მსოფლიო ასოციაციის“ კვლევაში, რომელიც დაახლოებით ორი თვის წინ გამოქვეყნდა, აღნიშნულია, რომ საქართველოში სარეკლამო ბაზრის 80 პროცენტი ტელევიზიებს უკავიათ. აქედან რეკლამების 72 პროცენტი კი ტელეკომპანია „იმედსა“ და „რუსთავი 2“-ზე მოდის. ჩნდება კითხვა, თუ რაში შეიძლება დასჭირდეთ ასეთი შემოსავლების მქონე ტელევიზიებს ვალების ჩამოწერა.

ეს და სხვა არანაკლებ მნიშვნელოვანი კითხვები უპასუხოდ რჩება იმის გამო, რომ საგადასახლო დავალიანების შესახებ ინფორმაცია კომერციულ საიდუმლოდ ითვლება. ამიტომ, უცნობია, რა რაოდენობის თანხას ჩამოაწერენ თითოეულ ნაციონალურ მაუწყებელს.

საკუთარ დავალიანებაზე მხოლოდ რეგიონული ტელევიზიები ლაპარაკობენ. მათ მიერ „ლიბერალისთვის“ მოწოდებული ინფორმაციის დაჯამებით, რეგიონალური ტელევიზიების საერთო ვალი 2 მილიონ ლარს აღწევს. ასევე ცნობილია საზოგადოებრივი მაუწყებლის დავალიანებაც, რაც 9 მილიონ ლარს შეადგენს. გამოდის, რომ დანარჩენი 25 მილიონი ლარის დავალიანება ცენტრალურ ტელევიზიებს აქვთ. თუმცა არც ერთი მათგანი ამ ინფორმაციას არც ადასტურებს და არც უარყოფს, შესაბამისად – არც კონკრეტულ თანხებს ასახელებენ.

ტელეკომპანია „კავკასიის“ დირექტორი, ნინო ჯანგირაშვილი ამბობს, რომ კარგი იქნება, თუ აზნისტიკა მხოლოდ

რეგიონულ ტელევიზიებს შეეხებათ. „2 მილიონი არც ისე დიდი თანხაა; თანაც რატომ უნდა აღმოჩნდნენ ნაციონალური ტელევიზიები კიდევ უფრო უპირატეს მდგომარეობაში, არ მესმის“, – განაცხადა ჯანგირაშვილმა.

„დავუშვათ, ჩვენ არ ვენინააღმდეგებით ნაციონალური არხებისთვის დავალიანების ჩამოწერას. ასეთ შემთხვევაში, ის მაინც უნდა ვიცოდეთ, ვის რა ოდენობის და რა სახის დავალიანებას ვუუქმებთ“, – ამბობს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის თავმჯდომარე, თამარ ხიდაშელი.

ხიდაშელი გამოსავალს ვალების რესტრუქტურისაგან ხედავს. დავალიანების გადავადების შემთხვევაში, ყველა მაუწყებელს უკვე კანონი დაავალდებულებს, დაუფარავი გადასახადების ოდენობის შესახებ ინფორმაცია საჯარო გახადოს. მათ ვალი არ ჩამოეწერებათ, მაგრამ მის დასაფარად გარკვეულ პერიოდს მისცემენ.

შეხვედრის მონაწილე ჟურნალისტები და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები საბოლოოდ შეთანხმდნენ, რომ კანონპროექტის მეორე მოსმენამდე პარლამენტის წინაშე რამდენიმე წინადადებას დააყენებენ: მოხდეს ვალების რესტრუქტურისაგან ყველა მაუწყებლისთვის, ანდა ფინანსური აზნისტიკა მხოლოდ რეგიონულ ტელევიზიებზე გავრცელდეს. თუ პარლამენტისთვის ორივე წინადადება მიუღებელი აღმოჩნდება, ძალაში დარჩება არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ჟურნალისტების მესამე მოთხოვნა – დავალიანებების შესახებ ინფორმაციის გამჭვირვალობა კანონმა უზრუნველყოს.

შესაბამისი დოკუმენტი პარლამენტში წარსადგენად „მედია კლუბმა“ უნდა მოამზადოს. პარლამენტი კი, თავის მხრივ, პავლე კუბლაშვილის განცხადებით, ამ საკითხს არჩევნების შემდეგ განიხილავს.

თავისუფალი თემა

არასაარჩევნო თემებს მაუწყებლები ისევ საარჩევნო კონტექსტისთვის იყენებენ.

რუსუდან რუხაძე

პოლიციის ალღუმი, 6 მაისი 2010

გულაშვილი და ხაინდრავა საპროტესტო აქციაზე, 6 მაისი 2010

წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დაწყებიდან დღემდე რამდენიმე თემამ მართლაც დაჩრდილა საარჩევნო საკითხები. თუმცა, სხვა თემა, იმსახურებდნენ თუ არა ეს ამბები ამხელა ქრონომეტრაჟსა და ასეთ აქცენტირებას. „რუსთავი 2“ ძირითადად – საგარეო პოლიტიკის საკითხებზე, „მაესტრო“ და „კავკასია“ – შიდა პოლიტიკაზე, „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ კი სოციალურ საკითხებზეა ფოკუსირებული.

„6 მაისი პოლიციის დღედ უნდათ, 23 ნოემბერი – რევოლუციის დღედ, ერთხელაც იქნება, წმინდა გიორგი ჩასცხვებს თავის მახვილს ამათ“, – მერობის ერთ-ერთი კანდიდატი ზვიად ძიძიგური 6 მაისის პოლიციის დღედ გამოცხადების თაობაზე გამართულ დისკუსიაში ჩაება. ტელეკომპანია „კავკასია“ მოსალოდნელ აქციაზე ოპოზიციის განცხადებებს საღამოს საინფორმაციო გამოშვებებში ავრცელებდა. მათთან ერთად „მაესტროს“ ყურადღებაც დაიმსახურა აშშ-ს საელჩოს მიმართვამ საკუთარი მოქალაქეებისადმი, რითაც სახელმწიფო დეპარტამენტი ამერიკის მოქალაქეებს ურჩევდა, თავი შორს დაეჭირათ იმ ადგილებისგან, სადაც აქციე-

ბი იყო დაგეგმილი. ხელისუფლების წარმომადგენლები ამ სიფრთხილეს ოპოზიციის მუქარებით ხსნიდნენ, ოპოზიციის წარმომადგენლები კი სააკაშვილის მხრიდან მუდმივად რუსეთისგან მოსალოდნელი საფრთხის ხაზგასმას მიანერდნენ. საელჩოს წარმომადგენელი კი განმარტავდა, რომ ეს რიგითი განცხადება იყო, რომლის მსგავსიც საქართველოში არაერთხელ გაუვრცელებიათ და ზოგჯერ – გაცილებით კატეგორიულიც.

6 მაისის პოლიციის დღედ გამოცხადებასთან დაკავშირებით „რუსთავი 2“-მა შინაგან საქმეთა მინისტრის ექსკლუზიური ინტერვიუ გაავრცელა. საკუთარ გადაწყვეტილებას მერაბიშვილი იმით ხსნიდა, რომ ეს დღე უმრავლესობისთვის სასიამოვნო ემოციებთან არის დაკავშირებული. ისინი, ვინც ამ „უმრავლესობაში“ ვერ მოხვდნენ, ნაციონალური მაუწყებლების ყურადღების მიღმაც დარჩნენ. შარშანდელი 6 მაისის ინციდენტის საარქივო მასალა და დაზარალებული ორი მომიტინგე მხოლოდ „მაესტროსა“ და „კავკასიის“ საინფორმაციო გამოშვებებში გაახსენდათ.

6 მაისის პოლიციის ალღუმი და ოპოზიციის საპროტესტო აქცია მო-

■ „6 მაისი პოლიციის დღედ უნდათ, 23 ნოემბერი – რევოლუციის დღედ, ერთხელაც იქნება, წმინდა გიორგი ჩასცხვებს თავის მახვილს ამათ“, – მერობის ერთ-ერთი კანდიდატი ზვიად ძიძიგური 6 მაისის პოლიციის დღედ გამოცხადების თაობაზე გამართულ დისკუსიაში ჩაება.

სალოდნელი მიმდევრობით გააშუქეს ტელეკომპანიებმა. ნაციონალურმა არხებმა ალღუმით და პრეზიდენტის გამოსვლით დაიწყეს, რასაც მომიტინგეების და პოლიციელების შეხლა-შემოხლის ამსახველი მასალა მოჰყვა, „კავკასიამ“ და „მაესტრომ“ კი საპირისპიროდ აანყვეს 6 მაისის ქრონიკა. „მოამბე“ ერთადერთი იყო, სადაც გიორგობის რელიგიური დღესასწაულის შესახებ სიუჟეტი პოლიციის დღეზე მომზადებულ მასალას წინ უსწრებდა.

„პოლიციის დღე და ქვასროლია ოპოზიცია“ – ასე ერქვა სიუჟეტს „იმედზე“. კიდევ ერთი სხვაობა მაუწყებლების მიერ 6 მაისის მოვლენების გაშუქებაში „ც“ ნაწილაკის გამოყენებაშიც გამოიხატა. „დაშვდნენ აქციის მონაწილეები და სამართალდამცავებიც“, – აცხადებდნენ ერთგან, „პოლიციის თანამშრომლები და მომიტინგეებიც“, – გვამცნობდნენ მეორეგან. საინფორმაციო გამოშვებებში ერთი შეხედვით უმნიშვნელო „ც“ სასურველ აქცენტს ეფექტურად სვამდა. თუმცა იმ ფაქტს, რომ ადამიანები ორივე მხარეს დაშვდნენ, ისევე, როგორც სააკაძის მოედანზე გადანაცვლებულ აქციანზე ხალხის სიმწირეს, ყველა მაუწყებელი გადმოსცემდა

ისეთ საკითხებს შორის, რომელთაც თვე-ნახევრის განმავლობაში საარჩევნო საკითხები გადაფარეს, შემდეგი თემებიც მოხვდა:

პოლონეთის პრეზიდენტისა და სამთავრობო დელეგაციის დაღუპვა ავიაკატასტროფაში, რამაც რამდენიმე დღის განმავლობაში საინფორმაციო გამოშვებების პირველი ბლოკები სრულად მოიცვა: გლოვა პოლონეთში, ავიაკატასტროფის დეტალები, გლოვა საქართველოში, დეტალები მოსკოვიდან, გლოვა ევროპაში, ფოტოგამოფენა კაჩინსკიზე, ქართველი ლტოლვილები კაჩინსკის შესახებ, სააკაშვილის ვიზიტით მადლიერი პოლონელები მაშინ, როცა აშშ-ს პრეზიდენტი ბარაკ ობამა გოლფის სათამაშოდ წავიდა.

თემებს შორის იყო ბუნებრივი კატაკლიზმებიც, რომელთა პოლიტიზებასაც მარტივად ახერხებენ მაუწყებლები. სოფელ ველისციხის დატბორვის საფრთხეზე მომზადებული სიუჟეტები იმის სანიმუშო მაგალითი უფრო იყო, როგორ მუშაობს ხელისუფლება საგანგებო სიტუაციებში, ვიდრე სოციალურად აქტუალური პრობლემის წარმოჩენა. „სულ მცირედს საფრთხეც რომ იყოს, ჩვენ ვალდებულები ვართ, მოვხსნათ იგი“, – აცხადებდა მთავრობის სხვა წევრებთან ერთად ველისციხეში ჩასული გარემოს დაცვის მინისტრი. საღამოს საინფორმაციო გამოშვებებმა რამდენიმე დღის განმავლობაში სანიმუშო მიმდევრობა გამოიჩინეს საკითხისადმი: ველისციხეში წყლის დონემ 10 სმ-ით დაინია, ვე-

ლისციხეში დატბორვის საფრთხე მოიხსნა, ველისციხეში გამოიდარა... ასე დეტალურად სხვა არანაკლებ აქტუალური სოციალური საკითხები იშვიათად თუ შუქდება.

„კავკასიის“ საინფორმაციო გამოშვებასაც „უშველა ბუნებამ“: ძველი თბილისის დატბორილ ეზოში მოსახლეობა გამგეობის წარმომადგენელს საყვედურობდა უყურადღებობის გამო. „გამგებელი არ მოსულა იმიტომ, რომ ჩვენი გადამღები ჯგუფი იქ იყო“, – ახსნა ჟურნალისტი.

„კავკასიასა“ და „მეცტროზე“ წინასაარჩევნო კონტექსტში ჯდებოდა წამალაშვილი-არველაძის სატელეფონო საუბარზე ბრიტანული ექსპერტიზის დასკვნა და „იუთუბზე“ გამოქვეყნებული სატელეფონო საუბრები მალალჩინოსნებს – მერაბიშვილს და ქუთელიას, აღდამოვს და ლორთქიფანიძეს შორის კავკასიის ხალხთა შეკრებასა და გენოციდის აღიარებაზე. ამ ორმა თემამ ამ ორ არხზე საკმაოდ მნიშვნელოვანი დრო და ადგილი დაიკავა.

კიდევ ერთი საყურადღებო ასპექტი სამთავრობო ქრონიკაა. ჯერ კიდევ ამერიკის შეერთებული შტატებიდან პრეზიდენტმა „რუსთავი 2“-სთვის მიცემულ ექსკლუზიურ ინტერვიუში განაცხადა, რომ უკეთესი თბილისი, მხოლოდ გიგი უგულავას კი არა, მთელი გუნდის დამსახურებაა. ამიტომაც მისი და მთავრობის სხვა წევრების გამოჩენა ახალ ამბებში ამ განცხადების შემდეგ მმართველი პარტიის კანდიდატების „გუნდურ მხარდაჭერად“ აღიქმება. შესაბამისად, კოდუას თანამდებობრივი დაქვეითება „კავკასიაზე“ გასულ სიუჟეტში შიდასახელისუფლო დაპირისპირებით აიხსნა და ეთერში ის ამონარიდიც კი მოხვდა პრესიდან, რომ „უგულავა უნივერსიტეტებს აკონტროლებს“. უმრავლესობის წევრს დავით დარჩიაშვილს კი იმის განმარტება მოუხდა, რომ „გუნდი მთლიანობაშია და ეს სამინისტროს შიდა საქმეებია“.

„აქამდე ქუთაისში არ იყო კორტები, მოშლილი იყო სტადიონები და ქუთაისელები ცურვას სწავლობდნენ პარკეტზე. თუ კარგად მოიქცევით, წყალსაც ჩავასხამთ“, – განაცხადა ქუთაისში სავარჯიშო დარბაზის გახსნისას, „მე მიყვარს ქუთაისი“ წარწერიან მაისურში გამოწყობილმა პრეზიდენტმა.

„მეცტრომ“ კი ქუთაისში მომხდარ ინციდენტზე გაამახვილა ყურადღება და მაყურებელს ამცნო, როგორ მოუვიდა შელაპარაკება ქუთაისელ ქალბატონს პრეზიდენტის დაცვასთან და როგორ „გაარიდეს“ იქაურობას ძალის გამოყენებით.

„შესრულებული დაპირება“ – ასე წარადგინა „კურიერმა“ პრეზიდენტის მისაქციელში ვიზიტი, სადაც ელექტროენერჯის ინდივიდუალური მრიცხველების დადგმა ერთ თვეში დასრულდება. ორი წლის წინანდელი დანაპირები პრეზიდენტმა ბრაჭულეების ოჯახს უკვე შეუსრულა და მოსახლეობისგან ახალი „დავალებებიც მიიღო“.

„მეცტროს“ სიუჟეტში პრეზიდენტის მისაქციელში ვიზიტის შესახებ ჟურნალისტმა აღნიშნა, რომ პრეზიდენტის გამო სასწავლო პროცესი ჩაიშალა და მოსწავლეები მასწავლებლებიანად სახელდახელოდ ამომშრალი გუბების გასწვრივ ჩაამწკრივეს. პრეზიდენტის გვერდით კი ის ადამიანები აღმოჩნდნენ, ვისაც შარშან გამრიცხველიანებას დაჰპირდაო.

რეალურად კი, არც „იმედისა“ და „რუსთავი 2“-ის და არც „მეცტროს“ სიუჟეტების მთავარი ლერძი მისაქციელის გამრიცხველიანება არ ყოფილა, პოლიტიკურმა კონტექსტმა საკითხის სოციალური მნიშვნელობა მთლიანად გადაფარა.

დაბოლოს, ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის (NDI) უკანასკნელი კვლევის მიხედვით, გამოკითხულთა 58%-თვის დემოკრატია სიტყვის, მედიის თავისუფლება, 25%-თვის კი – სამართლიანი არჩევნები. წინასაარჩევნოდ ქართული მედიისთვის ეს განსაკუთრებული პასუხისმგებლობაა. **■**

სტატიის გამოცემა შესაძლებელი გახდა ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს USAID-ის მხარდაჭერით. სტატიაში გამოთქმული შეხედულებები ეკუთვნის ავტორს და შეიძლება არ გამოხატავდეს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

მომხრე
ზაალ ანდრონიკაშვილი
ლიტერატურათმცოდნე, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ნაციზმი მეოცე საუკუნის ყველაზე დიდი ბოროტება იყო. რასისტულ იდეოლოგიაზე და გენოციდის ლოგიკაზე დამყარებული რეჟიმი სწორედ თავისი ანტიჰუმანური იდეოლოგიით განსხვავდებოდა სხვა სისხლიანი ტოტალიტარული რეჟიმებისაგან.

1945 წლის 7 მაისს რეიმში (საფრანგეთი) ალიანსის შტაბბინაში გერმანიის, ვერმახტის წარმომადგენელმა უპირობო კაპიტულაციას მოაწერა ხელი. კაპიტულაცია 1945 წლის 8 მაისს შევიდა ძალაში, მას შემდეგ, რაც კარლ-სპორსტმი (ბერლინი) წითელი არმიის შტაბბინაში მისი რატიფიკაცია მოხდა.

გამარჯვების დღეს ევროპის უმეტეს ქვეყანაში (მათ შორის ბალტიის ქვეყნებში) – 8 მაისს, ხოლო საბჭოთა კავშირის 12 ყოფილ რესპუბლიკაში, სერბეთსა და ისრაელში – 9 მაისს, ნორვეგიაში, დანიასა და ნიდერლანდებში გათავისუფლების დღეს 5 მაისს აღნიშნავენ.

გერმანულ ნაციონალ-სოციალიზმზე და ზოგადად ფაშიზმზე გამარჯვება XX საუკუნის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი, თანამედროვე სამყაროს წესრიგის დამფუძნებელი მოვლენაა. გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია ნაცისტური გერმანიის და „ლერძის“ სახელმწიფოების მოწინააღმდეგე ალიანსიდან წარმოიშვა.

რატომ არის ეს დღე ჩვენთვის მნიშვნელოვანი?

1) ნაციზმზე გამარჯვება ნიშნავს, რომ ჩვენ დღეს ისეთ სამყაროს ნაწილად მივიჩნევთ თავს, რომელიც – გაერთიანებული ერების დეკლარაცია რომ გავიხსენოთ – „იცავს სიცოცხლეს, დამოუკიდებლობას და რელიგიურ თავისუფლებას, ადამიანის უფლებებს და სამართლიანობას ... ერთობლივ ბრძოლაში ველური და სასტიკი ძალების წინააღმდეგ“.

2) II მსოფლიო ომში 700 000 ქართველი იღებდა მონაწილეობას. 300 000-მა ნაციზმთან ბრძოლაში დადო თავი. ამ ადამიანების ხსოვნა ჩვენთვის დაუვიწყარი უნდა იყოს. ადრე ნათქვამს გავიმეორებ: საბჭოთა საქართველოს იტორიაში საამაყო შეიძლება ბევრი არაფერი ყოფილიყო, მაგრამ ქართველების წვლილი ნაციზმის დამარცხებაში მართლაც საამაყო არის და იქნება.

3) ნაციზმზე გამარჯვების და მსოფლიოს ნაცისტური ბატონობის საფრთხისაგან გათავისუფლების აღნიშვნა დღეს დამატებით მნიშვნელობას იმის გამოც იძენს, რომ საქართველოში გაჩნდა რელიგიურ ლოზუნგებს ამოფარებული ნაციზმის საფრთხე. სწორედ ნაციზმზე გამარჯვების დღე არის იმის სიმბოლო, რომ საქართველოში ნაცისტურ იდეოლოგიას მომავალი არ აქვს და არასოდეს ექნება.

P.S. საქართველოში ზოგიერთს ვერ გაუგია, რით განსხვავდებოდა ქართველების მოწინააღმდეგეობა II მსოფლიო

9 მაისის დღე ფაშიზმზე ბაშჩაქვი საბჭოთა ნახსიციანდობისაგან

ომში წითელი არმიის შემადგენლობაში მათი მოწინააღმდეგეობისაგან სსრკ-ს ან სხვა ქვეყნების დაპყრობით ომებში და მიაჩნია, რომ საზეიმო არაფერი გვაქვს, რადგანაც ჩვენ თითქოს საბჭოთა კავშირის გამარჯვებას ვზეიმობდეთ. ეს შეხედულება მცდარია. დღეს ჩვენ აღვნიშნავთ არა საბჭოთა კავშირის გამარჯვებას დიდ სამამულო ომში, მიუხედავად იმისა, რომ II მსოფლიო ომის დროს სსრკ-ს შემადგენლობაში შევდიოდით, არამედ ანტიჰიტლერული კოალიციის გამარჯვებას ნაცისტურ გერმანიაზე და მის მოკავშირეებზე. ეს გამარჯვება – ცივილიზაციის გამარჯვება ბარბაროსობაზე – ერთნაირად ეკუთვნის ყველას, ვინც ნაციზმის წინააღმდეგ იბრძოდა: ამერიკელებს და რუსებს, ბრიტანელებს და ფრანგებს, ებრაელებს და ქართველებს. ■

უცხოში ჯარისკაცის საფლავი, 9 მაისი

ფოტო: ვიკიპედია

დღესასწაული - უცხოში აღნიშვნა, თუ დღი ჰაზივის მიზეზა?

მონინალმდევე
ლევან რამიშვილი

„თავისუფლების ინსტიტუტის“ გამგეობის
თავმჯდომარე

საბჭოთა ხელისუფლების დასრულების შემდეგ საქართველოში 9 მაისის დღესასწაული გაუქმდა და მეორე მსოფლიო ომის დასრულება, ისევე როგორც მთელ ცივილიზებულ სამყაროში, აღინიშნებოდა 8 მაისს. თუმცა, ევროპაშიც ამ დღეს არა გამარჯვებას, არამედ ომის დასრულებას აღნიშნავენ.

9 მაისის აღნიშვნა შევარდნაძის ხელისუფლებაში და-

ბრუნებისა და საბჭოური დღესასწაულის რესტავრირების შედეგად აღდგა.

ჩემი აზრით, 9 მაისის აღნიშვნა უაზრობაა. რატომ უნდა აღვნიშნოთ ეს თარიღი ან რა უნდა აღვნიშნოთ ამ დღეს?

მეორე მსოფლიო ომი არ ყოფილა საქართველოს ომი. საქართველო ამ დროს დამოუკიდებელი ქვეყანა არ იყო. ის იყო ოკუპირებული ბოროტების იმპერიის მიერ. ამ ბოროტების იმპერიას ჰქონდა ომი მეორე ბოროტების იმპერიასთან და ქართველები, ნებით თუ უნებლიეთ, ამ ომში ორივე მხრიდან მონაწილეობდნენ.

არც სტალინის და არც ჰიტლერის მხარეზე ბრძოლა საამაყო არ არის, მაგრამ იმ ქართველებს, ვინც ნაცისტების მხარეზე იბრძოდნენ, ის მიზანი მაინც ჰქონდათ, რომ საკუთარი ქვეყანა გაეთავისუფლებინათ. საბჭოთა მხარეს მებრძოლებს კი არანაირი მიზანი არ ჰქონდათ, მათ უბრალოდ უბრძანეს, ჯარში გაინვიეს და აომეს.

1945 წელს ჩვენთვის ტოტალიტარიზმი არ დამარცხებულა. ამის შემდეგ ეროვნული თავისუფლება კიდევ კარგა ხანს ვერ მოვიპოვეთ და ქართველებს ამ ომში რა აქვთ აღსანიშნი, არ მესმის.

გიორგი მეთერთმეტეც იბრძოდა ავღანეთში. იბრძოდა იმ იმპერიის ფარგლებში, რომელშიც იყო და ნაწილობრივ მის ინტერესებს იცავდა. ხომ არ აღვნიშნავთ ამ თარიღს, მიუხედავად იმისა, რომ იქაც დაიღუპა ხალხი. რით განსხვავდებიან ბერლინისა და ყანდაღარის მისადგომებთან დაღუპული ქართველები ერთმანეთისგან? ორივე შემთხვევაში, ქართველები სხვა ქვეყნის სამსახურში იდგნენ და გამარჯვება არ უნდა იყოს სახელმწიფოებრივი დღესასწაული. 9 მაისს ჩვენ არანაირი გამარჯვება არ მოგვიპოვებია, ამიტომ ამ თარიღის გამარჯვების დღესასწაულად გამოცხადება ცოტა ცინიკურიც კი არის.

9 მაისი წითელი ტოტალიტარიზმის გამარჯვების დღეა და არა ყავისფერი ტოტალიტარიზმის მარცხის. ეს სტალინისტური დღესასწაული და საბჭოთა ბოროტების იმპერიის გამარჯვება თავისუფალ ჩეხებზე.

ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეამ გერმანული ნაციზმი და საბჭოთა სტალინიზმი ერთმანეთს გაუთანაბრა და ორივე დაგმო. ტოტალიტარიზმის მსხვერპლთა დღედ კი – 23 აგვისტო, მოლოტოვ-რიბენტროპის პაქტის ფორმების თარიღი დაანესა.

როგორც ევროპის საბჭოს წევრმა ქვეყანამ, საჭიროა, ჩვენც დავანესოთ ტოტალიტარიზმის მსხვერპლთა ხსოვნის დღე. ამასთან ერთად, დამატებით, თუ ფაშიზმის დამარცხების დღესაც აღვნიშნავთ, ეს 9-ში კი არაა, 8-ში უნდა გავაკეთოთ. ამ შემთხვევაშიც, სამართლიანობა მოითხოვს, რომ ფაშიზმის დამარცხების დღესთან ერთად კომუნიზმის დამარცხების დღეც აღვნიშნოთ. ასეთ თარიღად შეიძლება სსრკ-ს დაშლის დღე – 31 დეკემბერი დანესდეს. **■**

საქართველოს ხელახალი ომი

რამდენიმე დღის წინ ილიას უნივერსიტეტის წინ დაპირისპირება მოხდა. ჩვენ უნდა გავიაზროთ, რას წარმოადგენს ეს ორი ჯგუფი და რა სურთ მათ. ის, რაც დაინყო, კარგად არ დამთავრებულა. შეუძლიათ ამ ჯგუფებს შერიგება, თუ ეს ისეთი ბრძოლაა, სადაც ერთი მხარე გამარჯვებულია, ხოლო მეორე – დამარცხებული?

მარკ მალენი

ჯგუფს, რომელიც ილიას უნივერსიტეტის წინ გამოჩნდა, სჯერა, რომ იცავს საქართველოს, უფრო სწორად – ქართველობას. „ქართველობის“ მათეული განმარტება ბუნდოვანია, მაგრამ ეს რალაცით დაკავშირებულია საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიასთან და გულისხმობს ნაციონალური იდეის (მათივე ინტერპრეტაციით) დაცვას. მათ სჯერათ, რომ გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვა არა მხოლოდ დასაშვებია, არამედ აუცილებელიც არის და ამისი გაკეთება მათი მოვალეობაა.

მათ არ მოსწონთ, რაც დღეს საქართველოში ხდება. მათ უნდათ საქართველო, რომელშიც არ გაიმართება, მაგალითად, „ჰელოუინი“. გაუგებარია, ვინ განსაზღვრავს, თუ რა არის მისაღები და რა – მიუღებელი. იგივე ტიპის დამოკიდებულებები აქვთ ე.წ. პოლიტიკურ მუსლიმებს ზოგიერთ ქვეყანაში. საქართველოში დაპირისპირების ხელისშემწყობი გახდა წიგნი, რომელიც დაკავშირებულია საიდუმლო სერობასთან. მუსლიმურ სამყაროში, დაპირისპირების საბაზი გახდა მუჰამედის კარიკატურები დანიურ გაზეთში. აქვთ მათ უფლება, რომ ხალხს დაუშალონ „ჰელოუინის“ აღნიშვნა? რა ურთიერთობები არსებობს სამოქალაქო აქტივიზმს, კანონსა და კანონის აღმსრულებლებს შორის? ბოლო კითხვა 2003 წლის ნოემბერში ძალიან აქტუალური იყო. თუმცა, მოდი, კიდევ ერთხელ მივუბრუნდეთ. თუ „ქართველობის“ განმარტება შესაძლებელია, სჭირდება კი მას დაცვა? და ვინ უნდა დაიცვას? ქართული სახელმწიფო არსებობს იმისთვის, რომ დაიცვას არა ქართველობა, არამედ ინდივიდუალური უფლებები, და, რა თქმა უნდა – ბიზნესი და ეკონომიკა. ბოლო ხანებში მთავრობა ცდილობს, ისეთი საკანონმდებლო ცვლილებები მიიღოს, რომლებსაც მათი მხარდამჭერები ეკონომიკური თავისუფლების დაცვად განიხილავენ.

როგორ არის დაცული სხვა ტიპის თავისუფლებები საქართველოში? შეუძლია თუ არა მოქალაქეს, დაწეროს და გამოაქვეყნოს წიგნი, რომელშიც საიდუმლო სერობაზე რასაც უნდა იმას იტყვის? შეგიძლია იყო კათოლიკე ან ათეისტი?

შეგიძლია ჩაატარო „ჰელოუინი“? ვინ განმარტავს იმას, თუ რას ნიშნავს ქართველობა და კარგი ქართველი? რას ნიშნავს კანონი? სახელმწიფო? ეკლესია? არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც მღვდლებთან ერთობლივად მოქმედებს? პოლიცია ამჯერად სულ არ ცდილობდა, ისეთივე ენთუზიაზმით აღეკვეთა კანონის დარღვევა, როგორც – მთავრობის წინააღმდეგ მოწყობილი მიტინგების შემთხვევაში. ხელისუფლება ხმამაღლა აცხადებს, რომ მხარს უჭერს ეკონომიკურ თავისუფლებებს, მაგრამ როგორ განიხილავს ის სხვა ტიპის თავისუფლებებს? ადგილობრივ არჩევნებამდე ხალხისთვის ამის გარკვევა მნიშვნელოვანია.

■ ვინც ყვირის, ხშირად იმათი სახელით გამოდის, ვინც ჩუმად არის. ხანდახან ეს სიჩუმე სტრატეგიულია, რადგან ასოცირება მომგებიანია და ავტორიტარულ ინსტიტუტს არ უნევს ხალხის გაუცხოება იმით, რომ კითხვებს პასუხი გასცეს. თუმცა, რალაც მომენტში, სიჩუმე თანხმობას გულისხმობს.

როგორ უყურებს ქართული მართლმადიდებლური ეკლესია თავის როლს ამ ყველაფერში? ეკლესია მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ქართულ სახელმწიფოსთან და საზოგადოებასთან საუკუნეების განმავლობაში, მაგრამ რა როლი უნდა ითამაშოს მან ახლა? რა ხდება სხვა ქვეყნებში? რას გვეუბნებიან ქრისტეს სწავლებანი? რა არის საქართველოს ინტერესი?

ეს კითხვები საქართველოსთვის უნიკალური არ არის. მთელი მუსლიმური სამყარო სწორედ ამ კითხვებზე ცდილობს პასუხის გაცემას. საფრანგეთი აცხადებს, რომ ბურჟა არ შეიძლება იყოს ფრანგული. იმიგრაცია ბრიტანეთის წინასაარჩევნო დისკუსიებში აქტუალური თემაა, თუმცა არა იდენტობების ბრძოლის გამო, არამედ – სამუშაო ადგილების. ამერიკის საპრეზიდენტო არჩევნების წინ, 2008 წელს სარა პეილინი აქტიურად საუბრობდა „ნამდვილ ამერიკაზე“, და გულისხმობდა იმ ამერიკას, რომელიც მას ეთანხმებოდა, ხოლო ვინც მას არ ეთანხმებოდა, ალბათ „ყალბ ამერიკაში“ მოიაზრებდა.

ვინც ყვირის, ხშირად იმათი სახელით გამოდის, ვინც ჩუმად არის. ხანდახან ეს სიჩუმე სტრატეგიულია, რადგან ასოცირება მომგებიანია და ავტორიტარულ ინსტიტუტს არ უნევს ხალხის გაუცხოება იმით, რომ კითხვებს პასუხი გასცეს. თუმცა, რალაც მომენტში, სიჩუმე თანხმობას გულისხმობს. **■**

ინგლისურიდან თარგმნა გიორგი ცხადაიამ

დაპირისპირება "ბაჩიჩის" პირდაპირი ეთერში

ტელეკომპანია „კავკასიის“ თოქ-შოუში დაწყებული დებატები ხელჩართული ჩხუბით დასრულდა.

მაია ნიკლაური

მალხაზ გულაშვილი და ლელა გაფრინდაშვილი ტელეკომპანია „კავკასიასთან“, 8 მაისი 2010

ფოტოსი: ანა კოსტა

„პროტესტს გამოვთქვამ, მოვი-
თხოვ პოლიციისგან 4 მაისს მომხდა-
რი აქციის ამბები გამოიძიოს, გამო-
არკვიოს, ვინ იყვნენ ეს ადამიანები,
ვინც სხვებს ურტყამდნენ. ახალგაზრ-
დებს კი მოუწოდებ, რომ ბევრი იკი-
თხონ სახარება, რაც შეიძლება მეტი,

რომ არ აყვნენ სხვის პროვოკაციას“,
– განაცხადა ომბუდსმენის ოფისთან
არსებული ტოლერანტობის ცენტრის
უფროსმა ბექა მინდიაშვილმა და ხე-
ლოვნებათმცოდნე თეო სატიაშვილ-
თან, ასევე ილიას უნივერსიტეტის
პროფესორ სერგო რატიანთან ერთად

გადაცემა „ბარიერის“ სტუდია დატო-
ვა.

სწორედ ამის შემდეგ დაიძაბა ვი-
თარება ტელეკომპანია „კავკასიის“
ეზოში. ეს იყო ლოგიკური შედეგი იმ
დაპირისპირებისა, რაც 4 მაისს ილიას
უნივერსიტეტის ეზოში დაიწყო და

მთელი კვირის განმავლობაში მიმდინარეობდა.

ტელეკომპანია „კავკასიასთან“ შეკრებილმა ჟურნალისტებმა დაუდგინეს პირებმა სტუდიიდან პროტესტის ნიშნად გასულ სტუმრებს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიყენეს. ხმაურზე სხვა სტუმრებმაც დატოვეს სტუდია, რის შემდეგაც ეზოში ჩხუბი ატყდა. ერთმანეთს დაუპირისპირდნენ ტელეკომპანიასთან მისული ხალხი და „კავკასიის“ თანამშრომლები. ჩხუბმა სტუდიაშიც გადაინაცვლა და მასში „სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის“ წარმომადგენლებიც ჩაერთვნენ.

მალბაზ გულაშვილმა, რომელიც ამ დროს გადაცემა „ბარიერში“ მონაწილეობდა, განაცხადა, რომ ეზოში შეკრებილ ადამიანებს არ იცნობდა. ტელევიზიის თანამშრომლები და გადაცემის ზოგიერთი სტუმარი კი ჰყვებიან, რომ ეს ადამიანები „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირის“, და „სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის“ წევრები იყვნენ.

„კავკასიის“ ერთ-ერთი თანამშრომელი გიორგი გეგეჭკორი იხსენებს, რომ ჟურნალისტ ნინო ზურიაშვილისთვის მოქმედი ხელი მას მოხვდა. „სიტუაცია აირია. დამიწყეს ცემა, ორ მანქანას შუა დამაგდეს და მირტყამდ-

ნენ ნიხლებს. ზურგი მაქვს ნატკენი და ფეხი. მერე შიგნითაც შევიდნენ და ჩვენს თანამშრომლებს აგინებდნენ, ურტყამდნენ“, – ამბობს გეგეჭკორი. მისი თქმით, ის პირები, ვინც მას სცემდნენ, ამას მართლმადიდებლობის სახელით აკეთებდნენ.

ნინო ზურიაშვილის თქმით, ერთ-ერთ მათგანს ის „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირიდან“ იცნობს. „მიღებდა და მეუბნებოდა, რომ ვარ სამარცხვინო ადამიანი, იმიტომ რომ ვიცავ ჰომოსექსუალებს და მათ უფლებებს“, – ამბობს ზურიაშვილი.

ჩხუბის შემდეგ ტელეკომპანიასთან სასულიერო პირებიც მივიდნენ. სოფელ ჭოპორტის ეკლესიის მოძღვარი მამა ვახტანგი აცხადებდა, რომ ეს ყველაფერი ტელეკომპანია „კავკასიისა“ და „თავისუფლების ინსტიტუტის“ თანამშრომლებმა დადგეს და მართლმადიდებელ საზოგადოებას მოუწყვეს პროვოკაცია.

ერთ-ერთი თვითმხილველი, ზაზა სვანაძე, რომელიც ტელეკომპანია „კავკასიასთან“ იმყოფებოდა, იხსენებს, რომ აგრესიულობით მღვდლებიც გამოირჩეოდნენ. მათ თვალწინ უცნობმა პირებმა სასტიკად სცემეს დავით აქუბარდიას. „დააგდეს იატაკზე და მიყენეს შეურაცხყოფა“, – ამბობს სვანაძე.

„სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის“ წევრი შოთა აფხაიძე კი ჩხუბის დადგმას ტელეკომპანია „კავკასიის“ ხელმძღვანელობას აბრალებს: „ვიცი, რომ ჰქონდათ მოლაპარაკებები და ეს უმსგავსობა დაგეგმილია“, – განაცხადა აფხაიძემ.

ინციდენტი პოლიციის მისვლის შემდეგ დასრულდა. 20-ზე მეტი პატრულის თანამშრომელი მობილიზებული იყო, როგორც ტელევიზიაში, ისე მის ეზოში და ლეონიძის ქუჩაზე.

ჩხუბის შედეგად დაშავდნენ როგორც „კავკასიის“ თანამშრომლები, ისე ტელეკომპანიასთან მისული დაჯგუფების წევრები. „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირის“ წარმომადგენლები – დავით შალამბერიძე, ავთანდილ ზუმბაძე და ზვიად ბლიაძე პოლიციამ დააკავა და ისინი დილომში, პოლიციის სამმართველოში გადაიყვანეს. [

პოლიცია ტელეკომპანია „კავკასიასთან“, 8 მაისი 2010

ფოტო: ლეონ სპირიძე

ტელეკომპანია „კავკასიის“ ეზო, 8 მაისი 2010

ფოტო: ლეონ სპირიძე

პროფაილი

მოძრაობა "ნინ"

ახალგაზრდული მოძრაობა „ნინ“ თავისი იდეების დასაცავად ნებისმიერი ფორმით იბრძვის.

ანიტა თვაური

მოძრაობის „ნინ“ აქტივისტები, 2010

„მამათმავლებო, მოვდივართ!!! ცუდად გაქვთ საქმე!!! სულიერად გაგანადგურებთ!!!“ – ეს ახალგაზრდული მოძრაობის – „ნინ“ ერთ-ერთმა წევრმა, გიორგი გაბედავამ სოციალურ ქსელ „ფეისბუქში“ რამდენიმე დღის წინ დაწერა.

ორგანიზაციამ „ნინ“, რომელიც 2009 წლის შემოდგომაზე დაფუძნდა, საზოგადოების ყურადღება 3 მაისს, ერეკლე დეისაძის წიგნის „საიდუმლო სირობის“ გაპროტესტებისას მიიქცია. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის წინ გამართულ აქციაზე მათ „მამათმავლობის პროპაგანდირებაში“ „თავისუფლების ინსტიტუტი“ და უნივერსიტეტის რექტორი გიგი თევზაძე „დაადანაშაულებს“ და მისი გადადგომა მოითხოვს. თუმცა, მოძრაობის აქტიურობა ამ აქციით არ შემოფარგლულა, 4 მაისს ისინი ილიას უნივერსიტეტთან კვლავ გამოჩნდნენ და ამჯერად „სიტყვის თავისუფლების დასაცავად“ გამართული აქციის ჩატარება გააპროტესტეს. „უნივერსიტეტიდან დაგვირეკეს, – პიდარასტები აქციას გიმართავენო, – და ჩავედით“, – იხსენებს გიორგი გაბედავა. ამ ორგანიზაციაში ჰომოსექსუალებს ან

„პიდარასტებად“ ან „მამათმავლებად“ მოიხსენიებენ – პირველ ტერმინს დასამცირებლად, მეორეს კი რელიგიური ცოდვის აღსანიშნავად ხმარობენ.

მოძრაობა „ნინ“ რამდენიმე მეგობარმა გიორგი აბაშიძემ, რატი მაისურაძემ, გიორგი მალრაძემ, ლაშა თოფურიამ და ზუკა ჩაჩანიძემ დააარსეს. ისინი ბოლო წლების განმავლობაში სხვადასხვა საზოგადოებრივ აქტივობებში მონაწილეობდნენ და ერთმანეთიც აქციებზე გაიცნეს.

მოძრაობის ხელმძღვანელი შოთა აფხაიძე, ორგანიზაციის ასაკით ყველაზე უფროსი დამფუძნებელია. ჯავახიშვილის უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამართლის მაგისტრანტი, „თანასწორობის ინსტიტუტის“ აქტიური წევრი იყო. პარალელურად, იგი პოლიტიკურ, სოციალურ და რელიგიურ თემებზე გაზეთ „ჯორჯიან თაიმსსა“ და „საქართველო და მსოფლიოში“ წერდა. ამბობს რომ პაციფისტია, ხელისუფლებას მილიტარისტული პოლიტიკის გამო აკრიტიკებს და საქართველოში ნაციონალისტური იდეების გავრცელებისთვის იბრძვის.

„ჩვენ როგორც ქართველ ისე ოს და აფხაზ ახალგაზრდებში ვინცებთ ძალიან დიდ პროპაგანდას, იმისათვის, რომ გავაგებინოთ, რა არის ქართული ნაციონალური იდეა, რა არის ქართველობა და როგორ უნდა გავაერთიანოთ საქართველო“, – ამბობს შოთა აფხაიძე. ერთი მხრივ, ის აცხადებს, რომ ადამიანის უფლებების დაცვისთვის იბრძვის, მეორე მხრივ კი, „ფეისბუქზე“ წერს, – „ისე გავაკეთებ, რომ საქართველო მხოლოდ ქართველებისთვის და მართლმადიდებლებისთვის იქნება, ყველა ვინც წინააღმდეგობას განევს, დაისჯება! ერის და ღვთის ხელით!“

ორგანიზაციის წევრების თქმით, მოძრაობის მისიაა მართლმადიდებლობის დაცვა. „ჩვენი ცხოვრების მიზანია მართლმადიდებლობისთვის ბრძოლა, ფორმებს კი დრო გვაჩვენებს“, – ამბობს მოძრაობის წევრი თენგიზ ომანიძე, რომელიც ამ ჯგუფს ერთი თვის წინ შეუერთდა. თენგი 21 წლისაა, თსუ-ს იურიდიული ფაკულტეტის მეოთხე კურსის სტუდენტია და თან კონსერვატიულ პარტიაში მუშაობს. ის ასევე

არის ეროვნული საბჭოს წარმომადგენელი ცესკო-ში.

ახალგაზრდული მოძრაობა „ნინ“, ერთი თვეა, რაც „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირთან“ ერთად, მალხაზ გულაშვილის მიერ დაარსებული „სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაობის“ შემადგენელი ნაწილი გახდა.

„ვიცნობდი მალხაზ გულაშვილს და ვიცოდი, რომ საერთო მიზნისთვის ვიბრძვი, ჩვენი თავი მას თავად შევთავაზეთ“, – ამბობს შოთა აფხაიძე.

„ნინ“-ის წევრები თითქმის ყოველდღე სმმ-ს ოფისში იკრიბებიან. ორგანიზაციის პრესცენტრი მისნის, რომ „ოფისი ნაქირავეები არ არის, ის სავარაუდოდ მეგობარმა მალხაზ გულაშვილს დაუთმო“. ვაკეში დიდ კერძო სახლს მალაღობის კარიბჭე და საკუთარი ეზო აქვს. ქუჩიდანვე ჩანს სახლის ფასადზე გაკრული გერბი – ორთავიანი არწივი გვირგვინითა და ბოლნური ჯვრით. როგორც ახალგაზრდული ფრთის და „ნინ“-ის ხელმძღვანელი შოთა აფხაიძე გვიხსნის, არწივი სიძლიერის ნიშანია და საერო და საეკლესიო ხელისუფლების ერთიან მმართველობას გულისხმობს,

მართულ აქციებს თავდაცვით ქმედებებად აფასებენ. მათი თქმით, უნივერსიტეტის ადმინისტრაციამ ცინიკური პასუხი გასცა მათ მოთხოვნას, უნივერსიტეტის შენობაში გაეხსნათ სამლოცველო კუთხე. „გვითხრეს, – კაფემიც ხომ არ გაგიხსნათო“, – და საპასუხოდ „მართლმადიდებლობის შეურაცხყოფელი წიგნის პრეზენტაცია მოაწყვეს“, – ამბობს ერეკლე ფაჩოშვილი. მოძრაობის წევრები იმასაც ამბობენ, რომ მათ პატრიარქის კურთხევა არ აქვთ, რაც ხშირად მათი გაკიცხვის საბაბი ხდება. მაგრამ „ნინ“-ის ერთ-ერთი წევრი ლაშა თოფურია არ იზიარებს მოსაზრებას, რომ მათ ყველა ნაბიჯზე პატრიარქისგან კურთხევა უნდა აიღონ. „ქრისტეს დასაცავად კურთხევა არ არის საჭირო. ეკლესიის სახელით არ ვაკეთებთ ამ ყველაფერს, ჩვენი მორალით ვაკეთებთ. მართლმადიდებლობაზე მონობოლია არ აქვს დაწესებული საპატრიარქოს და მე მაქვს უფლება, რომ დავიცვა ჩემი რწმენა“, – ამბობს ლაშა თოფურია

ისინი აქციაზე ფიზიკურ და სიტყვიერ შეურაცხყოფაზე პასუხისმგებლობას არ იღებენ და ამბობენ, რომ იძულებულები

არამედ ანათემას გადაცემენ და ის ველარ შევა ეკლესიაში, არც სარწმუნოების მიმართ ხმის ამოღების უფლება მიეცემა, რადგან სარწმუნოების განხილვა მკრეხელობაა“. საქართველოს „გაბრწყინების“ ერთადერთ გზას ის თამარ მეფის ეპოქის ანმეოში გადმოტანაში ხედავს „დავით აღმაშენებლის ეპოქაში მართლმადიდებლურმა რელიგიამ შეუნარჩუნა ქართველებს ქართველობა. საქართველო მართლმადიდებლობის გარეშე განადგურდება“, – ამბობს დავით ოქროპირიძე.

მიუხედავად დიდი იდეოლოგიური მსგავსებისა, ახალგაზრდული მოძრაობის „ნინ“ წევრები უარყოფენ რაიმე სახის კავშირს რუსულ ფაშისტურ იდეოლოგიასთან და უფრო მეტად აღემატება ევრაზისტული დოქტრინა შეიმუშავა და ერთიანი ევრაზიის იდეა წარმოადგინა, რომელშიც დომინანტი სახელმწიფო რუსეთია, საქართველო და უკრაინა კი – მისი ნაწილები.

შოთა აფხაიძე თავის თავსა და ორგანიზაციის უფრო მეტად სერბულ „არკანის ვეფხვეს“ ადარებს. „არკანი“ 90-იან წლებში სერბეთში შექმნილი არაფორ-

■ მოძრაობის ოფისს ვაკეში მალაღობის რკინის კარიბჭე და საკუთარი ეზო აქვს. ქუჩიდანვე ჩანს სახლის ფასადზე გაკრული გერბი – ორთავიანი არწივი გვირგვინითა და ბოლნური ჯვრით. „არწივი სიძლიერის ნიშანია და საერო და საეკლესიო ხელისუფლების ერთიან მმართველობას გულისხმობს“, – ამბობს ორგანიზაციის ხელმძღვანელი შოთა აფხაიძე.

გვირგვინი კონსტიტუციური მონარქიის სიმბოლოა, ჯვარი კი – მართლმადიდებლობის.

„ჩვენ უნდა ვიაროთ მხოლოდ და მხოლოდ ნინ, იმიტომ, რომ უკან დასახევი არაფერი არ გვაქვს“, – ამბობს შოთა აფხაიძე. „ნინ“-ის ერთ-ერთი წევრი 19 წლის ერეკლე ფაჩოშვილი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში სწავლობს და 4 მაისს გამართულ აქციაშიც მონაწილეობდა. „ჰომოსექსუალობისტი რომ გამოვა და გაჰკვივს, რომ ერთნი ვართ, ერთნი კი არა, ავადმყოფები არიან, ადამიანები არ არიან. მე არ ვარ პაციენტი, მე ვარ ქართველი მეომარი და ვინც არ უნდა შემაგინოს დედა, საკადრის პასუხს გავცემ“, – ამბობს ერეკლე ფაჩოშვილი.

მოძრაობის წევრები 3 და 4 მაისს გა-

იყვნენ, პასუხი გაცეათ შეურაცხყოფაზე. „ჩვენ ფიზიკურ ძალადობას გვიკრძალავს რელიგიური მრწამსი და უნმინდესი, მაგრამ როცა დაგარტყამენ, შემოარტყამ მეორე ლოყაში, აბა, რას იზამ“, – ამბობს „ნინ“-ის ერთ-ერთი წევრი დავით (დანიელ) ოქროპირიძე.

დავითი სასულიერო სემინარიის პირველი კურსის სტუდენტია და მისი სამუშაო კუთხე ქართველი პატრიარქების ფოტოებითაა მოწყობილი. მისი აზრით, დღეს რელიგიას სათანადო ადგილი არ უკავია ქვეყნის ცხოვრებაში. დავითი თვლის, რომ მართლმადიდებლობა სახელმწიფო რელიგიად უნდა გამოცხადდეს, მმართველი კი მეფე – ბაგრატიონთა შტოს წარმომადგენელი გახდეს. მისი აზრით, ამ სახელმწიფოში ადამიანს „არ დასჯიან ჩამოხრჩობით,

მალური „სერბ მოხალისეთა გვარდიის“ ხელმძღვანელის, ყელკო რაჟნატოვიჩის ზედმეტსახელი იყო. კრიმინალურ ავტორიტეტს ბრალი ედებოდა ეთნიკურ წმენდაში მონაწილეობაში, ნამებაში, გაუპატიურებასა და მკვლელობებში. ის 2000 ათას წელს მოკლეს.

„ჩვენ არ ვაპირებთ ავტორიტეტით ქუჩაში სიარულს, მაგრამ საბრძოლო სული და სერბული მართლმადიდებლობა კარგადაა შეხამებული ქართულთან, ფაქტობრივად ერთი ღირებულებები გვაქვს და ერთნაირი ისტორია. არკანელები დღესაც არიან. მე ვმეგობრობ მათ ახალგაზრდულ ფრთასთან. ჩვენ ლეგიონების ჩამოყალიბებას არ ვაპირებთ, მაგრამ თუ დაგვესხმებიან, თავის დაცვა უნდა შევძლოთ“, – მიუხედავად შოთა აფხაიძე. ■

საქულარული სახელმწიფო

ხელისუფლება და ახლანდელი ახრევის წინაშე

საქართველოს ეკლესია და ხელისუფლება არჩევნის წინაშე დგას. ეკლესია უნდა გაემიჯნოს რელიგიურ ექსტრემისტებს, ხელისუფლებამ კი მათ მიმართ ადეკვატური პოლიტიკა გაატაროს, რათა ქვეყანაში მოქალაქეებს ჰქონდეთ საშუალება, კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებებით ისარგებლონ.

ნინო ბექიშვილი

აქცია ილიას სახელობის უნივერსიტეტის წინ, 4 მაისი 2010

ფოტო: ნინო ბექიშვილი

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველო ორი ძირითადი პრობლემის წინაშე დადგა. ერთი მხრივ რუსეთი, რომელიც ვერა და ვერ ელეოდა გემრიელ ლუკმას და ხან ფარულად, ხანაც ღიად გვებრძოდა და გვებრძვის, მეორე მხრივ – ეთნონაციონალიზმი, რაზეც ჩვენი ეროვნული იდენტობის აგებას შევეცადეთ, და ეს საეკლესიო, ჯერ – სამოქალაქო, შემდეგ კი სამხრეთი ოსეთისა და აფხაზეთის ომებით დასრულდა. სამწუხარო ისაა, რომ ამ მძიმე გამოცდილებამ ვერაფერი გვასწავლა. 2008 წლის აგვისტოში ისევ ომში ჩავებით და ორი წლის შემდეგაც ვერ გაგვირკვევია – შეიძლებოდა თუ არა ამ ომის თავიდან აცილება, ჩვენ დავეწყეთ ომი თუ რუსეთმა, გავიმარჯვეთ თუ დამარცხდით.

მაშინ, 20 წლის წინ კიდევ ერთი მნიშვნე-

ლოვანი რამ მოხდა – მართლმადიდებლურმა რწმენამ პრივატიზაციიდან საჯარო სივრცეში გადაინაცვლა და ისე, რომ სულ არ გასჭირვებია, პირდაპირ და ნარნარად ჩაანაცვლა კომუნისტური იდეოლოგია. ის, რაც ყველაზე ინტიმური და პირადია, სახალხო, საჯაროდ გამოიფინა. სკოლებში და საავადმყოფოებში, პარლამენტში და მთავრობის წევრების კაბინეტებში ლენინის კუთხეები ხატების კუთხეებით შეიცვალა. მოგვიანებით ლენინის ძეგლის ადგილი თბილისის მთავარ მოედანზე წერეთლის უნიჭო კიჩმა – წმინდა გიორგის მოოქროვილმა ქანდაკებამ დაიკავა, რომლის დადგმაც მკაფიო ნიშანი იყო იმისა, რომ რევოლუციის შემდეგ მოსული ხელისუფლება არ იყო თავისუფალი ტოტალიტარული იდეოლოგიის გავლენისგან – ზურაბ წერეთელი დღემდე საბჭოთა ხე-

ლოვნებას ქმნის. ილუზია, რომ „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ მოსული ხელისუფლება შეძლებდა სახელმწიფოს სეკულარულ იდეებზე და სამართლიანობის პრინციპებზე აშენებას, მალევე გაიფანტა. ბასილ მკალაიშვილის დაპატიმრების შემდეგ, როდესაც დემონსტრაციულად გაუსწორდა მეამბოხე მღვდელსა და მის მრევლს, ხელისუფლების ოპონენტებმა მთავარ ლოზუნგებად ორი ფრაზა აქციეს – „ეკლესიებს გვინგრევენ!“, „რწმენას ებრძვიან!“. სააკაშვილის გუნდმა ამ მაგიურ ბრალდებებს ვერაფერი დაუპირისპირა და დაწებდა. ხელისუფლებისა და ოპოზიციის უდიდესი ნაწილი დღემდე ერთმანეთს ეჯიბრება კამერების წინ საკუთარი რელიგიური გრძიობების დემონსტრირებაში. ქართველი ხალხი მიტინგებზე ნასწავლ-

მა რელიგიურობამ და მასობრივი ლოცვე-ბის გამოცდილებამ იმ ელექტორატად ჩა-მოაყალიბა, რომელიც ნებისმიერ უღირსს მისცემს ხმას, თუკი ის მთავარ ლოზუნ-გად მართლმადიდებლობისა და ქართუ-ლი ტრადიციების დაცვას გაიხდის. ხალხი უკანასკნელი 20 წლის მანძილზე მუდმივად ომებისა და პოლიტიკური თუ სოციალური არასტაბილურობის პირობებში ცხოვრობს. სწორედ ამიტომ ახალ, თავისუფალ საქარ-თველოში მოქალაქეებს დამოუკიდებელი გადაწყვეტილებების მიღების და ფიქრის ჩვევა არ ჩამოუყალიბდათ. ამით კარგად სარგებლობს ხელისუფლებაც და ეკლე-სიაც.

ხელისუფლებამ აგვისტოს ომის შემდეგ ქართული ნაციონალური იდენტობის განმ-საზღვრელად რუსეთის სახით ნამდვილი მტრის ხატი შექმნა, რომლის ჯიბრზეც ჩვენ სულ წინ და წინ უნდა ვიაროთ (მასხენდე-ბა კომუნიტური ლოზუნგი „დავენიოთ და გავესწროთ ამერიკას!“). პატრიოტიზმის ის ფორმა კი, რასაც ე.წ. „პატრიოტთა ბანაკე-ბში“ ახალგაზრდებს ასწავლიან, საბჭოთა დროს და პიონერთა ბანაკებს გვახსენებს. ოღონდ აქაც კომუნიზმის დიადი იდეები რელიგიურობითაა ჩანაცვლებული – პა-ტრიოტთა ბანაკებში ჯერ ჰიმნს მღერიან და შემდეგ კოლექტიურად ლოცულობენ.

ეკლესია, სადაც უკვე დიდი ხანია, თე-ოლოგიური საკითხების კვლევით აღარ არიან დაკავებულნი, მრევლს, ფსევდორე-ლიგიურობის გარდა, ვერაფერს სთავაზო-ბს (ეს, ცხადია, ყველაზე არ ვრცელდება, მაგრამ ძირითადად ასეა). აქცენტი მხო-ლოდ გარეგნულ, ზედაპირულ მხარეზე კეთდება – ქალი შარვლით ეკლესიაში ვერ შევა, მარხვის დროს კი სუპერმარკეტები სამარხო ტორტებითა და ნაყინებით ივსე-ბა. მაგრამ მაინც უცნაურია, რომ ჩვენს თანამოქალაქეებს პროტესტი მაშინაც კი არ უჩნდებათ, როცა გამდიდრებულ, უცხოურ ჯიბებზე შემომსხდარ უბირ სა-სულიერო პირებს უსმენენ, რომლებიც მხოლოდ მორჩილებას და ქართული ტრა-დიციებისადმი ერთგულებას ქადაგებენ.

თუმცა, ისიც სათქმელია, რომ 70-წლიანმა საბჭოთა გამოცდილებამ თავად ეკლესიასაც დაასვა დალი. მას შემდეგ, რაც საეკლესიო ელიტა კომუნიტებმა ჯერ კიდევ 20-30-იან წლებში გაჟლიტეს, ეკლესია ბედს შეეგუა და საბჭოთა ხელი-სუფლების მიერ შემოთავაზებული თამაშის წესები მიიღო. დღეს ცოტა სასაცილოც კია, როცა ეკლესიას, „კპ“-სთან თანამშ-

რომლობის გამო, პასუხს ვთხოვთ. ცხადია, ამ ურთიერთობის გარეშე, ეკლესია უბრა-ლოდ ვერ იარსებებდა, საკითხავი ისაა, რას გულისხმობდა ეს თანამშრომლობა და კონკრეტული სასულიერო პირები კონკრე-ტულად რა დავალებებს ასრულებდნენ.

საქართველო, კონსტიტუციის მიხედვით, სეკულარული სახელმწიფოა, თუმცა დიდი ძალაუფლებისა და სიმდიდრის მფლობე-ლი ეკლესია (ცოტა გასაკვირი კია, რო-გორ მოახერხა ღარიბ-ღატაკ ქვეყანაში ეკლესიამ ასე გამდიდრება) ქვეყნის პოლი-ტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიურად მონაწილეობს. განსაკუთრე-ბით კარგად სამართალდამცავებთან ურ-თიერთობა გამოსდით. ამიტომაც, სიტყვა „მართლმადიდებლურს“ ჩვენში ისეთი მა-გიური ძალა მიეცა, რომ მის წინაშე ახალი საქართველოს სიმბოლო, ძლევაშისილი პოლიციაც კი უძღურია. დამნაშავე სასუ-ლიერო პირები და მათი მრევლი, რომლე-ბიც თბილისის ცენტრში ხან თამამეუების საფლავებს შეურაცხყოფენ, ხან ჰელოუი-ნის დღესასწაულის მონაწილეებს არბევენ, ხანაც უნივერსიტეტის წინ გამოხატვის თავისუფლების დასაცავად შეკრებილ ახალგაზრდებს სცემენ, ჯერჯერობით ჩვენს ქვეყანაში ხელშეუხებლები არიან. უკეთეს შემთხვევაში, პოლიცია მხოლოდ გამშვებების როლში გამოდის და დამ-ნაშავეებს ვერ ან არ აპატიმრებს. არადა, სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის 2002 წელს დადებული კონსტიტუციური შეთან-ხმების მიხედვით, მხოლოდ საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქია „ხელშეუვალი“, სხვებზე იმუნიტეტი არ ვრცელდება.

უკანასკნელი დღეების მოვლენებმა ცხა-დად დაგვანახა, რომ ის დრო დაბრუნდა, როცა შევარდნაძის ძალოვნები ბასილ მკალაივიშვილის ექსტრემისტულ ჯგუფს ვერაფერს უპირისპირებდნენ მაშინ, როცა ისინი წიგნებს წვავდნენ და რელიგიური უმცირესობების წარმომადგენლებს სას-ტიკად უსწორდებოდნენ. ასეა დღესაც, „მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირის“ წევრების კანონდარღვევებს პოლიცია და, შესაბამისად, სახელმწიფოც არ იმჩნევს.

ეკლესიაზე, ცხადია, საზოგადოებრივი აზრი და განწყობები მოქმედებს. მაგრამ, რა ვქნათ, როცა პოლიტიკოსთა უდიდესი ნაწილი მძკ-ს იდეებს იზიარებს, ქრისტიან-დემოკრატებმა კი უკვე გააკეთეს განცხა-დება, სადაც ახალგაზრდა მწერლის პრო-ვოკაციული წიგნი გაიკიცხეს?! გამოხატვის თავისუფლების წინააღმდეგ მიმართული

აქციები ღიად მხოლოდ რესპუბლიკური პარტიის წევრებმა დავით ზურაბიშვილ-მა და ლევან ბერძენიშვილმა დაგმეს. და-ნარჩენი პოლიტიკოსები, ხელისუფლება და ოპოზიცია ერთად არიან – ხმას არ იღებენ. მაგრამ თუკი ბასილ მკალაივი-ვილი ოფიციალურად მაინც განდევნი-ლი იყო ეკლესიიდან და ვილაც შორეული ეპისკოპოსის მიერ იყო ხელდასმული, მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირის წევრი სასულიერო პირები საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქს მორჩილებენ. ასე-ვე უცნაურია, რატომ არ აპროტესტებს საპატრიარქო მალხაზ გულაშვილის მიერ საკუთარი პროფაშისტური ორგანიზაციის-თვის „მართლმადიდებლური“ მოძრაობის დარქმევას. რა საერთო შეიძლება ჰქონდეს სიყვარულისა და სათნოების მქადაგებელ მართლმადიდებლობას კაცთმოძულე იდე-ოლოგიასთან, რომელიც ძალიან ჰგავს თა-ნამედროვე რუსულ ფაშიზმს და, სავარაუ-დოდ, სწორედ რუსეთიდან ფინანსდება? ეს ყველაფერი ყველაზე მეტად თვითონ ეკლესიის ავტორიტეტს აზარალებს.

საპატრიარქო თითქოს ღია დიალოგის-თვის, მაგრამ – ერთი პირობით. ეკლესიის საქმეებში ჩარევის უფლება არავის აქვს, არც მაშინ, როდესაც მისი სახელით მო-ქმედი ექსტრემისტები თანამოქალაქე-ებს ქუჩებში სცემენ და არბევენ. ცხადია, ეკლესია ასე დიდხანს ვერ დარჩება. მას მოუწევს არჩევნის გაკეთება – ან უნდა გაემიჯნოს მათ და საეკლესიო სამართლის მიხედვით დასაჯოს, ან მთლიანად მოუწე-ვს პასუხისმგებლობის აღება იმ დანაშაუ-ლებებზე, რასაც დავით ისაკაძე და მისი ეგზალტირებული მრევლი სჩადის.

დიღემის წინაშე დგას ხელისუფლებაც – უნდა დაფიქრდეს და აირჩიოს: რა უფრო დააზარალებს ქართველ ხალხს – ხელისუ-ფლების მიერ თუნდაც ეკლესიის განაწყე-ნების ფასად გატარებული ადეკვატური პოლიტიკა, თუ ის შედეგები, რაც ქვეყანა-ში პროფაშისტური იდეოლოგიის და ფსე-ვდონაციონალიზმის გავრცელებას მო-ჰყვება; თანაც, ქართულ სასამართლოს „სახალხო მართლმადიდებლური მოძრაო-ბისთვის“ და მძკ-სთვის საქმიანობის აკრ-ძალვის უფლებას ქვეყნის კონსტიტუციის 26-ე მუხლი აძლევს: „დაუშვებელია ისეთი საზოგადოებრივი და პოლიტიკური გაერ-თიანების შექმნა და საქმიანობა, [...] რომე-ლიც ეწვეა ომის ან ძალადობის პროპაგან-დას, აღვივებს ეროვნულ, კუთხურ, რელიგიურ ან სოციალურ შუღლს“. [1]

ქართული ქრის მნიშვნელობა პოლიტიკის ანალიზში

„ქართული ქრისთვის“ ანუ ჩვეულებრივი ქართველების უმრავლესობისთვის კონსტიტუცია არ არის ავტორიტეტული დოკუმენტი, არც მასში გაცხადებული ადამიანის საყოველთაო უფლებები და თავისუფლებებია ჰუმანიზმის უმაღლესი გამოვლინება. საზოგადოებრივი აზრი საქართველოში უფრო იქითკენ იხრება, რომ სამართლიანობა და ჰუმანიზმი თავისებური – ნაციონალისტური და ულტრაკონსერვატორული მნიშვნელობით უნდა გავიგოთ.

გიორგი ცხადაია

იმათ, ვინც პოლიტიკის შეფასებით არიან დაკავებული, ერთი ჩვევა აქვთ: უფრო ხშირად აანალიზებენ იმას, რაც ხდება, ანუ უკვე მოხდა და ნაკლებად – იმას, რაც პოტენციურად საფრთხის მატარებელია. მაგალითად, ქართული შოვინიზმი და რელიგიური ფუნდამენტალიზმი ის მნიშვნელოვანი საფრთხეებია, რომლებსაც აქამდე სათანადო ყურადღებას არ აქცევდნენ. ვგულისხმობ არა მხოლოდ ქართველ, არამედ უცხოელ ანალიტიკოსებსაც. როდესაც ილია ჭავჭავაძის უნივერსიტეტის წინ მომხდარ ინციდენტზე საქართველოს ერთ-ერთ მკვლევარს მოეუყვიე, მიპასუხა, – რატომღაც ქართულ ნაციონალიზმს სერიოზულად არ აღიქვამენ და გეთანხმები, რომ შიმშილი, რომელიც განუხებ, ლეგიტიმურიაო.

ხალხის განწყობების დანახვას საკვანძო მნიშვნელობა აქვს. მაგალითად, მუსლიმური სამყაროს მკვლევრები მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ თუ ახლო აღმოსავლეთის გაგება გინდა, პირველ რიგში, მუსლიმურ ქუჩას უნდა შეხედო, სწორედ ქუჩაში შეიძლება გაიგო ის, თუ რა ხდება ხალხის გულში. ვფიქრობ, ეს აქსიომა საქართველოზეც უნდა გავრცელდეს. ამიტომ, მხედველობაში უნდა მივიღოთ, თუ როგორი განწყობებია ქუჩებში, ანუ საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში.

თუ პოლიტიკის მკვლევრები ხანდახან გვერდს უვლიან ხალხის განწყობებს, ჰუმანიტარული დარგების სპეციალისტები პირიქით, გამუდმებით საზოგადოების კულტურულ მიდრეკი-

ბექა მინდიაშვილი და შოთა აფხაიძე აქციაზე ილიას სახელობის უნივერსიტეტის წინ, 4 მაისი 2010

ფოტო: ნოდარ ცხორავაძე

ლებებს ანალიზებენ ხოლმე. საქართველოში, მაგალითად, ქართველი მეცნიერი გიორგი მაისურაძე, რომელიც ფილოლოგია და ბერლინის ჰუმბოლტის უნივერსიტეტში მოღვაწეობს, დიდი ხანია, რაც წერს იმ საშუაში განწყობების შესახებ, რომელიც რელიგიური ექსტრემიზმისა და შოვინიზმის მეტად გააქტიურებით შეიძლება დასრულდეს. დღეს ვრწმუნდები, რომ ეს საკითხი მართლაც შეიძლება გახდეს პოლიტიკური დღის წესრიგის მნიშვნელოვანი ნაწილი.

ილიას უნივერსიტეტთან მომხდარმა ინციდენტმა სწორედ ამ საფრთხის რეალურობა დაგვანახა. ისეთი პოლიტიკური ჯგუფები, როგორცაა მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირი და ახლად დაფუძნებული მალხაზ გულაშ-

ვილის სახალხო მართლმადიდებლური ორგანიზაცია, განსაკუთრებული აგრესიითა და რადიკალიზმით გამოირჩეოდნენ. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ისინი გამოდიოდნენ მთელი ქართველი ერის სახელით და არ ერიდებოდნენ არათუ ფიზიკურ შეურაცხყოფას, არამედ მოკვლითაც იმუქრებოდნენ. მათ წინააღმდეგ აღმკვეთი ღონისძიების გატარებას პოლიცია ერიდებოდა და უნივერსიტეტის სტუდენტების გარკვეული ნაწილის სიმპათიაც მოიპოვეს; უფრო მეტიც, ამ ჯგუფებმა მოახერხეს ის, რომ დაარწმუნეს გარშემომყოფი ადამიანები, რომ „მამათმავლების მიტინგს“ არბევდნენ.

იმავე დღეს ტელეკომპანია „მაესტროს“ ეთერში ომბუდსმენის ოფისთან არსებული ტოლერანტობის ცენტრის

დირექტორი ბექა მინდიაშვილი ესაუბრებოდა ოპონენტს, ფსიქოლოგ თეა გოგოტიშვილს. თუმცა, მთავარი თემა იყო არა მიტინგზე მომხდარი ძალადობა, რომელშიც იქ მისული სასულიერო პირებიც იყვნენ ჩაბმულნი, არამედ იმ წიგნის დაბეჭდვის მორალურობა-ამორალურობის საკითხი, რომელზეც მთელი ეს ამბები ატყდა. ამ ფონზე ექსტრემისტულ ჯგუფებს ექმნებათ ისეთი წარმოდგენა, რომ საზოგადოება მათ ქმედებებს ამართლებს. ამავე დროს ეს ჯგუფები თავიანთ სადამაჯგულო აქციებს წარმოადგენენ, როგორც ჯვაროსნულ ლაშქრობებს ჰომოსექსუალების წინააღმდეგ, რაზეც საზოგადოებას, რომელშიც ჰომოფობია საყოველთაო ნორმაა, უარყოფითი რეაქცია არ აქვს. ჰომოფობიური განწყობები ბევრ დასავლურ ქვეყანაშიც არსებობს, მაგრამ ამავე დროს ამ ქვეყნებში მკვეთრად უარყოფითად აფასებენ, როდესაც სიტყვისა და გამოსატყვის თავისუფლებე-

ადამიანის თავისუფლებებისადმი მსგავსი დამოკიდებულება მოდის საბჭოთა ტრადიციიდან, რომელიც გულისხმობდა კონსტიტუციაში დანერგილი ნორმების აბსოლუტურ უგულვებლყოფას და უპატივცემულობას. კონსტიტუცია ფარატიანა ქალაქი იყო, რომელსაც რეალურ ცხოვრებაში არანაირი მნიშვნელობა ჰქონდა.

ყველაზე საშიში და არაპროგნოზირებადი ახალგაზრდების განწყობები. ხშირ შემთხვევაში, ინტერნეტ სივრცეში გაკეთებული კომენტარებით თუ ვიდეოებში, ისინი მათთვის მიუღებელი ადამიანების დემონიზაციას ცდილობენ. ახალგაზრდები, რომელთა სოციალიზაცია 90-იან წლებსა და მომდევნო ხანებში მოხდა, განსაკუთრებული შოვინიზმით და უმცირესობებისადმი დისკრიმინაციული მიდგომით გამოირჩევიან. ილიას უნივერსიტეტთან მომხდარ შეხლა-შემოხლაში ძალიან ხშირად ისმოდა ქუჩური და ძველბიჭური გამოთქმები და დამა-

რული ტექსტები, არამედ როგორც რელიგიური ტექსტები. ილია ჭავჭავაძის და სხვა ქართველი განმანათლებლების ნაწარმოებების განხილვა კი ძირითადად ნაციონალისტურ და ეთნოშოვინისტურ კონტექსტში მიმდინარეობს და არა ლიბერალურ-დემოკრატიული ღირებულებების კუთხით. მსოფლიო ისტორიის და ლიტერატურის ცოდნას დიდი მნიშვნელობა არ ენიჭება და გარესამყაროზე დამახინჯებული წარმოდგენები იქმნება.

ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, „ქართულ ქუჩაში“ მორალური უპირატესობის მოპოვება ექსტრემისტულ რელიგიურ ჯგუფებს არ გაუჭირდებათ, განსაკუთრებით – ახალგაზრდა თაობის გულის მოგება. იმ ჯგუფებს კი, ვინც გამოსატყვის თავისუფლებას და სეკულარიზმს იცავენ, თითქმის არანაირი საზოგადოებრივი მხარდაჭერა არ გააჩნიათ. კრიტიკულ სიტუაციებში, როგორც გამოჩნდა, საზოგადოებრივი აზრიც მათ წინააღმდეგ არის მიმართული. ქუჩაში მოქალაქეთა განწყობები ისეთია, რომ ხელისუფლება რწმუნდება, რომ ნებისმიერი რელიგიური ტიპის ორგანიზაციის ძალადობრივი ქმედებების აღკვეთა რელიგიურ და ნაციონალურ იდენტობაზე შეტევადა აღიქმება. ამ შემთხვევაში, საზოგადოებრივი განწყობები მუდმივი ცვლადაა, რადგან რომელი პარტიაც უნდა მოვიდეს ხელისუფლებაში, მათი გათვალისწინება და კონინუიტუტურისადმი მორჩილება ყველას მოუწევს. ნებისმიერი ხელისუფლება პირველ რიგში საკუთარი რეიტინგითაა დაკავებული. აქედან გამომდინარე, ერთ-ერთი გამოსავალი საზოგადოებრივ განწყობებზე მუშაობაა, რაც შესაბამის სტრატეგიას მოითხოვს. დასავლეთში ჩვენს მეგობრებსაც ადეკვატური წარმოდგენა უნდა შეექმნათ, თუ რა ხდება საქართველოში და, ამ კულტურული რეპრესიების ფონზე, რა მომავალი აქვს ლიბერალურ დემოკრატისა. 1979 წელს არავის ეგონა, რომ რეგიონის ერთ-ერთი ყველაზე ლიბერალური კულტურის მქონე ქვეყანა – ირანი თეოკრატიულ რეჟიმად გადაიქცეოდა. იმისათვის, რომ მნიშვნელოვანი მოძრაობები არ გამოგვრჩეს, ქართული ქუჩის განწყობები კარგად უნდა შევისწავლოთ და მხედველობაში მივიღოთ. **■**

■ „ქართულ ქუჩაში“ მორალური უპირატესობის მოპოვება ექსტრემისტულ რელიგიურ ჯგუფებს არ გაუჭირდებათ, განსაკუთრებით – ახალგაზრდა თაობის გულის მოგება.

ბის, შეკრებებისა და მანიფესტაციების ჩასახშობად ძალადობას გამოიყენებენ. საქართველოს ეს ტრადიცია არ აქვს: იმავე მიტინგზე რადიკალი მართლმადიდებლური ორგანიზაციების წევრებისგან ისმოდა საქართველოს კონსტიტუციის შეურაცხყოფელი გამოთქმები.

„ქართული ქუჩისთვის“ ანუ ჩვეულებრივი ქართველების უმრავლესობისთვის კონსტიტუცია არ არის ავტორიტეტული დოკუმენტი, არც მასში გაცხადებული ადამიანის საყოველთაო უფლებები და თავისუფლებებია ჰუმანიზმის უმაღლესი გამოვლინება. საზოგადოებრივი აზრი საქართველოში უფრო იქითკენ იხრება, რომ სამართლიანობა და ჰუმანიზმი თავისებური – ნაციონალისტური და ულტრაკონსერვატორული მნიშვნელობით უნდა გავიგოთ. ჩემი ნათქვამის საილუსტრაციოდ მოვიყვანდი ინტერნეტ სივრცეში გაკეთებულ რადიკალურ კომენტარებს, რომლებიც აშკარად ჭარბობს ტოლერანტულ და ლიბერალურ განცხადებებს. კონსტიტუციისადმი და

ხასიათებელი საუბრის მანერა. მეორე დღეს აქციის ერთ-ერთ მონაწილეს, რომელიც გამოსატყვის თავისუფლების დაცვის მოთხოვნით გამოდიოდა, თავისივე საცხოვრებელ სახლთან „უბნის ბიჭებმა“ სცემეს, რადგან, როგორც უთხრეს, იგი წინა დღის მიტინგზე ქრისტიანული ქვეყნის ნორმების წინააღმდეგ გამოდიოდა. ქუჩურ და ქურდულ კონტრკულტურაში აქამდე ნაციონალიზმის ელემენტები ასეთი გამოკვეთილი არ ყოფილა, რადგან ის საბჭოთა ეპოქაში ჩამოყალიბდა და მულტიეთნიკური ნიშნით გამოირჩეოდა. ახლა კი ქუჩურმა კონტრკულტურამ წარმატებით შეითვისა არა მხოლოდ ეთნონაციონალისტური, არამედ რელიგიური ექსტრემიზმის ელემენტები.

ქართველი ახალგაზრდების სოციალიზაციის მძლავრი აგენტია სკოლა, რომელიც მთელი ქვეყნის მასშტაბით ნაციონალისტი და ულტრაკონსერვატორი მასწავლებლებით არის დაკომპლექტებული. თითქმის ყველა სკოლაში ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებები ისწავლება არა როგორც ლიტერატურ-

ხასიონაჯიჩი "ქრისტიან-დემოხრატები"

გამომწვევი და პოპულისტური დაპირებების პარალელურად, ქრისტიან-დემოკრატიული პარტია ყველაზე პრაგმატულია დღეს არსებულ ოპოზიციურ სპექტრში.

თამარ კაკაბაძე

ფოტო: მარიას ქორიანიძე

„ეს სიტყვები მანამდე არასოდეს მოთქვამს, მაგრამ დღეს, როდესაც უკან ჩამოვიტოვეთ ყველა ძირითადი პოლიტიკური კონკურენტი და აღმოვჩნდით ჩვენი მთავარი პოლიტიკური მოწინააღმდეგის – „ნაციონალური მოძრაობის“ პირისპირ, მე ვამბობ ამ სიტყვებს – დრო მოვიდა! ჩვენ მზად ვართ ძალაუფლების ხელში ასაღებად!“ – განაცხადა თვითმმართველობის არჩევნებამდე სამი კვირით ადრე გიორგი თარგამაძემ.

თავდაჯერებულობა და თანმიმდევრულობა „ქრისტიან-დემოკრატების“ წინასაარჩევნო ტაქტიკაა.

ფილარმონიის სცენაზე, „ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობის“ პარტიული სიის პრეზენტაციაზე მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატები და პარტიული სიის პირველი 15 ნომერი იდგა. სიის სათავეში ინგა გრიგოლია – კანდიდატი საკრებულოს თავმჯდომარის პოსტზე.

„ქრისტიან-დემოკრატები“ თავიანთი წინასაარჩევნო პროგრამის კულმინაციურ ფაზაში შედიან. ლიდერთა საჯარო გამოსვლები სულ უფრო მეტად ემოციუ-

■ გამომწვევი და პოპულისტური დაპირებების პარალელურად, ქრისტიან-დემოკრატიული პარტია ყველაზე პრაგმატულია არსებულ ოპოზიციურ სპექტრში.

რი და პოპულისტური ხდება.

„საკაპულივით მატყუარა კი არ ვიქნებით, ხალხს შევუსრულებთ დანაპირებს. ჩვენთან არიან ადამიანები, რომლებიც საკუთარ ხალხს არასოდეს მოუწყობენ 7 ნოემბერს, რომლებიც ტელევიზიაში არ შეუვარდებიან ჟურნალისტებს... რომლებიც ციხიდან არ გამოუშვებენ სანდრო გირგვლიანის მკვლელებს“, – ხმამაღლა, თითქმის ყვირილით მიმართავდა ინგა გრიგოლია შეკრებილებს. თავისი გამოსვლა გრიგოლიამ რამდენჯერმე შეწყვიტა, ყოველ ასეთ პასაჟს მქუხარე ტაში მოჰყვებოდა.

პირველად ამომრჩევლების ყურადღე-

ბის მიქცევა „ქრისტიან-დემოკრატებმა“ ჯერ კიდევ თებერვალში შეძლეს, როცა მათი წინასაარჩევნო კამპანია დაიწყო. მერობის კანდიდატის გია ჭანტურიას პროგრამა – „გაზი – 10 თეთრი, დენი – 5 თეთრი, წყალი – უფასო“ – წინასაარჩევნო სეზონის მთავარ დაპირებად იქცა. ამ თემის განხილვას ქართულმა მედიამ მნიშვნელოვანი დრო დაუთმო.

არც ერთი სხვა ოპოზიციური პარტიის სლოგანი თუ წინასაარჩევნო დაპირება არ აღმოჩნდა ასეთი პოპულარული.

ფილარმონიაში „ქრისტიან-დემოკრატებს“ კიდევ ერთხელ მოუხდათ იმის მტკიცება, რომ ენერგოტარიფების ხუთჯერ გაიზარდა „ბლეფი და პოპულიზმი არ არის“.

ბლეფია თუ არა ეს დაპირება, მეორეხარისხოვანი გახდა. თვითმმართველობის არჩევნებამდე სამი კვირით ადრე ბევრად უფრო აქტუალურია კითხვა – რამდენად ეფექტურად იმუშავა ამ დაპირებამ?

მარტში საერთაშორისო რესპუბლიკური ინსტიტუტი IRI-ის მიერ მომზადებული კვლევის თანახმად, კითხვაზე – „ვინ მოაგვარებს ყველაზე უკეთ უმუშევრობის პრობლემას?“ – გამოკითხულთა 9 პროცენტი პასუხობდა – გიორგი თარგამაძე. მას ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს ოპოზიციის ლიდერებს შორის.

„ქრისტიან-დემოკრატები“ ახერხებდნენ, მთელი წინასაარჩევნო პროცესის მანძილზე არ დაეკარგათ აქტუალობა.

როცა თბილისში ჭანტურიას ტარიფებზე ჭორაობა მოხერხდა, ლონდონში სასწავლებლად წასული ყოფილი ტელეწამყვანი ინგა გრიგოლია ჩამოვიდა და „ქრისტიან-დემოკრატების“ ახალი სახე გახდა. ქალაქში მოფენილი პლაკატები ჭანტურიას გამოსახულებით, მის გვერდით მდგომი თარგამაძისა და გრიგოლიას ბილბორდებმა ჩაანაცვლეს.

წინასაარჩევნო პერიოდის არც ერთ ეტაპზე თარგამაძის გუნდს დრო არ

დაუკარგავს ოპოზიციასთან გაერთიანებაზე. როდესაც არასაპარლამენტო ოპოზიცია აცხადებდა, რომ გამარჯვებისთვის აუცილებელია გაერთიანება, „ქრისტიან-დემოკრატები“ მუდმივად საზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ ხელისუფლებას მარტონიც აუცილებლად დაამარცხებდნენ.

„ქრისტიან-დემოკრატების“ ეს რაციონალურობა, სისტემურობა და თანმიმდევრულობა ამ პოლიტიკურ პარტიას ბიზნესკორპორაციას ამსგავსებს, სადაც ყველა დეტალი წინასწარ გათვლილი და გათვალისწინებულია.

„გააზრებულად შექმნილი პარტიაა. ცივი გონებითაა გაანგარიშებული, თუ რა ნიშნა დასაკავებელი ქართულ პოლიტიკაში. ეს არის კულტურული და ეკონომიკური პოპულიზმის ნაჯვარი, თუმცა რესპექტაბელურ ფარგლებში“, – ამბობს პოლიტოლოგი გია ნოდია, განათლების ყოფილი მინისტრი.

გამომწვევი და პოპულისტური დაპირებების პარალელურად, ქრისტიან-დემოკრატიული პარტია ყველაზე პრაგმატულია დღეს არსებულ ოპოზიციურ სპექტრში. ისინი არასოდეს ითხოვენ იმას, რასაც იციან, რომ ვერ მიიღწევენ. მაგალითად, როცა მთელი დანარჩენი ოპოზიცია 2009 წლის გაზაფხულზე პრეზიდენტ სააკაშვილის გადადგომის მოთხოვნით ქუჩაში იდგა, „ქრისტიან-დემოკრატები“ ამ ბრძოლას გაემიჯნენ. მანამდე მათ ასევე გადაუხვიეს ოპოზიციის საყოველთაო არჩევანს და 2008 წლის არჩევნების შემდეგ პარლამენტში შესვლა ამჯობინეს მის მიღმა დარჩენას.

პარლამენტში შესვლითა და ქუჩის აქციებთან გამიჯვნით მათ „ნაციონალური მოძრაობის“ სატელიტის მუდმივი სტიგმა დაიმსახურეს.

თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, არც ერთი ეს ნაბიჯი არ იყო მოკლებული რაციონალურობას. წინასაარჩევნო პერიოდშიც თარგამაძის გუნდი განსხვავებული ტაქტიკით მოქმედებდა. როცა სხვა ოპოზიციური პარტიები, ამომრჩევლებთან შეხვედრების ნაცვლად, ერთიანობის ფორმულებს უკირკიტებდნენ, „ქრისტიან-დემოკრატები“ ამომრჩევლებს პოპულისტური ლოზუნგებით ხიბლავდნენ.

„ქრისტიან-დემოკრატების“ ამ ადეკვატურობას მეტწილად ისიც განაპირობებს, თუ ვინ არის მათი ლიდერი. გიორგი თარგამაძემ დაამტკიცა, რომ ცივი გონებით თამაში შეუძლია.

თარგამაძეს ვერ უწოდებ ქარიზმულ ლიდერს. მოსახლეობასთან ურთიერთობაში ის უფრო ხელოვნურია. წინასაარჩევნო შეხვედრების დროს ის დაუზარლად ართმევს ყველას ხელს და ყურადღებით ისმენს მათ პრობლემებს. თუმცა, მის ქცევაში უფრო დაყენებული მანერულობა იგრძნობა, ვიდრე გულწრფელობა.

თარგამაძე არ არის ლიდერი, მით უმეტეს – ხალხის ლიდერი, რომელსაც მასების მართვა შეუძლია. აქამდე ის მხოლოდ ოდიოზური პიროვნებების ჩრდილქვეშ არსებობდა. თავისი კარიერის მანძილზე მას პირველად უწევს სრულფასოვანი ლიდერის როლის შესრულება. თუმცა ხელისუფლებისგან მისი დამოუკიდებლობის ეჭვი დღესაც არსებობს.

დამოუკიდებლობის ხარისხი არასდროს ყოფილა თარგამაძის პოლიტიკური კარიერის განმსაზღვრელი. მას, როგორც ნესი, მუდმივი მოკავშირეები არ ჰყავს, ისევე – როგორც გამოკვეთილი მტრები. პოლიტიკურ ლიდერებთან მოკავშირეობას მისთვის ყოველთვის უფრო მეტი დი-

ვიდენდები მოჰქონდა, ვიდრე მისი უშუალო „პატრონებისთვის“.

თარგამაძეს აქამდე არაფრით დაუდასტურებია არც ის, რომ მყარი ლირებულებები აქვს. ერთადერთი, რაც ზუსტად შეიძლება ითქვას – ის ყოველთვის საკუთარი ინტერესების შესაბამისად მოქმედებს.

„ქრისტიან-დემოკრატების“ აქტივობა იმის მანიშნებელია, რომ ამ პარტიას გრძელვადიანი მიზნები აქვს და მხოლოდ ერთ არჩევნებზე არ არის ორიენტირებული.

მაგრამ, რამდენად გრძელვადიანი შეიძლება იყოს ეს მიზნები?

ფილარმონიაში გამართულ ღონისძიებაზე თარგამაძემ პირველად თქვა, რომ მისი ძალა მზადაა „ხელში ძალაუფლების ასაღებად“.

მისი პოლიტიკური წარსულის მიხედვით, ის იმ ლიდერთა შორის არ უნდა იყოს, ვინც დამოუკიდებელი ძალებით გადწყვეტს 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებში მონაწილეობას. □

NDI-ს ხვეწა - მოსახლეობის საჭიროებებისა და ჰიობრებების ახახვა, მოქანაქეების დამოხიდაბედა დამოხახატიი ჰიოსახების მიბახი

„ადგილობრივი არჩევნების წინ მთავრობა ხელსაყრელ პოზიციამია“, – განაცხადა NDI-ს დირექტორმა ლუის ნავარომ 6 მაისს გამართული კვლევის პრეზენტაციაზე.

კვლევა, რომლის მიზანიც იყო მოსახლეობის საჭიროებებისა და პრობლემების ასახვა, ამერიკის „ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის“ დაკვეთით, „კავასიის კვლევითი რესურსების ცენტრმა“ ჩაატარა. 11-26 აპრილს საქართველოს მასშტაბით 2 378 რესპონდენტი გამოიკითხა.

გამოკითხულთა 53 პროცენტი მიიჩნევს, რომ საქართველო დღეს სწორი მიმართულებით ვითარდება. „ჩვენი კვლევა მიუთითებს, რომ მოსახლეობის უმრავლესობა მეტ-ნაკლებად კმაყოფილია მთავრობის მუშაობით“, – განაცხადა ნავარომ.

გამოკითხულთა ნახევარი ფიქრობს, რომ ხელისუფლების მიერ განხორციელებული პროექტები საკმარისია. აღნიშნავენ გზების, გაზმომარაგების, წყალმომარაგების, გარე განათების, კრიმინოგენული მდგომარეობის გაუმჯობესების, ნაგვის გატანის, კანალიზაციის მოწესრიგების საკითხებს.

გამოკითხულთა მხოლოდ 36% მიიჩნევს, რომ საქართველოში დემოკრატიაა. 46 პროცენტი პირიქით ფიქრობს. დემოკრატის არსებობის მიმართ სკეპტიკურად განწყობილი მოსახლეობის რიცხვი, 2009 წლის დეკემბერთან შედარებით, 2%-ით გაიზარდა.

საქართველოს ნატო-ში განევრიაზებას მხარს უჭერს 62 პროცენტი.

გამოკითხულთა 32 პროცენტისთვის მთლიანად ან ნაწილობრივ მისაღებია რუსეთთან ურთიერთობა. 52 პროცენტისთვის კი – მიუღებელი. თუმცა გამოკითხულთა ძალიან

მცირე ნაწილი იწონებს ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენელთა ვიზიტებს მოსკოვში. რუსეთის პრემიერ ვლადიმერ პუტინთან ზურაბ ნოღაიდელის ვიზიტი დადებითად მხოლოდ 11-მა პროცენტმა შეაფასა. ირაკლი ალასანიას ვიზიტი მიუხედავად და რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრ ლავროვთან შეხვედრა 22 პროცენტისთვის აღმოჩნდა მისაღები, ნინო ბურჯანაძის მოსკოვში ვიზიტიც მხოლოდ 12-მა პროცენტმა მიიწონა. სამაგიეროდ, გამოკითხულთა 64%-თვის მისაღებია ზემო ლარსის სასაზღვრო პუნქტის და რუსეთ-საქართველოს შორის საჰაერო სივრცის გახსნა.

კვლევის მიხედვით, საქართველოს ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემაა უმუშევრობა, ტერიტორიული მთლიანობა და სიღარიბე. გამოკითხულთა 70% თავს დაუსაქმებლად მიიჩნევს.

რესპონდენტთა 13%-ის აზრით, მათი მდგომარეობა 2008 წლის არჩევნების შემდეგ უკეთესობისკენ შეიცვალა. 55%-თვის მდგომარეობა არ შეცვლილა. 30 პროცენტის მდგომარეობა კი გაუარესდა. გამოკითხული მოსახლეობის უმრავლესობის აზრით, მათთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილობრივი პრობლემაა კომუნალური გადასახადები.

რესპონდენტთა უმრავლესობა აცხადებდა, რომ რომელიმე პარტიას არჩევნებში მხარს დაუჭერს იმ შემთხვევაში, თუ ის ყურადღებას დასაქმებაზე, სიღარიბესა და ტერიტორიულ მთლიანობაზე გაამახვილებს.

თუმცა, ასევე გამოკითხულთა უმრავლესობა ფიქრობს, რომ პოლიტიკური პარტიები არ პასუხობენ ხალხის მოთხოვნებს, არ ინტერესდებიან მოსახლეობის აზრით არჩევნებს

შორის პერიოდში და არ სთავაზობენ მოსახლეობას ქვეყანაში არსებული პრობლემების მოგვარების გზებს.

გამოკითხულთა 95% ამბობს, რომ 2008 წლის მაისის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ რომელიმე პოლიტიკოსი, მაჟორიტარი დეპუტატი ან პარტიის აქტივისტი საერთოდ არ დაკავშირებია.

კვლევაში არჩევნებთან დაკავშირებული რამდენიმე მთავარი პრობლემა იკვეთება. 46% ფიქრობს, რომ მთავარი გადასაჭრელი საკითხი ამომრჩეველთა სიის ხარვეზებია. 32%-ის აზრით, პრობლემა ამომრჩეველთა მოსყიდვაა, 24-24% ფიქრობს, რომ არჩევნებს პრობლემას საარჩევნო ყუთებში ბიულეტენების ჩაყრა და ერთი ადამიანის მიერ, სხვების ნაცვლად, ხმის მიცემა შეუქმნის.

გამოკითხულთა 75 პროცენტი საარჩევნო უბნებში ვიდეოთვალეების დაყენებას უჭერს მხარს.

გამოკითხულთა 36% ფიქრობს, რომ არჩევნები ძალიან ან ნაწილობრივ კარგად ჩატარდება, 22 პროცენტის აზრით, არჩევნები არც კარგად ჩატარდება და არც გაყალბდება, 9 პროცენტის აზრით კი, არჩევნები ან ნაწილობრივ ან მთლიანად გაყალბდება.

რესპონდენტების დიდი ნაწილი ექვსი თვის განმავლობაში ყველაზე საჭირო რეფორმად სასამართლოს დამოუკიდებლობას, საკუთრების დაცვასა და საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესებას ასახელებს.

გამოკითხულთა 84%-ზე „მოდელირებულმა ქრონიკამ“ უარყოფითად იმოქმედა. 48%-ის აზრით, გადაცემაზე პასუხისმგებელია „იმიდი“, 28 პროცენტის აზრით კი – მთავრობა. □

მოდელიზებული ბაზიფისიზაცია

ჯერ კიდევ 2007 წელს საქართველოს პრეზიდენტი ლაგოდეხელებს გაზიფიცირებას დაჰპირდა და ქალაქის ცენტრში გაზი საკუთარი ხელით აანთო. თუმცა, ბუნებრივი აირი იმ დროს არც ერთი ლაგოდეხელის ოჯახში არ მოსულა. მაშინვე გაჩნდა ეჭვი, რომ რეზინის იმ მილში, რომელსაც ცეცხლი პრეზიდენტმა მოუკიდა, თხევადმა აირმა გაიარა, და რომ იმ დროს ხალხთან ერთად პრეზიდენტიც მოატყუეს. დაპირება, არც ერთი ოჯახი ბუნებრივი აირის გარეშე, დღემდე დაპირებად რჩება.

ხათუნა გოგაშვილი, სტუდია „მონიტორი“

2007 წლიდან პრობლემის მოგვარება რამდენჯერმე სცადეს, გასულ წელს ბუნებრივი აირი მხოლოდ რამდენიმე უბანში გაუშვეს და ისიც მხოლოდ ქალაქის ტერიტორიაზე. ხალხმა დანაპირები ადგილობრივ ხელისუფლებას ბევრჯერ შეახსენა, თუმცა – უშედეგოდ იმედი, რომ ბუნებრივი აირის პრობლემა ლაგოდეხში მოგვარდება, კიდევ ერთხელ გაჩნდა მას შემდეგ, რაც კომპანია „ლაგოდეხგაზი“ აზერბაიჯანულმა კომპანია „სოკარჯორჯიამ“ შეისყიდა და 3 წლის ვადაში მთელი რაიონის გაზიფიცირებაზე აიღო პასუხისმგებლობა. ამის შესახებ პასუხისმგებლობა „სოკარჯორჯიას“ საქართველოს პრეზიდენტის 2008 წლის 13 მაისის №306 განკარგულების საფუძველზე დაეკისრა, სადაც განსახორციელებული სამუშაოების შესრულება 3 წლის ვადითაა განსაზღვრული. სამუშაოები „სოკარჯორჯიას“ 2008 წელსვე უნდა დაეწყო. თუმცა, აგვისტოს ომის გამო, სამუშაოების დაწყების ვადებმა კიდევ ერთხელ გადაინა. მორიგი დაპირების თანახმად, გაზიფიცირება ლაგოდეხისა და მიმდებარე სოფლების ტერიტორიაზე 2009 წლის ბოლომდე უნდა მომხდარიყო, მაგრამ ესეც არ შესრულებულა. ვადების დარღვევის გარდა, გაზიფიცირების პროცესში „ლაგოდეხგაზის“ მხრიდან სხვა დარღვევებიც ვლინდება. დაირღვა საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2009 წლის 9 ივლისის №12 დადგენილება – „ბუნებრივი გაზის მიწოდებისა და მოხმარე-

ბის წესების“ შესახებ. დადგენილებაში პირდაპირაა განმარტებული მომხმარებლის უფლებები და ლიცენზიანტი კომპანიის ვალდებულებები, რაც ძველი აბონენტების უფასო მომსახურებას გულისხმობს. კერძოდ, „ლაგოდებგაზის“ კანონის შესაბამისად, ვალდებულია, ძველი აბონენტის დაზიანებული გაზგაყვანილობა, ასევე მისი მრიცხველი, სხვა სახის დანადგარები და მონყობილობები აღადგინოს, შეცვალოს და დაამონტაჟოს თავისი ხარჯებით.

ძველ აბონენტს წარმოადგენს ყველა ის ფიზიკური პირი, რომელიც ბუნებრივ გაზს მოიხმარდა 2008 წლის 1 აგვისტომდე.

ახალი აბონენტი კი წესების მე-7 მუხლის მე-9 პუნქტის თანახმად, არის ის მომხმარებელი, რომელიც ადრე არ ყოფილა მიერთებული გაზგამანაწილებელ ქსელთან და, შესაბამისად, მას არ

„გიგზავნით კომისიაში 2010 წლის 15 აპრილს შემოსულ მოქალაქე ვ. აირაპეტოვას განცხადებას.

შეგახსენებთ, რომ კომისიის მიერ 2009 წლის 9 ივლისის №12 დადგენილებით დამტკიცებული წესი ბუნებრივი გაზის მიწოდებისა და მოხმარების აღსადგენად არ ითვალისწინებს არავითარ გადასახადს. გთხოვთ, 10 დღის ვადაში განიხილოთ აღნიშნული განცხადება და მიიღოთ შესაბამისი ზომები“.

„ლაგოდებგაზმა“ მხოლოდ სემეკ-ის მითითებების შემდეგ გაუწია ვალერი აირაპეტოვს კანონით გათვალისწინებული უფასო მომსახურება.

აირაპეტოვისგან განსხვავებით, ლაგოდებში ბევრია ისეთი აბონენტი, რომელსაც სემეკ-ისთვის არ მიუძღრთავს, სიტყვიერი განმარტებით კი, „ლაგოდებგაზისგან“ უფასო მომსა-

„ჩვენი კომპანია ყველა მოქალაქეს კანონის დაცვით ემსახურება“, – ამბობს „ლაგოდებგაზის“ დირექტორი ზურაბ ხელაშვილი

„ლაგოდებგაზის“ თანამშრომლები გაზის მიერთებისათვის საჭირო სამუშაოების შესასრულებლად სხვადასხვა ოდენობის თანხას გვთხოვენ, მოთხოვნილი თანხა შეადგენს ზოგჯერ 180-ს, 200-ს, ხანდახან – 700 ლარსაც კი. იყო შემთხვევა, როცა 1000 ლარიც მოითხოვეს. არადა, ჩვენ როგორც ვიცით, მომსახურების საფასური მხოლოდ ახალმა აბონენტებმა უნდა გადაიხადონ. ძველ აბონენტებს კი უფასოდ უნდა მოემსახურონ. ჩვენ ამის უფლებას კანონი გვაძლევს. „ლაგოდებგაზის“ თანამშრომლები კი ხალხს ფულს სძალავენ“, – ამბობს ლალი ევტუშენკო.

ლაგოდების მოსახლეობამ რეაგირებისთვის საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელ ეროვნულ კომისიას კოლექტიური განცხადებითაც მიმართა. პასუხში, რომელიც მოსახლეობამ სემეკ-ისგან მიიღო, ვკითხულობთ:

„აღნიშნული საკითხის განხილვისას აუცილებელია იმ გარემოების გათვალისწინება, რომ ინდივიდუალური აღრიცხვის კვანძის მოწყობა ბუნებრივი გაზის განაწილების ლიცენზიანტის ვალდებულებაა (ამასთან, აღრიცხვის კვანძის მოწყობის ვალდებულება არც ადრე მიღებულ აქტში არის ასახული, როგორც მომხმარებლის ვალდებულება).

განაწილების ლიცენზიანტის მიერ აქტის შედგენა ზემოაღნიშნულ შემთხვევაში განხილული იქნება როგორც კომისიის გადანყვეტილებით დამტკიცებული „ბუნებრივი გაზის მიწოდებისა და მოხმარების წესების“ მე-9 მუხლის მე-7 პუნქტის დარღვევა“.

აქვე განმარტებულია, რომ აღნიშნული კანონის დარღვევის შემთხვევაში, კომისია „ლაგოდებგაზის“ მიმართ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ღონისძიებებს გაატარებს. [

ვადების დარღვევის გარდა, გაზიფიცირების პროცესში „ლაგოდებგაზის“ მხრიდან სხვა დარღვევებიც ვლინდება.

მიწოდებოდა ბუნებრივი გაზი, ხოლო ის, რომელიც მიერთებულია გამანაწილებელ ქსელზე და მარაგდებოდა ბუნებრივი გაზით, მიუხედავად გაზის მიწოდების შეწყვეტის ხანგრძლივობისა, არ ითვლება ახალ მომხმარებლად.

„ბუნებრივი გაზის აღრიცხვის კვანძი მოწყობილი მაქვს. გაზს 15 წლის წინ ვიღებდი, ამის შემდეგ გაზმომარაგება რაიონში მთლიანად შეწყდა. 2010 წლის თებერვალში მივმართე „ლაგოდებგაზს“, როგორც ძველმა აბონენტმა, ვითხოვე ბუნებრივი გაზის აღდგენა, რისთვისაც მომთხოვეს 170 ლარისა და 17 თეთრის გადახდა და გამომიწერეს შესაბამისი ქვითარი. თანხის მოგროვების შემდეგ, 8 აპრილს კვლავ მივმართე თხოვნით და წარვადგინე ძველი ქვითარი, რის შემდეგაც გამომიწერეს ახალი გადახდის ქვითარი 212 ლარისა და 92 თეთრის ოდენობით, ამის შემდეგ უკვე ფაქტზე რეაგირების თხოვნით სემეკ-ს მივმართე“, – ამბობს ლაგოდებელი ვალერი აირაპეტოვი

პასუხში, რომელიც ამის შემდეგ უკვე „ლაგოდებგაზმა“ 22 აპრილს სემეკისგან მიიღო, ვკითხულობთ:

სურებაზე კატეგორიულ უარს იღებენ და თანხის გადახდა იძულებით უწევთ. ასე მოხდა ლაგოდებში მცხოვრები ვაჩიკ პოლოსიანის შემთხვევაში, იმის მიუხედავად, რომ პოლოსიანის ძველი აბონენტია, „ლაგოდებგაზის“ თანამშრომლებმა გაზგაყვანილობის სამუშაოების შესახებ ფორმა 2 შეადგინეს, სადაც დეტალურად განერეს ხარჯები, მრიცხველის მონტაჟისთვის, გაზსადენის გამოცდისთვის, ოქანის მონტაჟისთვის და სხვა სახის სამუშაოებისთვის. საერთო ჯამში, თანხის ოდენობამ 200 ლარი შეადგინა. რაც პოლოსიანების ოჯახმა გადაიხდა და მხოლოდ ამის შემდეგ აღუდგინეს მათ ბუნებრივი გაზი.

არსებული ფაქტების მიუხედავად, „ლაგოდებგაზში“ ირწმუნებიან, რომ მათი მხრიდან კანონდარღვევას ადგილი არ აქვს.

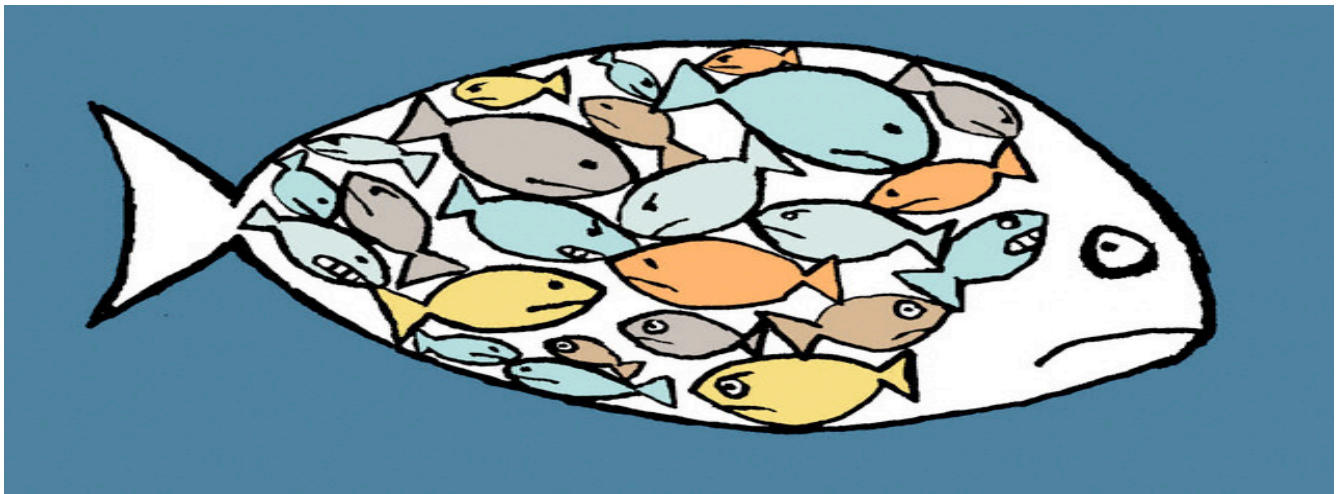

ჟურნალისტური გამოძიება მომზადებულია სტუდია „მონიტორის“ პროექტის ფარგლებში. ჟურნალისტური გამოძიება განხორციელდა ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით.

უხან მოთავაძე

„ანტიმონოპოლიური სამსახური“ აღდგა. სწორია თუ არა მთავრობის კომპრომისი, მხოლოდ წლების შემდეგ გაირკვევა.

ნინო გოგუა

დავა „ანტიმონოპოლიური სამსახურის“ გამო 2005 წელს, ამ სტრუქტურის მოულოდნელად გაუქმების გამო დაიწყე. ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში ანტიმონოპოლიური სამსახურის აღდგენის მომხრეები ბენზინის და წამლების მაღალ ფასებს სახელმწიფო რეგულაციის არარსებობას აბრალებდნენ.

ბოლო რამდენიმე თვის განმავლობაში მედიკამენტების გაიაფებამ ანტიმონოპოლიური სამსახურის მომხრეების რიცხვი შეამცირა, 29 მაისს კი სამსახურის აღდგენის გამო უთანხმოება საერთოდ შეწყდა. თუმცა ამის მიზეზი არა ხელისუფლების მიმართ პროტესტის გაქრობა, არამედ მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებაა:

„ანტიმონოპოლიური სამსახური აღდგება და ეს იქნება დამოუკიდებელი სტრუქტურა“, – განაცხადა ეკონომიკური განვითარების მინისტრმა ზურაბ პოლოლიკაშვილმა.

პოლიტიკის ცვლილების მიზეზი ევროკავშირის რეკომენდაცია გახდა. ბოლო 4 წელია, ევროკავშირის ექსპერტები ყოველწლიურად აღნიშნავდნენ ანგარიშებში: „კონკურენციის შესახებ კანონი არ არეგულირებს მომხმარებლისათვის

საზიანო შეთანხმებებს, ბაზარზე უპირატესი მდგომარეობით სარგებლობის და კომპანიათა გაერთიანების შემთხვევებს“. თუმცა, საქართველოს მთავრობამ ეს შენიშვნა მხოლოდ მას შემდეგ გაითვალისწინა, რაც ანტიმონოპოლიური სამსახურის აღდგენა ევროკავშირთან სავაჭრო ხელშეკრულების დადების აუცილებელ მოთხოვნად იქცა.

ანტიმონოპოლიური სამსახურის აღდგენის იდეა 2003 წლის „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ პირველად ეკონომიკური განვითარების მინისტრმა ლაშა ჟვანიამ წამოაყენა. 2009 წლის 2 მარტს „ეკონომიკური პალიტრისთვის“ მიცემულ ინტერვიუში ჟვანია აცხადებს: „მონოპოლიებს ბევრ შემთხვევაში ბაზარი წარმოშობს. კომპანიას, რომელიც აწარმოებს შედარებით იაფ პროდუქციას და ის უფრო ხელმისაწვდომია ხალხისთვის, თავად ბაზარი აქცევს მონოპოლისტად. პრინციპული პოზიცია მაქვს, რომ ანტიმონოპოლიური სამსახური უნდა აღდგეს“, – აღნიშნავს ჟვანია.

ამ იდეით ჟვანია პრინციპულად შეენიშნა აღდგენა ქვეყნის ეკონომიკურ კურსს. 2005 წლიდან მოყოლებული კახა ბენდუქიძისა და „რეფორმების ჯგუფის“ თა-

ოსნობით, რამდენიმე საკანონმდებლო რეფორმა გატარდა იმ იდეით, რომ მონოპოლია გარდაუვალი ბოროტება არაა, თუ მას ბაზარი ბუნებრივად წარმოშობს. „საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია, ბაზარზე იყოს თანაბარი კონკურენცია, რადგან კონკურენციის პირობებში დომინანტი კომპანიებიც იძულებულნი არიან, შეინარჩუნონ ფასი და ხარისხი, რათა მომხმარებელი არ დაკარგონ. ამ პრინციპს არ ემორჩილებიან ის კომპანიები, რომლებსაც პრივილეგიების მინიჭებით სახელმწიფო თავად აქცევს მონოპოლისტად“, – განმარტავენ პრემიერ-მინისტრის აპარატში.

ევროკავშირის მოთხოვნით, ანტიმონოპოლიური სამსახურის გაუქმების შემდეგ შექმნილ „კონკურენციისა და თავისუფალი ვაჭრობის სააგენტოს“, რეკომენდაციის მიცემის ნაცვლად, მარეგულირებელი ბერკეტები გაუჩნდება.

აქამდე „თავისუფალი ვაჭრობის და კონკურენციის სააგენტოს“ ძირითადი ფუნქცია სახელმწიფო პროგრამებზე დაკვირვება იყო. „ვახორციელებდით კონტროლს, რათა სახელმწიფო პროგრამის განხორციელებისას მთავრობას რომელიმე კომპანიისთვის არ მიენიჭებინა

უპირატესობა და არათანაბარ პირობებში არ აღმოჩენილიყვნენ კერძო მენარმები“, – აცხადებს „ლიბერალთან“ საუბარში სტრუქტურის ყოფილი ხელმძღვანელი გიორგი წერეთელი.

მიუხედავად ამისა, სააგენტოს 2008 წლის ანგარიშში ვკითხულობთ, რომ სამინისტროებისა და კანონმდებლობის მოუმზადებლობის გამო, სახელმწიფო დახმარების გაცემის წესის ცვლილებაზე შეთანხმება ვერც ერთხელ ვერ მოხერხდა. ჰქონდა თუ არა გავლენა კონკურენციის სააგენტოს რეკომენდაციებს 2009 წელს, ეს მონაცემები გამოქვეყნებული ვერ არაა.

ევროკავშირის რეკომენდაციის მიხედვით, სააგენტოს ექნება უფლება-მოსილება, აკონტროლოს სანარმოების გაერთიანება და მათი წილი ბაზარზე; განსაზღვროს, უშლის თუ არა კონკრეტული კომპანიის გავლენა თავისუფალ კონკურენციას ხელს; მოამზადოს არგუმენტაცია და გადასცეს სასამართლოს, რომელიც კომპანიის დანაწევრების გადაწყვეტილებას მიიღებს.

წინადადება მთავრობამ „უპრეცედენტო ცვლილება“ შეაფასა და ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის შენარჩუნება იზინასწარმეტყველა.

„დღეს, ეკონომიკურ ფილოსოფიაზე – რა მოგვონს და რა არ მოგვონს – აღარ ვმსჯელობთ. თუ გვინდა ის უპირატესობები, რასაც იძლევა ევროკავშირთან ვაჭრობა, მათი პირობები უნდა მივიღოთ. ეკონომიკურთან ერთად, პოლიტიკური ფაქტორებიც თამაშობს დიდ როლს. მეორე მხარეა, რომ ეს ისე გავაკეთოთ, რაც შეიძლება ნაკლები ზიანი მიადგეს მომხმარებელს და კომპანიას. ჩვენი გამოწვევაა, მივიღოთ ეფექტი და არა კორუფცია“, – აცხადებს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველი ვახტანგ ლეუაშვა.

რეგულაციის გამკაცრებაში კორუფციის საფრთხეს ხედავს ეკონომიკის ექსპერტი პაატა შუშელიძე: „როცა ბიზნესის თამაშის წესებს ბიუროკრატები ადგენენ, კომპანიები იწყებენ იმაზე ფიქრს, როგორ მოისყიდონ ისინი. კიდევ ერთი პრობლემა ისაა, რომ პროდუქტის რაოდენობაზე ლიმიტის დაწესების შემდეგ, მოგების

სავაჭრო ხელშეკრულება“ გაცილებით შორი მომავლის – ათეული წლის პერსპექტივაა.

ამ პერიოდში არსებობს ალბათობა, რომ თუ ბაზრის რეგულაცია კომპანიების რიცხვის შემცირებას გამოიწვევს, საქართველოს ეკონომიკამ იქამდე დაიხიოს უკან, ვიდრე საქართველო-ევროკავშირის მოლაპარაკებები წაიწვეს წინ.

მენარმებს არსებითად ახალი ცოდნის შექმნა მოუწევთ, რათა პროდუქცია ევროკავშირის ხარისხის სტანდარტს სრულად – ყველანაირი პარამეტრით შეუსაბამონ. ევროკავშირის ოფიციალური აგნარიშის მიხედვით, 2007 წელს საქართველოდან ექსპორტირებული პროდუქციის 23% მოდიოდა ევროკავშირის ქვეყნებზე. 2008 წელს ამ მაჩვენებელმა 43%-მდე მოიმატა, მაგრამ ომისა და ეკონომიკური კრიზისის ფონზე, ისევ დაიკლო. რუსული ბაზრის ჩაკეტვის შემდეგ ევროკავშირთან ვაჭრობის ხელშეკრულება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ქართველი ფერმერებისთვის იქნეს.

კახა ბენდუქიძის აზრით, „საქარ-

■ არსებობს ალბათობა, რომ თუ ბაზრის რეგულაცია კომპანიების რიცხვის შემცირებას გამოიწვევს, საქართველოს ეკონომიკამ იქამდე დაიხიოს უკან, ვიდრე საქართველო-ევროკავშირის მოლაპარაკებები წაიწვეს წინ.

„ანტიმონოპოლიური სამსახურის შექმნა, რა თქმა უნდა, არის უკუსვლა, მაგრამ იმ ფორმატში შექმნა, როგორსაც ვაპირებთ, არის ალბათ ყველაზე ნაკლები ზიანის მომტანი ეკონომიკური განვითარებისთვის. ცხადია, სააგენტოს წევრების ობიექტურობაში ვერასდროს ვიქნებით დარწმუნებულები. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია ინსტიტუციური მოწყობა“, – აცხადებს კახა ბენდუქიძე.

სააგენტოსთვის ბაზრის მარეგულირებელი ბერკეტების მინიჭება, ქვეყანაში აქამდე გატარებულ რეფორმებთან ერთად, საკანონმდებლო ნორმებსაც ენიანალმდებება. მათ შორის კანონს „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“, რომელიც კრძალავს ისეთი საერთაშორისო ნორმების მიღებას, რომელიც ბაზრის ბუნებრივ მდგომარეობაში ჩაურევს გულისხმობს.

მარეგულირებელი ორგანოების შექმნას კრძალავს „ეკონომიკის თავისუფლების აქტი“. 2009 წელს მიხეილ სააკაშვილის

შენარჩუნების მიზნით, კომპანიები ფასს გაზრდიან“, – აცხადებს შუშელიძე.

რომელი კომპანიები ფლობენ ბაზარზე დიდ წილს და, შესაბამისად, ვის შეიძლება შეექმნას ბიზნესის შევიწროების საფრთხე, როგორც სტატისტიკის დეპარტამენტში „ლიბერალს“ განუცხადეს, კომერციული საიდუმლოება გახლავთ. ამ სანარმოების ბედი იმაზე დამოკიდებული, თუ რა ვალდებულებების დაკმაყოფილებას მოითხოვს ვაჭრობის სააგენტო მათგან. ზღვარი, რომელსაც ბაზარზე კომპანიის მოცულობა არ უნდა გადასცდეს, ევროკავშირში მკაცრად დადგენილი არაა. ანტიმონოპოლიური პოლიტიკის დეტალები საქართველოს პარლამენტმა თავად უნდა გადაწყვიტოს.

მხოლოდ ახლა დაიწყო მოლაპარაკებები იმის გადასაწყვეტად, დაიწყება თუ არა კონსულტაციები სავაჭრო ხელშეკრულების დადებისათვის. როგორც „ლიბერალს“ ევროკავშირის წარმომადგენლობამ განუმარტა, „ღრმა და ყოვლისმომცველი

თველოსთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ევროკავშირთან თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულება, მაგრამ თუ შედეგად მივიღებთ მხოლოდ ლაპარაკს – რომ ეს ხელშეკრულება მომავალში ამუშავდება და, ამის სანაცვლოდ, მოგვინებს ბევრი საკანონმდებლო ცვლილება, მაშინ არ გვიღირს ეკონომიკის რეგულაციების დაბრუნება“.

„უკვე გადაწყვიტეთ, რომ გარისკვა ღირს. 30 წლის შემდეგ როგორი აღმოჩნდება ეს არჩევანი, ამაზე მეტე უნდა ვისაუბროთ“, – აცხადებს ვახტანგ ლეუაშვა.

თუმცა, ერთხელ უკვე გაუქმებული რეგულაციების ნაწილის უკან დაბრუნება გარდაუვალია. „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის სააგენტოს“ ბერკეტების გაზრდა ევროკავშირის მოთხოვნილებების მხოლოდ დასაწყისია. სავაჭრო ხელშეკრულების მომდევნო რეკომენდაცია სურსათის უვნებლობის კონტროლის მექანიზმების შემოღებას ითვალისწინებს. ■

საქართველო ევროკავშირი ბაზრის ნაწილი

საბერძნეთიდან - შიდა ჰიზონიზაცია

რაც მეტი დრო გადის, უფრო მეტად უნდა შევეგუოთ ფაქტს, რომ მსოფლიო ბაზარზე მიმდინარე მოვლენები სულ უფრო მეტ ასახვას ჰპოვებს ჩვენი ქვეყნის შიდა პროცესებზეც. თუნდაც ის, რაც დღეს საბერძნეთში ხდება და, როგორც ჩანს, კიდევ საკმაო ხანს გაგრძელდება, საქართველოს მოქალაქეების მნიშვნელოვანი ნაწილის კეთილდღეობაზე საკმაოდ მწვავედ აისახება.

რევაზ საყვარიშვილი

როგორც ევროკავშირის ეკონომიკურმა ექსპერტებმა და ევროზონის ქვეყნების მთავრობებმა გამოთვალეს, საბერძნეთს იმაზე მეტი ფინანსური დახმარება ესაჭიროება, ვიდრე ამას ევროზონისა და საერთაშორისო სავალუტო ფონდის უკვე შეთანხმებული პაკეტი ითვალისწინებს.

2012 წლის ბოლომდე საბერძნეთს 150 მილიარდი ევრო დასჭირდება, დახმარების პაკეტი კი ამ ეტაპზე ჯერ მხოლოდ 110 მილიარდ ევროს მოიცავს. თუმცა, დახმარების განევის საკითხი ჯერჯერობით მაინც ჰაერში გამოეკიდა. საქმე ის არის, რომ, ამ დახმარების მიღების სანაცვლოდ, საბერძნეთი გადასახადების გაზრდას, სახელმწიფო ხარჯების მნიშვნელოვან შემცირებას და საბიუჯეტო სექტორ-

ში ხელფასების კლებას დათანხმდა. ამან კი საზოგადოებაში იმხელა საპროტესტო ტალღა გამოიწვია, რომ ქვეყნის ხელისუფლებას სულ უფრო მეტად უჭირს სახელმწიფოს მართვა და ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება.

საქართველოსთვის ეს ფაქტი იმით არის მნიშვნელოვანი, რომ საბერძნეთი ერთ-ერთი პირველია იმ ქვეყანათა ნუსხაში, სადაც ქართველი შრომითი მიგრანტების წილი საკმაოდ მაღალია და ეს ნაკადი ბოლო დრომდე სულ უფრო იზრდებოდა. საბერძნეთში ლეგალურად თუ არალეგალურად წასულ შრომით მიგრანტთა შესახებ ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემი არ არსებობს, არაოფიციალური სტატისტიკით კი იქ წასული საქართველოს

მოქალაქეების ოდენობა რამდენიმე ათეულ ათას ადამიანს შეადგენს.

დღეს საბერძნეთში, ეკონომიკური კრიზისის უკიდურესი გამწვავების ნიადაგზე, ქართველი შრომითი მიგრანტების ეკონომიკური მდგომარეობაც საგრძნობლად დამძიმდა. კრიზისის გამო, საბერძნეთში სანარმოები იხურება და იქ დასაქმებულები, მათ შორის საქართველოს მოქალაქეები, უმუშევრები რჩებიან. სამუშაოს საერთოდ კარგავენ ან ხელფასებს უნახვევრებენ დამლაგებლებად, მომვლელად და შინამოსამსახურებად მომუშავე მიგრანტებსაც, უპირატესად - ქალბატონებს. იგივე მდგომარეობაშია საბერძნეთში არალეგალურად მომუშავეთა საკმაოდ დიდი არმიაც, რომელიც არალეგალურობის მოტივით ისედაც საგრძნობლად დაბალი ანაზღაურებით მუშაობდა, დღეს კი უკვე ამ შემოსავლის გარეშე დარჩენაც ემუქრება.

ეს ყველაფერი, ცხადია, პირდაპირ აისახება იმ ფულად ნაკადებზე, რომელიც საბერძნეთიდან საქართველოში მოედინება და ბევრი ოჯახის ფინანსურ კეთილდღეობას უზრუნველყოფს.

სტატისტიკურადაც დადასტურებულია, რომ საბერძნეთი საქართველოში ფულადი ტრანსფერების განხორციელების მხრივ ყოველთვის დონორი ქვეყნების პირველ ოთხეულში იმყოფება. ამ ნუსხაში, როგორც წესი, პირველი ყოველთვის რუსეთია, რომელიც ფულადი გზავნილების დაახლოებით ნახევარს ან უფრო მეტს უზრუნველყოფს. მას კი, როგორც ბოლო თვეების სტატისტიკა კიდევ ერთხელ გვი-

დასტურებს, უმნიშვნელო სხვაობით და მეორე-მეოთხე პოზიციითაა მონაცვლეობით სწორედ საბერძნეთი, აშშ და უკრაინა მოსდევენ.

წლებანდელ პირველ კვარტალშიც საბერძნეთიდან საქართველოში ფულადი გზავნილების მოცულობა საზღვარგარეთიდან განხორციელებული ფულადი ტრანსფერების მთელი ოდენობის 7-8%-ის ფარგლებშია, რაც არ არის სასუამარო ოდენობა. თუმცა, საბერძნეთში კრიზისის გაღრმავების კვალობაზე, ამ პოზიციის მნიშვნელოვან გაუარესებას მოელიან, რაც საქართველოზე ფულადი რესურსების შემოდინების შემცირებით, სიღარიბის დონის კიდევ უფრო მეტად გაზრდითა და უმუშევარი მიგრანტების ნაკადის მოზრუნებით შეიძლება გამოიხატოს.

საგარეო ფაქტორების გამო, სიტუაცია უკვე არა მხოლოდ ქართველ მიგრანტებს, არამედ ქართულ კომპანიებსაც დაუძძიმდათ. მაგალითად, საქართველოში ცემენტის უმსხვილესი მწარმოებელი „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯია“ აზერბაიჯანის ბაზრიდან

ლის ექსპორტიორებს გასული წლის მოსავლის მეოთხედი კვლავ გასაყიდი აქვთ. ქართული თხილი გამკაცრებული კონტროლის ქვეშ მას შემდეგ მოექცა, რაც პორტუგალიასა და ჩეხეთში შეტანილ პროდუქციაში მომწამვლელი ნივთიერებები აღმოაჩინეს. ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს დაუყოვნებლივ დაეგზავნათ გაფრთხილება, რომ ქართული თხილი უფარგისია და ისინიც ამ პროდუქტს აღარ ეტანებიან.

ამ ფაქტორებმა კიდევ უფრო მეტად შეიძლება გააუარესოს საქართველოს საგარეო ვაჭრობის უარყოფითი სალდო, რომელმაც პირველ კვარტალში 681 მილიონი დოლარი შეადგინა. საგულისხმოა, რომ თხილის ექსპორტი, რომელიც „მინუსებში წავიდა“, წლებანდელ პირველ კვარტალში მთელი ექსპორტის 4,3%-ს შეადგენდა და მისი კლება საკმაოდ მძიმე დარტყმაა ქვეყნის ისედაც მწირი საექსპორტო რესურსებისთვის. აღარაფერს ვამბობ ფეროშენადნობებზე, რომლებიც ექსპორტის ლიდერ პოზიციასზეა 16,8%-იანი წილით, მაგრამ შეიძლება

დას აფიქსირებს, მაგრამ თავისთავად საინტერესოა ამ ზრდის ანატომია – ის უპირველესად არა ეკონომიკის ზრდით გამოწვეულ შემოსავლების მეტობას ეყრდნობა, არამედ – უკიდურესად გამკაცრებულ ადმინისტრირებას.

თავის მხრივ, ეს გამკაცრებული ადმინისტრირება სულ უფრო ხშირად რომ ეყრდნობა არასათანადო ინსტრუმენტებს, ერთი გარემოებითაც დასტურდება: სახელმწიფოსთან დავაში გამარჯვებული მენარმეების რიცხვი სულ უფრო იზრდება. სასამართლო სტატისტიკით, სახელმწიფოსთან დავაში გამარჯვებული მოდავე ბიზნესმენების 50% გამოდის, რაც პრაქტიკულად ნიშნავს, რომ სადავოდ ქცეული მნიშვნელოვანი ყოველი მეორე საქმე სახელმწიფო ადმინისტრაციის მხრიდან უხარისხოდ ან კანონდარღვევით მიმდინარეობს. ეს კი ნიშნავს, რომ გამტყუნების შემთხვევაში, სახელმწიფოს შესაძლოა, სულ უფრო მეტი საჯარიმო გადასახადის გასტუმრება მოუხდეს, რაც ისევ ბიუჯეტის დანაკლისია.

დღეს საბერძნეთში, ეკონომიკური კრიზისის უკიდურესი გამწვავების ნიადაგზე, ქართველი შრომითი მიგრანტების ეკონომიკური მდგომარეობაც საგრძნობლად დამძიმდა. კრიზისის გამო, საბერძნეთში სანარმოები იხურება და იქ დასაქმებულები, მათ შორის საქართველოს მოქალაქეები, უმუშევრები რჩებიან.

გამოაძევს. ექსპორტის შეჩერების შედეგად კომპანია ყოველდღიურად 1,5 მილიონ დოლარს ზარალობს. „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯია“ რამდენიმე კვირაა, აზერბაიჯანელებისგან ახსნა-განმარტების მიღებას უშედეგოდ ცდილობს. თუმცა, აზერბაიჯანული მხარე ექსპორტის შეჩერების მიზეზებზე არ ლაპარაკობს. არადა, „ჰაიდელბერგცემენტ ჯორჯიაში“ ათასამდე ადამიანია დასაქმებული და თუ ექსპორტი არ აღდგა, წარმოების და, შესაბამისად, სამუშაო ადგილების შემცირება გარდაუვალია.

ევროპულ ბაზარზე კონტროლის გამკაცრების შემდეგ ქართული თხილის ექსპორტი მნიშვნელოვნად შემცირდა. 2010 წლის პირველ კვარტალში, შარშანდელ ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, ექსპორტი მთელი 12%-ითაა შემცირებული. შედეგად თხი-

ამ მაჩვენებლის დათმობა მოუხდეს. ამ შემთხვევაში, მიზეზი სულ სხვაა: იმის გამო, რომ სანარმოს მენეჯმენტმა თანამშრომლებთან მშვიდობიანი მორიგება ვერ მოახერხა, სანარმო გაფიცვამ მოიცვა და წარმოება გაჩერდა.

ეს კი, თავისთავად, ორ მნიშვნელოვან პრობლემაზე მიუთითებს: ერთი მხრივ, შრომის უფლებების თვალსაზრისით არსებულ საკმაოდ სავალალო სურათზე, მეორე მხრივ კი საქართველოს საექსპორტო პოტენციალის უკიდურეს სიმწირეზე, რომელიც ერთი კომპანიის მუშაობის შეფერხების ან გაჩერების გამო, შესაძლოა, უმწვავესი პრობლემის წინაშე დადგეს.

ასეთ ვითარებაში სახელმწიფო შემოსავლების ბაზა შემცირების საფრთხის წინაშე დგას. მართალია, წლის პირველი კვარტლის შედეგად მთავრობა შემოსავლების 1,2%-იან ზრ-

ბიუჯეტს დანაკლისი, სავარაუდოდ, სხვა მხრიდანაც შეიძლება დაემუქროს. მაგალითად, ხუთ მენარმეს „იაფი კრედიტის“ პროგრამით აღებულ ი სესხი ჩამოანერგეს. ჯამური თანხა 100 ათას ლარს აჭარბებს, რომელიც სახელმწიფომ და ბიზნესმენებმა, როგორც გამოდის, ერთობლივად წყალში გადაყარეს. ამ თანხით მენარმეებმა განმუხურში ე.წ. „ბუნგალოები“ და ღია კაფეები ააშენეს, მაგრამ იმის გათვალისწინებით, რომ უახლოეს პერიოდში განმუხური-ანაკლისის მასშტაბური დასასვენებელი კომპლექსის მშენებლობა იწყება, ეს ობიექტები, როგორც გაირკვა, უნდა დაინგრეს. შესაბამისად, პრეზიდენტის ინიციატივით, ამ მენარმეებს იაფი კრედიტის პროგრამით აღებულ სესხის დაბრუნებას აღარ მოსთხოვენ.

ცნობისათვის: იაფი სესხის პროგრა-

ჟურნალ ლიბერალის შეხვედრა სტუდენტებთან

13 მაისს, ხუთშაბათს 17 სთ-ზე
გამართება ჟურნალ
„ლიბერალის“ რედაქციის
შეხვედრა ილია ჭავჭავაძის
სახელობის უნივერსიტეტის
სტუდენტებთან.
შეხვედრაზე დასწრება
ნებისმიერ მსურველს
შეუძლია.

**ლიგამუსი,
ილიაუნის წიგნის მაღაზია**

დამატებითი ინფორმაციისთვის
დაგვიკავშირდით:

91 23 26
899 48 62 41

მა წელს აღარ გაგრძელდა. მიზეზად გაცემული სესხების დაუბრუნებლობა დასახელდა. ახლა, როგორც ჩანს, შემდეგი ეტაპი იწყება – ამ სესხების ჩამონერა ანუ საბიუჯეტო სახსრების (ათეულობით მილიონი ლარის) უშედეგოდ გაფლანგვის აღიარება.

მიღებული სახსრების არდამბრუნებელთა პრობლემა მარტო „იაფი კრედიტის“ პროგრამას არ უდგას. „კრედიტ-ინფოს“ საბანკო სიაში ვადაგადაცილებული სესხების რაოდენობა კვლავ იზრდება. მარტო 2010 წლის 1 აპრილის შემდეგ ნეგატიური სესხების ჩანაწერები კიდევ 5,5 ათასით გაიზარდა და უკვე 313 ათასს გადააჭარბა.

მართალია, 2008 წლის აგვისტოს შემდეგ პირველად დაფიქსირდა შემთხვევა, როცა საბანკო სექტორმა კვარტალი (2010 წლის იანვარი-მარტი) 15-მილიონიანი მოგებით დაასრულა, მაგრამ ბანკების მიერ მარტისთვის მოგებით დახურვის პარალელურად, სისტემაში ვადაგადაცილებული სესხები კიდევ 5,5 მილიონით – 217 მილიონ ლარამდე გაიზარდა.

ბანკები მოგების მაჩვენებლის ზრდის ძირითად მიზეზად 2010 წლის პირველ კვარტალში გაცემული სესხების მოცულობის ზრდას ასახელებენ. თუმცა, აქ არსებობს ერთი ძალიან საგულისხმო რისკი: ბანკებმა გაააქტიურეს სამომხმარებლო აკრედიტება, რაც, შესაძლოა, ძველი ისტორიის გამეორების საფუძველი გახდეს: კრედიტები, რომლებიც არა შიდა ეკონომიკის განვითარებას, არამედ იმ სამომხმარებლო საქონლის შექმნას ხმარდება, რომელიც საქართველოში არ იწარმოება, ხელს უწყობს კრიზისის გაღრმავებას.

საგულისხმოა ისიც, რომ საქართველოს საბანკო სექტორში დეპოზიტების მოცულობამ მორიგი რეკორდი დაამყარა. ეროვნული ბანკის ინფორმაციით, 1 აპრილისათვის დეპოზიტების მოცულობამ 3,6 მილიარდ ლარს გადააჭარბა, რაც, 1 მარტთან შედარებით, 62 მილიონით მეტია. ამასთან,

დეპოზიტების ზრდის პარალელურად კვლავ მაღალი რჩება მათი დოლარიზაციის კოეფიციენტი. ეროვნული ბანკის მონაცემებით, ბანკებში განთავსებული ანაბრების 71,3% სწორედ დოლარშია განთავსებული.

არადა, გავლენიანი საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების და სარეიტინგო სააგენტოების შეფასებით, ქართული საბანკო სექტორისთვის მაღალი დოლარიზაცია სერიოზული რისკის შემცველია.

ბიუჯეტისთვის კი სარისკოა ლარის კურსის გაუფასურება, რომელიც, მართალია – მცოცავი ტემპით, მაგრამ მაინც აქტიურად ხორციელდება. საქმე ის არის, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტში საგარეო ვალდებულებების მომსახურებისას, დოლართან მიმართებაში, ლარის კურსი 1,7 პუნქტის ნიშნულზეა განსაზღვრული, 7 მაისის მდგომარეობით კი, ოფიციალურმა გაცვლითმა კურსმა უკვე 1,7940 პუნქტი შეადგინა. შესაბამისად, იზრდება წელს გასასტუმრებელი საგარეო ვალდებულებების ოდენობაც, რომელიც ლარებში აკრეფილი ბიუჯეტიდან იხარჯება.

წელს ბიუჯეტში საგარეო ვალდებულებების გასასტუმრებლად 287,6 მილიონი ლარი გაიწერა. აქედან ვალდებების მომსახურებისთვის 152,2 მილიონი ლარი დაიხარჯება, ხოლო ძირითადი ნაწილის დაფარვისთვის – 135,4 მილიონი ლარი. საერთოდ, 2010 წლის პირველი კვარტლის მონაცემებით, საგარეო ვალმა უკვე 3 მილიარდ 522 მილიონი დოლარი შეადგინა, რაც მომდევნო წლების ბიუჯეტის საკმაოდ მძიმე ტვირთია.

მეორე მხრივ, ლარის დაცემა ბიუჯეტში საბაჟო შემოსავლებს გაზრდის (რომელთა დაანგარიშება, უპირატესად, დოლარის კურსით ხდება) და გაზრდილი ინფლაციის პირობებშიც ბიუჯეტი დამატებითი შემოსავლების მიღებას მოახერხებს, თუმცა ეს სოციალურ ფონს კიდევ უფრო მეტად დაამძიმებს. ■

სტატია მომზადდა ევროკავშირის ფინანსური დახმარებით, პრიტანულ-ქართული პროფესიული ქსელის მიერ განხორციელებული CSE-PFM პროექტის ფარგლებში. სტატიის შინაარსზე პასუხისმგებელია ჟურნალი „ლიბერალი“. სტატია არ წარმოადგენს ევროკავშირის ან ბრიტანულ-ქართული პროფესიული ქსელის პოზიციას.

"შელახათი" ხუსი ტურისტებისთვის

„გაი“-ს ნაბრძანები აქვს, რუსი ტურისტები შეიყვაროს. ადგილობრივ მძღოლებს კი ეს არ ეხებათ.

ინალ ხაშიგი

საგანგებოდ რუსი ჟურნალისტებისთვის მონყოილ პრესკონფერენციაზე პრეზიდენტმა სერგეი ბლავაშკინმა იმ გადამწყვეტილების შესახებ ისაუბრა, რომელიც აფხაზეთში საკუთარი ტრანსპორტით ჩასულ რუს მოქალაქეებზე გავრცელდება. ნაბრძანებია მათი არშემჩნევა.

„მე ვუბრძანე შინაგან საქმეთა სამინისტროს და სახელმწიფო ავტონისპექციის ყველა თანამშრომელი გაეფრთხილე, რომ რუსულნომრიანი მანქანები არ გააჩერონ – არც ერთი მანქანა. თუ ვინმეს დავინახავ ან შემთხვევით დავიჭერ, მაშინვე სამსახურიდან გაავადებ“, – დაიმუქრა ქვეყნის მეთაური.

პრეზიდენტის მიერ ასეთი ბრძანების გაცემის მოტივი სრულიად გასაგებია – არავისთვის საიდუმლო არ არის, რომ მანქანის ტურისტები (ისინი ძირითადად რუსები არიან) საკურორტო სეზონზე აფხაზეთის ინსპექციის თანამშრომლებისთვის ოფიციალურ ხელფასზე დამატებულ, გაუთვალისწინებელი შემოსავლის კარგ წყაროს წარმოადგენენ. მართალია, ბლავაშკინი ღიად არ ულაპარაკია, რომ მთელი პრობლემა ფულის გამოძალვას, მაგრამ მისი ის სიტყვები, რომ „საკუთარი უკულტურობის გამო მომწოდებლების ნაცვლად, ადამიანებს უნდა დავეხმაროთ, როცა მათ ეს სჭირდებათ“ – სწორედ ამ შინაარსს ატარებდა. „რუს ტურისტებს ფული არ გამოართვეთ“, – რეალურად თითქმის ასე ჟღერდა პრეზიდენტის განკარგულება.

თუმცა, ამ განკარგულებას ძნელად თუ დაარქმევ სიახლეს. ყოველ შემთხვევაში, გასული ორი საკურორტო

სეზონის დროს ბლავაშკინმა ამ აკრძალვის თაობაზე უკვე განაცხადა. მაგრამ, შესაძლოა, იმის გამო, რომ ახლანდელი პრესკონფერენცია სპეციალურად რუსი ჟურნალისტებისთვის იყო მონყოილი, იმ ცნობამ, რომ ინსპექტორებმა ქრთამი არ უნდა აიღონ, ერთგვარი სიახლის იმპულსი შეიძინა. რათქმა უნდა, განსაკუთრებული ილუზიები არავის აქვს, რომ ინსპექციის მუშაკები ამიერიდან დაშინდებიან და კანონმორჩილად აარიდებენ თვალს გზაზე რუს მოქალაქეებს. ასე რომ იყოს, მესამე წელია ზედიზედ, ამის გამოცხადებას აზრიც არ ექნებოდა.

პრეზიდენტის ამ განკარგულების სამართლებრივ ნაწილში სულ სხვა ასპექტია დაფარული; და რაგინდ კეთილშობილური მიზნებითაც უნდა იყოს ის ნაკარნახევი, იურიდიული თვალსაზრისით, აბსოლუტურად გაუმართავია, რადგან იმთავითვე დისკრიმინაციულია. „შელავათიანი“ მგზავრობა ხომ მხოლოდ რუსებს ეხებათ. სხვა ქვეყნიებიდან ჩასული ტურისტები, მართალია, არც ისე ხშირად ირჩევენ თავიანთი დასვენების ადგილად აფხაზეთს, და მათი არშემჩნევა შესაძლებელია. მაგრამ, ადგილობრივ ავტომფლობელებს რაღა უნდა უყო? დოკუმენტის ლოგიკიდან გამომდინარე, მათი გაჩერება და „განწევა“ ისევ ძველებურად შეიძლება, რადგან „ინდულგენცია“ ოფიციალურად რუსებისთვისაა დაშვებული.

სხვათა შორის, თავად რუსეთის ტურინდუსტრიის წარმომადგენლებიც არ არიან განსაკუთრებულად აღფრთოვანებულები სერგეი ბლავაშკინის განკარგულებით. რუსეთის ტურინდუსტრიის კავშირის პრესმდივანი

ირინა ტიურინა ეჭვობს, რომ მოძრაობის წესების დაუსჯელად დარღვევის ოფიციალური უფლება აფხაზეთში დასვენებისთვის საუკეთესო რეკლამა იქნება და რუსეთიდან ტურისტების მნიშვნელოვან რაოდენობას მიიზიდავს. „ასეთი ინსტრუქციის მიცემა შეიძლებოდა არა საჯაროდ, არამედ ინსპექტორებისთვის შიდასაუწყებო განკარგულების სახით. ასე კი რაღაც უხერხულად გამოვიდა“, – ამბობს ტიურინა.

შეიძლება ამ განკარგულების არაეფექტურობა არასწორად დასმული აქცენტების ბრალი იყოს. უფრო ლოგიკური იქნებოდა, არა რუსი მოქალაქეების გზებზე გაჩერების აკრძალვა, არამედ კორუფციისთვის ტოტალური ბრძოლის გამოცხადება, თუნდაც – გზებზე მანძი. ასეთ შემთხვევაში, მხოლოდ ჩამოსული ტურისტები კი არა, კმაყოფილები იქნებოდნენ ადგილობრივი ავტომფლობელებიც, რომლებიც, ამ განკარგულების კონტექსტში, სამსხვერპლო ცხვრებს უფრო ჰგვანან, ვიდრე საკუთარი ქვეყნის სრულუფლებიან მოქალაქეებს. **■**

სტატიაში გამოყენებული ტერმინოლოგია ეკუთვნის ავტორს და არა „ლიბერალს“

სტატია მომზადებულია ჰაინრიხ ბოლის ფონდის მხარდაჭერით. ამ პუბლიკაციაში გამოთქმული შეხედულებები და მოსაზრებები არ არის აუცილებელი, გამოხატავდეს ჰაინრიხ ბოლის ფონდის შეხედულებებს.

აბვისტოს ნანბიჯებში

ანგარიში „ავისტოს ნანგრევებში“, იმის შესაძლებლობას გვაძლევს, რომ მსოფლიოს გავაცნოთ ერთად თავმოყრილი მრავალი ისტორია, ფაქტი და დოკუმენტური მასალა მასობრივად ჩადენილი სასტიკი და არაჰუმანური მოქმედებების შესახებ, რამაც ცეცხლის ალში გაახვია ათობით სოფელი, სიცოცხლე წაართვა – ასობით, და საკუთარი კერა დააკარგვინა ათიათასობით ადამიანს. ქართველებისა და ოსების კეთილმეზობლური თანაცხოვრების პერსპექტივა კი დიდი ხნით გადაავადა.

თინათინ ხიდაშელი, რესპუბლიკური პარტიის ლიდერი

დღეს ავისტოს ომზე ბევრი იწერება. კომპიუტერზე ერთი ლილაკის დაწკაპუნებით ზღვა მასალა მოედინება. ქართული ვერსიები, რუსული ვერსიები, ოსური ვერსიები, ევროპის ხედვა, ამერიკის ხედვა; აგერ უკვე ვენესუელა და ნიკარაგუაც დაინტერესდნენ ჩვენი ბედით. ბევრს წერენ ომის მიზეზებზე, შედეგებზე, გეოპოლიტიკაზე, სხვათა სტრატეგიულ ინტერესებზე, საქართველოს შეცდომაზე, რუსეთის იმპერიულ ამბიციებზე, მაგრამ სულ უფრო და უფრო ნაკლებს ლაპარაკობენ ადამიანურ ტრაგედიაზე, იმ ათიათასობით დევნილზე, რომლებმაც უკვე მერამდენედ დაკარგეს მინა-წყალი და სახლ-კარი, დაკარგეს მშვიდობა. ჩვენი მიზანი სწორედ მათი ისტორიების, ტრაგედიისა და ტკივილის ფურცლებზე გადმოტანა და კითხვებზე პასუხის ძიებაა. ამასთანავე, პასუხისმგებლობის მოთხოვნა ყველასთვის, მიუხედავად მათი პოლიტიკური წონის, გავლენისა და სტატუსისა.

ღრმად ვარ დარწმუნებული, 2008 წლის ავისტოს ომი 90-იანი წლების ომების შესახებ უთქმელი სიმართლის, ჩადენილი დანაშაულისათვის დაუსჯელობის, და თითქმის 20-წლიანი უსამართლობის შედეგიც არის. მხოლოდ ომის მიზეზების და შედეგების ფუნდამენტური კვლევით, დამნაშავეების დასჯითა და სრული სიმართლით არის შესაძლებელი, გავარღვიოთ 20-წლიანი მოჯადოებული წრე და მშვიდობა დავუბრუნოთ არა მხოლოდ საქართველოს, არამედ მთელ რეგიონს.

2008 წლის ავისტოს ომის შემდეგ საქართველოში და საქართველოდან ათიათასობით ახალი დევნილი გაჩნდა. თბილისში, ქუთაისში, ბათუმში, საქართველოს მრავალ სხვა დიდსა და პატარა ქალაქში ჩვიდმეტი წლის წინანდელი

აჩრდილი დაბრუნდა, სიკვდილის, სისასტიკის, სიღარიბის, გაუსაძლისი ყოფის აჩრდილი. საჰაერო დაბომბვით, შეუჩერებელი სროლებით, აღმოდებული სახლებით, საყვარელი ადამიანების დაკარგვით შეშინებული ქართველები და ოსები გარბოდნენ და თავშესაფარს ეძებდნენ ყველგან, სადაც ტყვიას არ ისროდნენ და სადაც სიკვდილს დაემალებოდნენ.

74 წლის ერედველი ცოლ-ქმარი – სამსონ და ციალა ვახტანგიშვილები თავიანთ ისტორიას სწორედ 17 წლის წინ ნანახისა და განცდილის გახსენებით იწყებენ. მაშინ, 1991 წელს რუსებმა დააკავეს და ოსებს გადასცეს. სამსონ ვახტანგიშვილი ორი კვირა ტყვეობაში იყო, მას სცემდნენ, აწამებდნენ. მაშინ სმენა დაკარგა და ჯანმრთელობაც შეერყა. ტყვეობიდან გათავისუფლებულმა ცხოვრება თავიდან დაიწყო. ამჯერად ტყვეობას გადაურჩა, მაგრამ მეორედ შეკონწიხული ცხოვრება ისევ დაეწერა. ყველაფერი დაეწვა, სახლი, ბაღები, ნათესები და 2008 წლის

■ დარწმუნებული ვარ, 2008 წლის ავისტოს ომი 90-იანი წლების ომების შესახებ უთქმელი სიმართლის, დაუსჯელობის, და თითქმის 20-წლიანი უსამართლობის შედეგიც არის.

12 ავისტოს სოფელი კიდევ ერთხელ გაურკვეველი დროით დატოვა.

საკუთარი სახლებიდან კიდევ ერთხელ აყრილი და გაქცეული დევნილები, სამსონ ვახტანგიშვილის მსგავსად, თავს აფარებდნენ სკოლებში, საბავშვო ბაღებში, ადმინისტრაციულ შენობებში, ახლობლებთან, ნათესავებთან, უბრალოდ კეთილი ნების ადამიანებთან. გორის, ქარელის, ხაშურის რაიონების, დიდი და პატარა ლიახვის, ფრონეს, კოდორის ხეობების მოსახლეობა მობრბოდა და მათ

უკან მოსდევდა ბოლო 20 წლის მანძილზე ორ ომგამოვლილი საქართველოსათვის უჩვეულო სისასტიკე. იწვოდა და ნადგურდებოდა ყველაფერი, რაც ამ ადამიანებს თავის წარსულთან და აწმყოსთან აკავშირებდა. იმ დღეებში ვილაცამ თქვა, – აი, თურმე რას ნიშნავს “ალიგავა პირისაგან მიწისაო”. ამ სიტყვებმა ყველა ქართველისათვის მნიშვნელობა შეიძინა და მწარე რეალობად იქცა.

წინამდებარე ნაშრომის ამოცანა არ არის ჭეშმარიტების დადგენა, მაგრამ შევცადეთ, გაგვერღვია უსაზღვრო პროპაგანდისტული ლაბირინთი და ჩვენი მკვლევრების მიერ გამოკითხული ათასობით თვითმხილველის მონათხრობის საფუძველზე აღგვედგინა დიდი და პატარა ლიახვის, ფრონეს ხეობასა და გორის რაიონში 2008 წლის აგვისტოში დატრიალებული ტრაგედია. ჩვენ წელიწად-წახევრის განმავლობაში სიმართლეს ვეძებდით. რადგან მტკიცედ გვწამს, რომ მხოლოდ სიმართლით შეიარაღებულნი შევძლებთ ხვალინდელი დღის შენებას, თანაცხოვრებას და მშვიდობის მოპოვებას.

ისტორია გვასწავლის, რომ ომის პირველი მსხვერპლი სიმართლეა. ყოველთვის, ან თითქმის ყოველთვის, არსებობს ორი სიმართლე, ორი ისტორია, რომელსაც მხარეები ჰყვებიან, პროპაგანდისტული საშუალებები ტირაჟირებენ, ფილმებს იღებენ და ყველა დროის ხელისუფალნი საზოგადოების კეთილგანწყობის მოპოვებისათვის იყენებენ. ომში ხშირად მართლაც ორი სიმართლეა, ორივე მხარე, შესაძლოა, გულწრფელია გადანწყვეტილების მიღების მომენტში, დარწმუნებულია, რომ ომი კრიზისიდან ერთადერთი გამოსავალია, ან მოსალოდნელი უფრო დიდი უბედურების თავიდან აცილებისათვის ყველაზე სწორი არჩევანია. თუმცა, არც ის უნდა დაგვაინყდეს, რომ ომს ისტორიულად ურჩთა დასჯის საშუალებადაც იყენებდნენ. სწორედ ამიტომ ისტორია ხშირად წინააღმდეგობრივია – ისტორიული ფაქტები, გეოგრაფია, ციფრები, თარიღები ერთმანეთს არ ემთხვევა, გმირები და ჯალათებიც განსხვავებული არიან.

აგვისტოს ომს თითქმის ორი წელი გვამორებს. რეალობა სახეზეა, ემოციები ცოცხალია, ადამიანების უმრავლესობა კვლავაც დევნილობაში ცხოვრობს; მეტიც, მომავლის შიში და უარესის მოლო-

დინი პერიოდულად კიდევ უფრო ამძიმებს მათ ყოველდღიურობას. სწორედ ამგვარი რეალობით დამძიმებულებმა, ომის ე.წ. “ცხელი ფაზის” დასრულებისთანავე გადაეწყვიტეთ სიმართლის ძიება.

▶ სიმართლის, რომელიც ცხინვალში დაბომბილ და დანგრეულ სახლებშია დამალული;

▶ სიმართლის, რომელიც გადამწვარი ქართული სოფლების ფერფლითაა დაფარული;

▶ სიმართლის, რომელიც სიკვდილს გამოქცეული ქართველების ნაღვლიან თვალებში იკითხება;

▶ სიმართლის, რომელიც ტყვეობაში მყოფი, ნანამები და შეურაცხყოფილი ქართველებისა და ოსების ჭრილობებში ჩანს;

▶ სიმართლის, რომელიც ომის გმირების საფლავებში ჩაიკარგა.

ჩვენ არც პროკურორები ვართ და არც მოსამართლეები, რომ საბრალდებო დასკვნა დავენეროთ ან ვინმეს განაჩენი გამოვუტანოთ. ჩვენი მიზანი არ არის ვინმეს გასამართლება. მაგრამ ღრმად ვართ დარწმუნებული, რომ მშვიდობისა და მომავალში გარდაუვალი თანაცხოვრებისათვის სიმართლის პოვნა ყველას გვჭირდება: მსხვერპლსაც და ჯალათსაც, შორიდან მაყურებელსაც და ტრაგედიის თანამონაწილესაც.

შეუძლებელია, ათასობით ადამიანის ტრაგედია მხოლოდ საინფორმაციო ომის კუთვნილებად იქცეს, სადაც მჭევრმეტყველი კომენტატორები პერიოდულად შეახსენებენ ერთმანეთს 2008 წლის

აგვისტოს და ნიშნის მოგებით ჩადენილ დანაშაულზე მიუთითებენ. ვფიქრობთ, არც ის იქნება სამართლიანი, თუკი შიდა ქართლის მოსახლეობის ტრაგედია მხოლოდ ოფიციალურ დოკუმენტებში აისახება, სადაც ხშირად სიმართლე გეოპოლიტიკური მიზანშეწონილობის ან პოლიტიკური კორექტულობის მსხვერპლი ხდება.

საქართველო პატარა ქვეყანაა, მცირე ტერიტორიით და მცირე მოსახლეობით. შიდა ქართლი უზარმაზარი დედამიწის კიდევ უფრო პატარა ნერტილია. შესაბამისად, ჩვენი ტრაგედიის მასშტაბი ვერასოდეს გაუტოლდება გენოციდს რუანდაში, ეთნიკურ წმენდას ყოფილ იუგოსლავიაში, დარფურისა და კამბოჯის ტრაგედიას. მაგრამ ტერიტორიისა და მოსახლეობის სიმცირით შეუძლებელი და უსამართლოა პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების ლეგიტიმაცია. თუკი დანაშაული ჩადენილია, უნდა დადგეს პასუხისმგებლობის საკითხი. საერთაშორისო სამართალი და დემოკრატიული სამყაროს მიერ შექმნილი დაცვის მექანიზმები თანაბრად უნდა მოქმედებდეს ყველა შემთხვევაში და იმისდა მიუხედავად, თუ რა ზომის ან გავლენისაა ესა თუ ის სახელმწიფო. მსოფლიო წესრიგის კითხვის ნიშნის ქვეშ დაყენება და ორმაგი სტანდარტით მოქმედება კაცობრიობას საბოლოოდ გაცილებით მძიმე შედეგებამდე მიიყვანს, ვიდრე – ათიათასობით უფლებააყრილი ქართველი დევნილისათვის საკუთარი სიმართლის დამტკიცებისა და უფლებებში აღდგენის შესაძლებლობის წართმევა. □

ანბახიში აზვისტოს ნანახიჯვები

5 მაისს ფონდმა „ლი საზოგადოება-საქართველო“ და ხუთმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ 2008 წლის აგვისტოს რუსეთ-საქართველოს ომის დროს ადამიანის უფლებათა და ჰუმანიტარული სამართლის ნორმათა დარღვევის შესახებ ანგარიში გამოაქვეყნეს. „აგვისტოს ნანგრევებში“ ასე ეწოდება 200- გვერდიან ნაშრომს, რომელიც 1000-ზე მეტი დევნილი ოჯახის ჩვენებას ეფუძნება და საქართველოს ტერიტორიაზე მასობრი-

ვად ჩადენილ სასტიკ და არაჰუმანურ ქმედებას ასახავს. წიგნის ტირაჟი 1000 ცალია და ის ორ ენაზე – ქართულად და ინგლისურად გამოიცა. ანგარიში მისმა ავტორებმა თებერვლის ბოლოს ჰააგის საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოში წარადგინეს. სასამართლოს მთავარი პროკურორი ლუის მარენო ოკამპო ივნიისის დასაწყისში საქართველოში ვიზიტს, დევნილებთან შეხვედრას და საქმის ადგილზე შესწავლას

გვემავს. სასამართლოში უკვე დევს რუსეთის სახელმწიფოს სარჩელი საქართველოს წინააღმდეგ, საქართველოს ხელისუფლებას კი ჯერჯერობით სასამართლოსთვის ოფიციალურად არ მოუმართავს. თუკი ჰააგის საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლო საქმის გამოძიებას დაიწყებს, გაჩნდება იმის რეალური შანსი, რომ აგვისტოს ომის დამნაშავეების სამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი დადგეს.

ბაუსნობიჩიხაბი სამსახური

24-ე სკოლაში მომხდარმა ინციდენტმა მანდატურების საპილოტე პროგრამის მთავარი ხარვეზი გამოავლინა.

რუსუდან ფანოზიშვილი

მანდატურები სკოლაში

ფოტო: ლეანა ნარკველიანი

მანდატურების სკოლებში შესვლიდან ერთი კვირის შემდეგ ტელეარხებზე ახალი კლიპი გამოჩნდა, რომელიც სკოლაში იდილიურ სიტუაციას აღწერს: სასიამოვნო მუსიკის ფონზე, მანდატურები სკოლის მოსწავლეებს სხვადასხვა პრობლემის მოგვარებაში ეხმარებიან, კეთილად უღიმიან, რჩევებს აძლევენ, ეთამაშებიან კიდევ. კლიპის დასასრულს, გახარებულ ბავშვებს ხელს გადაჰხვევენ და კლასისკენ ერთად მიემართებიან. ბოლო კეითილია – მანდატურები და ბავშვები

დამეგობრდებიან, ყველა ბედნიერი და კმაყოფილია. კლიპის თანმხლები ტექსტი კი იუწყება, რომ სულ რაღაც ერთი კვირის წინ დაწყებული პროექტის წარმატებით გასაგრძელებლად უკვე მანდატურების მსურველთა ახალ ნაკადს იწვევენ მოსამზადებლად.

რეალობა კი კლიპში დადგმული სიტუაციისგან ოდნავ განსხვავდება. „ამ კლიპმა კიდევ უფრო შეუწყო ხელი ბავშვების გაღიზიანებას. მათ ტელევიზორში ნახეს, როგორები უნდა ყოფილიყვნენ, თურმე,

■ „მანდატურების კონტროლის უფლება თვითონ სკოლას უნდა მისცე, თუმცა ეს გამორიცხულია მაშინ, თუ სამინისტრო გარედან დანიშნავს მანდატურს, ხელფასს მისცემს, ფორმას ჩააცვამს და მისი ყველა ნაბიჯი ეცოდინება“.

მანდატურები და როგორ იქცეოდნენ ისინი სინამდვილეში“, – აღნიშნავს 24-ე სკოლის ფსიქოლოგი და მე-11 კლასის დამრიგებელი მზია რუხაძე.

24-ე სკოლაში პროგრამის დაწყებიდან ერთ კვირაში მანდატურებსა და მე-11 კლასელ ლუკა ნაცვლიშვილს შორის მომხდარ კონფლიქტს ბავშვების პროტესტი მოჰყვა. ლუკა მასწავლებელმა გაკვეთილიდან ცოტა ხნით იმიტომ გამოუშვა, რომ ცუდად იყო და აუცილებლად უნდა ეჭამა საჭმელი. მანდატურებმა კი გაკვეთილის დროს გარეთ მყოფი მოსწავლე რომ დაინახეს, კლასში დაბრუნება მოსთხოვეს. ამ დიალოგს სკოლის მასწავლებელი რუსუდან თევზაძე შეესწრო, რომელიც იხსენებს: „ლუკა პოლში იდგა და მანდატურებს ხევწნით უხსნიდა, რომ მასწავლებელმა გამოუშვა და აუცილებლად უნდა შეეჭამა ფუნთუშა, თორემ ცუდად გახდებოდა. მანდატურები კი ისევ უემორებდნენ, ხმაძალა ტონზე, მე მომეჩვენა უხეშად, რომ კლასში უნდა დაბრუნებულიყო. ლუკა ემოციური ბავშვია, სხვაგვარად მიმართვა უნდა“.

რუსუდან თევზაძემ მანდატურებისა და ლუკას დახმარება გადაწყვიტა და ისე, რომ მანდატურებს არც დალაპარაკებია, ლუკას სასწავლო ნაწილთან წაყვანა სცადა. პრობლემაც ამ დროს დაიწყო: მანდატურებისთვის მიუღებელი აღმოჩნდა ის, რომ რუსუდან თევზაძემ მოსწავლე სასწავლო ნაწილთან მათ დაუკითხავად წაიყვანა. მოგვიანებით თევზაძეს ისიც უთხრეს, რომ როცა მანდატური ბავშვს შენიშნავს აძლევს, იქ მასწავლებელს ჩარევის უფლება არ აქვს. თუმცა, ამგვარი აკრძალვის შესახებ არა მხოლოდ თევზაძემ, არც სხვა მასწავლებლებმა წინასწარ არაფერი იცოდნენ.

მოგვიანებით მანდატურებმა მოსწავლე თავიანთ ოთახში მარტო შეიყვანეს, მასწავლებლებს კი კარი მოუხურეს და არც ერთი მათგანი შიგნით აღარ შეუშვეს. მასწავლებლები მათგან არც ასეთ საქციელს ელოდნენ.

გაუგებრობა 24-ე სკოლაში მოსწავლეებს, მასწავლებლებსა და მანდატურებს შორის პროგრამის დაწყების დღიდან მნიშვნელოვანია. მოსწავლეები იხსენებენ, რომ თავიდან ისინი სკოლის ახალი თანამშრომლების წარბეჭედებზე სახეებზე გააღიზიანა. მათი თქმით, მანდატურები მოსწავლეებს თავიდანვე უხეშად მი-

მართავდნენ და აგდებულად ექცეოდნენ. შემდეგ კი წესებსაც არღვევდნენ და ბავშვებს უფლებების გადამეტებით ჩხრეკდნენ.

„ტელეფონში შემოდიოდნენ და გვჩხრეკდნენ, ტანზე ხელის შეხებით. ამის უფლება, როგორც ვიცით, არ ჰქონდათ, – იხსენებს სკოლის მოსწავლე ნაკა ქურდაძე, – გარდა ამისა, „ნუ მეტლატავები“ და ასეთი ტერმინებით მოგვმართავდნენ“. მის მონაყოლს სკოლის სხვა მოსწავლეები და ზოგიერთი მასწავლებელიც ადასტურებს. ლუკა ნაცვლიშვილისა და მანდატურების შელაპარაკება პიკი აღმოჩნდა.

ამ პატარა ინციდენტმა ამდენი გაურკვევლობა იმიტომ წარმოშვა, რომ მანდატურების ქცევის განმსაზღვრელი შინაგანანესი ჯერ სკოლებისთვის არავის წარუდგინა. სკოლის დირექტორი გაიჭურჭლა ამბობს, რომ გარკვეული ქცევის წესები პროგრამის დაწყების დროს მასწავლებლებს, მართალია, გააცნეს, მაგრამ „სასკოლო ცხოვრებას ახლავს უამრავი ნიუანსი, ყველაფერს ერთად ვერაწირობს კოდექსი ვერ გაითვალისწინებს“. წესების იმ წესებში, რაც მასწავლებლებს წარუდგინეს, ასეთი დეტალები განსაზღვრული არ არის. გაუგებრობები კი სწორედ დეტალების გამო ხდება.

მანდატურების სკოლებში შესვლის ინიციატივა იდეის პრეზენტაციიდან მალევე – ორ თვეში განხორციელდა. კომპლექსური პროექტი, რომელიც მანდატურების კანდიდატების მოძიებას, მათ ტრენინგს, სკოლების პერსონალის მომზადებას გულისხმობდა, 15 აპრილს საზეიმოდ გაიხსნა. უკვე ერთ კვირაში კი შემდეგი ნაკადის კონკურსი გამოაცხადეს. პოლიციის აკადემიაში მანდატურების ახალ კანდიდატებთან გასაუბრებები ახლაც მიმდინარეობს.

თუმცა, დიდი გეგმების მიუხედავად, ჯერ არც განათლების სამინისტროში და არც რომელიმე სხვა სამთავრობო უწყებაში არ შექმნილა განყოფილება, რომელსაც მხოლოდ მანდატურების ხელმძღვანელობა და მათი მუშაობის გაკონტროლება დაევალებოდა. და ვიდრე ასეთი განყოფილება შეიქმნება, მანდატურებს განათლების სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსი ხელმძღვანელობს.

„სკოლაში რომ შემოდიხარ, სკოლის ნაწილი უნდა იყო, ამისთვის საჭიროა

ბავშვების ფსიქოლოგიის კარგად ცოდნა, – ამბობს მზია რუხაძე, რომელიც, 14 წელია, სკოლის ფსიქოლოგად მუშაობს, – ბავშვებს მეგობრულად უნდა მიუდგე და არა ისე, მკაცრად, წარბების შეკვრით და მბრძანებლური ტონით ესაუბრო. ჩემი აზრით, მანდატურებს გამოცდილება აკლდათ. ბავშვებს, მაგალითად, ფა-მილარული მიმართვაც კი აღიზიანებთ. როგორ ასაკში არიან“.

თუმცა, 24-ე სკოლის მანდატურები ფიქრობენ, რომ ბავშვთა ფსიქოლოგია კარგად იციან. ერთი მათგანი ყოფილი ჟურნალისტი, ორი – იურისტი. მათ მსგავსად, სკოლის მანდატურებად სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები შეარჩიეს და სკოლაში მუშაობის უფლება სამკვირიანი გადამზადების შედეგად მისცეს. 24-ე სკოლის მანდატური, ეკა უგრეხელიძე ამბობს, რომ ყველაზე მეტად სამკვირიანი კურსიდან ბავშვთა ფსიქოლოგია გამოადგა და მიაჩნია, რომ ეს საგანი სამი კვირის მანძილზე კარგად აითვისა. ლუკა ნაცვლიშვილთან შელაპარაკებას ეკა უგრეხელიძე და დანარჩენი მანდატურები კონფლიქტად არ აღიქვამენ. მათი აზრით, ბავშვი, რომელიც დერეფანში ფუნთუშას ჭამდა, გაკვეთილის მიმდინარეობის დროს კლასში აუცილებლად უნდა დაბრუნებულიყო. 24-ე სკოლის მანდატურები იმასაც ამბობენ, რომ პრობლემა ბავშვებთან არ შექმნიათ, საქმეს თავს წარმატებით ართმევენ და ზუსტად ისეთ მეგობრულ ურთიერთობას აღწერენ, როგორც სატელევიზიო კლიპშია.

მანდატურების საჭიროება სკოლებში მზარდი ძალადობის გამო გაჩნდა. შს სამინისტროს მონაცემებით, ბოლო პერიოდში სკოლებში დანაშაულები გახშირდა. სკოლებში არსებულ ძალადობას UNICEF-ის კვლევაც ადასტურებს. თუმცა, ამ კვლევის მიხედვით, მოზარდების ძალადობა საქართველოს რეგიონულ სკოლებში უფრო მწვავე პრობლემად დგას, ვიდრე – თბილისში. მიუხედავად ამისა, რეგიონების სკოლები მანდატურების საპილოტე პროგრამაში არ მოხვედრილა და მათი ჩართვა არც პროექტის მეორე ეტაპზე იგეგმება. განათლების სამინისტრო მომავალი სასწავლო წლიდან 600 მანდატურს ისევ თბილისის სკოლებში გადაანაწილებს.

ძალადობის პრობლემას 24-ე სკოლის მასწავლებლებიც ხედავენ. მათი აზრით,

ადამიანის უფლებების დამცველს, თამარა კარასტელევას, რომელსაც მწვავე ლეიკემია აქვს და ქიმიოთერაპიის კურსს გადის, სასწრაფოდ ესაჭიროება დახმარება.

ანგარიშები გახსნილია დოლარში, რუბლსა და ევროში.

hJბCი

Акционерное общество "Банк ВТБ (Грузия)"
 ИНН 202906427
 К/С 30111810855550000052RUR
 в ОАО "Внешторгбанк"
 Москва,Россия
 К/С 30101810700000000187
 БИК 044525187
 Получатель: Карастелев Алексей Вадимович
 Р/С 217654516 RUR
 Адрес получателя: г. Тбилиси, ул. Абашидзе 26 а, кв. 14
 ИНН получателя: 231517866804

ႮႮႮ

At: VTB Bank Georgia (Virtual Branch)
 SWIFT: UGEBGE22610
 At: VTB BANK (DEUTSCHLAND) AG
 FRANKFURT, GERMANY
 SWIFT: OWHBDEFF
 ACC: 217654516
 NAME: Karastelev Alexey Wadimovich

ႮႮႮႮ

At: VTB Bank Georgia (Virtual Branch)
 SWIFT: UGEBGE22610
 At: Deutsche Bank Trust Company Americas,
 New York, USA
 SWIFT: BKTRUS33
 ACC: 217654516
 NAME: Karastelev Alexey Wadimovich

ამ საკითხის გადასაჭრელად ეს კარგი ნოვატია იყო. თუმცა, პედაგოგები იმასაც ამბობენ, რომ მანდატურები სკოლაში შესასვლელად არასაკმარისად მოამზადეს. ამით ხსნიან ისინი ბავშვების პროტესტს, როცა ლუკა ნაცვლიშვილთან მომხდარი შელაპარაკების შემდეგ უფროსკლასელები სკოლის ეზოში შეიკრიბნენ და მანდატურებს პროტესტი გამოუცხადეს.

სკოლის დირექტორი გია მურღულია ამბობს, რომ სკოლაში ინციდენტი არ მომხდარა, ეს უბრალო გაუგებრობა იყო და ყველაფერი მოგვარებულია. „ეს პროგრამა საპილოტეა, ყველანი დეზიუტანტები ვართ და რაღაც კითხვები პროცესებს ყოველთვის ახლავს ხოლმე... პილოტირების მთავარი აზრი არის ის, რომ ჩვენ ყველამ ერთად ვისწავლოთ თანამშრომლობა“, – ამბობს მურღულია.

ის, რასაც ქართულ საჯარო სკოლებში დღეს სწავლობენ, ამერიკის შეერთებული შტატების სკოლებში მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში დანერგეს. ამერიკულ სკოლებში ოფიცირებს თვითონ სკოლები ირჩევენ. იმასაც სკოლები წყვეტენ, როდის და რომელი ოფიცერი იქირაონ, ან გაათავისუფლონ. საქართველოსგან განსხვავებით, ამერიკელი „მანდატურები“ არც რომელიმე სამინისტროს მიერ დანიშნული სამსახურის წარმომადგენლები არიან. ეს იქ სკოლების ავტონომიურობას კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს.

„კონტროლის უფლება თვითონ სკოლას უნდა მისცე, – აღნიშნავს განათლების ექსპერტი სიმონ ჯანაშია, – თუმცა ეს გამორიცხულია მაშინ, თუ სამინისტრო გარედან დანიშნავს მანდატურს, ხელფასს მისცემს, ფორმას ჩააცვამს და მისი ყველა ნაბიჯი ეცოდინება“.

24-ე სკოლაში მომხდარი გაუგებრობის შემდეგ მასწავლებლებმა განათლების სამინისტროს შესთავაზეს, – სხვა მანდატურები დაგვინიშნეთ, რადგან მათ მიმართ ნდობის აღდგენა რთული იქნებაო. თუმცა თხოვნა არ დაუკმაყოფილეს. სკოლის მანდატურები ამბობენ, რომ ამ ინციდენტის დროს მათ სამინისტროსგან შენიშვნა არ მიუღიათ, რადგან „სიმართლე ჩვენს მხარეს იყო“.

მანდატურებს სკოლაში „გარეშე პირებად“ აღიქვამენ იმიტომაც, რომ მათ, სკოლის სხვა თანამშრომლებთან შედარებით, მაღალი ხელფასები აქვთ. მანდატურის საშუალო ანაზღაურება

მასწავლებლებისას დაახლოებით ორჯერ აღემატება. „ჩვენ სამ ლარზეც გვიმუშავია, ეგ არაფერი, მაგრამ ახლა რაც ხდება, ეს ჩვენი მორალურად გადავალა. ძალაუფლება ვისაც აქვს, ის არის ყველაფერი“, – ამბობს 24-ე სკოლის გეოგრაფიის მასწავლებელი რუსუდან კიკნაძე.

UNICEF-ის კვლევა კიდევ იმითაც არის მნიშვნელოვანი, რომ „ძალადობაში“ არა მხოლოდ ფიზიკური, არამედ ფსიქოლოგიური ძალადობაც იგულისხმება. გარიყვა, ჩაგვრა, ფსიქოლოგიური ზეწოლა – სკოლის მოსწავლეებს შორის ესეც არანაკლებ მწვავე პრობლემაა, რომელსაც ყურადღების მიქცევა სჭირდება. თუმცა, ეს უკვე, წესით, მანდატურების მოვალეობებს ცდება და სკოლების ფსიქოლოგების კომპეტენცია უფროა. მასწავლებლებიც ამტკიცებენ, რომ კონფლიქტების აღმოფხვრაში ფსიქოლოგის როლის გაძლიერება აუცილებელია.

თუმცა, განათლების სამინისტრო საკუთარ პრიორიტეტად ჯერჯერობით მხოლოდ სასკოლო დისციპლინის დამყარებასა და მოსწავლეების ფიზიკურ უსაფრთხოებაზე ზრუნვას აცხადებს, ისიც – ამ ეტაპზე მხოლოდ თბილისის საჯარო სკოლებში. ამ პროცესის მთავარი ხარვეზია სკოლასა და მანდატურებს შორის ბუნდოვანად ჩამოყალიბებული უფლება-მოვალეობები, სამინისტროს მხრიდან სკოლის თვითმმართველობის უფლებელოყოფა და მანდატურების არასაკმარისი მომზადების დონე. კონფლიქტი 24-ე სკოლაში ერთ კერძო შემთხვევად მაშინ შეიძლება დარჩეს, თუ, განათლების სამინისტრო მანდატურების პროექტის შემდეგ ეტაპზე ზრუნვის პარალელურად, პროექტის დასაწყისში გამოჩენილი ხარვეზების სწორად განალიზებას შეძლებს.

P.S. „ლიბერალი“ მანდატურების პროექტთან დაკავშირებით რამდენიმე დღის განმავლობაში ცდილობდა პასუხის მიღებას სამინისტროს ადმინისტრაციული სამსახურის ხელმძღვანელისგან, რომელსაც ამჟამად მანდატურების საკითხზე პასუხისმგებლობა ევალება. თუმცა, პასუხები ვერ მივიღეთ, და ამიტომ სტატიაში სრული სურათის შექმნისთვის არაერთი მნიშვნელოვანი კითხვა უპასუხოდ დარჩა.

სახელმწიფო ჯილდო

პრეზიდენტის ექსპლუზივი

საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოების შექმნისა და გაცემის საკითხს ერთპიროვნულად კურირებს მიხეილ სააკაშვილი. პრეზიდენტი სახელმწიფო ჯილდოებს პოლიტიკური საჭიროებების შესაბამისად აწესებს და გაცემს.

ნინო რობაქიძე

მიხეილ სააკაშვილმა ილია II ბრწყინვალეების საპრეზიდენტო ორდენით დააჯილდოვა, 6 აპრილი 2010

საქართველოს პრეზიდენტის ინიციატივით, სახელმწიფო ჯილდოებს ახალი პრემია შეემატება – მედალი სამოქალაქო თავდადებისთვის.

„ეს მედალი გადაეცემათ იმ ჩვეულებრივ ადამიანებს, რომლებიც ყველანაირი ვალდებულების გარეშე ჩაიდენენ სამოქალაქო გმირობას. წარმოიდგინეთ, ადამიანი რომ მტკვარში იხრჩობა და ჩვეულებრივი გამვლელი რომ უშვლის, ხომ არ არის მოვალე? მაგრამ ის მამაცი მოქალაქეა. ასეთი ადამიანებიც არიან“, – განმარტავს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის საპარლამენტო მდივნის მოადგილე, ირაკლი გორდულაძე.

„ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ ეს უკვე მეშვიდე ახალი სახელმწიფო ჯილდოა. ღვანლმოსილი ადამიანების დაჯილდოების ცერემონიები კი – ან ქვეყნის შიგნით პოლიტიკურ მღელვარებას, უფრო ხშირად კი წინასაარჩევნო კამპანიას ემთხვევა.

ყოველი შემთხვევისთვის, ასეთია ტრადიცია. 2008 წლის 21 მაისის საპარლამენტო არჩევნებამდე ორი თვით ადრე, პრეზიდენტის ყურადღების ცენტრში მოექცნენ აფხაზეთის დე ფაქტო მთავრობის მიერ საზღვრის უკანონო გადაკვეთის ბრალდებით დაკავებული ჟურნალისტები – მალხაზ ბასილაია და დავით ნონორია. მათი ტყვეობის ეპოპეისა და ტყვეობიდან გათავისუფლების ლოგიკური დასასრული იყო დიდი ზარზეში, რომელიც ფართოდ გააშუქეს ნაციონალურმა მაუწყებლებმა – როგორ უხდის პრეზიდენტი მადლობას ჟურნალისტებს გმირობისთვის და როგორ აჯილდოებს მათ ღირსების ორდენებით.

წინასაარჩევნო დაჯილდოების რიტუალზე, 2008 წლის განსაკუთრებულად ცხელი თემის – აფხაზეთის – სათაურქვეშ გაერთიანდა ერთი წლით ადრე განმუხურის პატრიოტთა ბანაკის ინიციატორის დროს „რუსთავი 2“-ის ჟურნალისტის ემა გოგოხიას გმირობაც.

„მე ვნახე ემა გოგოხია საკუთარი თვალით, როცა მან ჩაიდინა ნამდვილი სამოქალაქო და საბრძოლო გმირობა. მან იმ კადრების მოსაპოვებლად, რომელმაც მთელი მსოფლიო მოიარა, გარისკა საკუთარი სიცოცხლე პირადად ჩემ თვალწინ“, – განაცხადა პრეზიდენტმა საზეიმო ცერემონიაზე.

კანონის მიხედვით, ორდენებითა და მედლებით დამსახურებულ ადამიანებს სწორედ სახელმწიფო მეთაური აჯილდოებს, მაგრამ კანდიდატების წარდგენა ქვეყნის მინისტრთა კაბინეტის, სამინისტროების და სხვა რესპუბლიკური უწყებების მიერ ხდება. თუმცა ინფორმაციის მოპოვება იმის შესახებ, თუ ვინ წარადგინა სახელმწიფო ჯილდოს კანდიდატად ან ემა გოგოხია, ან სულაც „ბრწყინვალეების“ საპრეზიდენტო ორდენით დაჯილდოებული საზოგადო მოღვაწეები, „ლიბერალმა“ ვერ მოახერხა.

დაინტერესებული ადამიანებისთვის ხელმისაწვდომი არ არის არც დღემდე გაცემული 12 სახელმწიფო ჯილდოს კავალურთა სრული სია და არც იმ თანხის ზუსტი ოდენობა, რაც სახელმწიფო ჯილდოებს კონკრეტულ შემთხვევებში ახლდა თან. პრეზიდენტის ადმინისტრაციამ ამ საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უარი იმ მიზეზით თქვა, რომ ინფორმაცია დიდი მოცულობის იყო.

ამ თემაზე საუბარი არ ისურვეს არც საპარლამენტო უმრავლესობის წევრებმა. შესაძლოა, მათი საერთო უარის მიზეზი ისიც იყოს, რომ ჯილდოები პრეზიდენტის ექსკლუზივია, რაზეც კომენტარის გაკეთება სხვებს უჭირთ. სააკაშვილი არა მარტო პირადად გადასცემს ჯილდოებს გმირებს, არამედ უშუალოდ წყვეტს დასაჯილდოებელი მოქალაქეების სიასაც. მას არასდროს

გამოუყენებია კანონით დაშვებული შესაძლებლობა, დაევალებინა ამ საპატიო მისიის განხორციელება ან პრემიერ-მინისტრისთვის ან პარლამენტის თავმჯდომარისთვის.

4 მაისს ინიცირებული სამოქალაქო თავდადების მედლაძე, ახალი ჯილდოების – ბრწყინვალეების საპრეზიდენტო ორდენის, წმინდა ნიკოლოზისა და თამარ მეფის ორდენების შემოღება შარშან ზაფხულს გადაწყდა. პრეზიდენტის ადმინისტრაციამ საკითხის პარლამენტში წარდგენისას, არგუმენტად ის მოიყვანა, რომ შევარდნაძის პრეზიდენტობის დროს დაწესებული 9 სახელმწიფო ჯილდო „სრულად ვერ უზრუნველყოფდა იმ პიროვნებათა ღვაწლის სათანადო შეფასებას, რომელთაც განსაკუთრებული დამსახურება მიუძღვით ქვეყნისა და საზოგადოების წინაშე“.

დაჯილდოების ამ „მოუქნელი“ სისტემის დასახვეწად ახალი ჯილდოები 2004 წელსვე დაწესდა. დაჯილდოების ბოლო ცერემონიული 6 აპრილს პრეზიდენტის სასახლეში გაიმართა. ბრწყინვალეების

როგორც „ბრწყინვალეების საპრეზიდენტო ორდენი“; თანაც ეს ერთადერთი სახელმწიფო ჯილდოა, რომელშიც სიტყვა „პრეზიდენტი“ ფიგურირებს.

საქართველოს სასახლო მოქალაქეების დაჯილდოების იდეა ყოფილ პრეზიდენტს – ედუარდ შევარდნაძეს ეკუთვნის. თუმცა მის მიერ გაცემულმა ერთ დროს ძვირფასმა ჯილდოებმა დღეს ბევრისთვის ფასი დაკარგა. გიგლა აგულაშვილი, რომელიც ედუარდ შევარდნაძეზე განხორციელებული ტერაქტის გამოძიებისთვის ყოფილმა პრეზიდენტმა ღირსების ორდენით დააჯილდოვა, ამბობს, რომ ამ ჯილდოს დღეს ბიოგრაფიაშიც არ წერს. „ბოლოს ისე არიგებდნენ ამ ორდენებს, რომ, შეიძლება ითქვას, ვმაღავ ამ ჯილდოს, არადა როცა მივიღე, ძალიან მნიშვნელოვანი მეგონა“, – ამბობს აგულაშვილი.

დღეს დამოუკიდებელი და თავისუფალი საქართველოს უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდოა ეროვნული გმირის ორდენი. რამდენიმე თვის წინ მისი

ვახტანგ გორგასლის III ხარისხის ორდენოსნები არიან ნანი ბრეგვაძე, ნინა წერიალაშვილი, ნინი ზადურაშვილი, ზუმბა, ლექსენი, მირზა დავითაია და კახაბერ ბუხრაშვილი. პრეზიდენტის ოფიციალურ ვებგვერდზე გამოქვეყნებულ სახელმწიფო ჯილდოების დებულებაში კი წერია, რომ „ვახტანგ გორგასლის ორდენით ჯილდოვდებიან საქართველოს სამხედრო მოსამსახურენი, რომლებმაც სამშობლოს დაცვისა და ერთიანობისათვის ბრძოლაში გამოიჩინეს გმირული თავდადება... ვახტანგ გორგასლის III ხარისხის ორდენით ჯილდოვდებიან სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს გამოჩენილი მაღალი საბრძოლო მომზადებისათვის“.

ცხადია, ნანი ბრეგვაძის, ზუმბასა და დანარჩენების საბრძოლო მომზადების დონე არავის შეუძენდა. საქართველოს პრეზიდენტმა ამ ადამიანებს კლიპის „გამარჯობა აფხაზეთო შენის“ შექმნა დაუფასა. ასე გახდა ლექს-სენი – იმ ორდენის კავალერი, რომელსაც,

■ ნანი ბრეგვაძის, ზუმბასა და დანარჩენების საბრძოლო მომზადების დონე არავის შეუძენდა. საქართველოს პრეზიდენტმა ამ ადამიანებს კლიპის – „გამარჯობა, აფხაზეთო, შენი“ შექმნა დაუფასა.

საპრეზიდენტო ორდენი საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქთან ერთად, სხვადასხვა პროფესიის 16 წარმატებულ ადამიანს ერგო, მათ შორის – ექიმ ფრიდონ თოდუას, მწერალ გურამ დოჩანაშვილს და არქიტექტორ მიკელე დელუჩის, რომელმაც საქართველოში პრეზიდენტის სასახლის, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ახალი შენობის და ევროპის მოედანზე აშენებული ახალი ხიდის პროექტი შექმნა.

როგორც პრეზიდენტის ადმინისტრაციაში განმარტავენ, აღნიშნული ორდენი კულტურის, განათლების, მეცნიერების, ხელოვნების, სპორტისა და სხვა დარგის მოღვაწეებს საქართველოს წინაშე აღმატებული ღვაწლისათვის ენიჭებათ. თუმცა, ზუსტად იმავე მიზანს ემსახურება, მაგალითად, ღირსების ორდენიც. ერთადერთი განსხვავება ამ სახელმწიფო ჯილდოებს შორის სახელია. არც „ღირსების ორდენი“ და არც „ღირსების მედალი“ ისე პომპეზურად არ ჟღერს,

მფლობელი ამერიკელი სენატორი ჯონ მაკეინიც გახდა.

„საქართველოში სახელმწიფო ჯილდოების დარიგება ძალიან ჰგავს კომუნისტების დროს რეჟიმის ერთგული ამხანაგების დაჯილდოებას. ხომ ყველასთვის ცხადია, რომ ჯონ მაკეინი საქართველოს ეროვნული გმირი მხოლოდ იმიტომ გახდა, რომ სააკაშვილის მთავრობის თავგამოდებული დამცველია?!“ – აცხადებს რესპუბლიკური პარტიის წევრი, ფრიდონ საყვარელიძე და განმარტავს, რომ დღეს ძირითადად მმართველი გუნდის მიმართ დამსახურებისა და ლოიალური დამოკიდებულებისათვის ჯილდოვდებიან. „მაგალითად, აჯილდოებენ მომღერალს, რომელსაც არასდროს უთქვამს უარი „ნაციონალური მოძრაობის“ კონცერტებში მონაწილეობაზე. გამოწვევის შემთხვევებს კი, როცა მართლაც დამსახურებულ ადამიანებს აფასებენ, ხელისუფლება წინასაარჩევნო პერიოდს ამთხვევს“.

წესით, „სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს გამოჩენილი მაღალი საბრძოლო მომზადებისათვის“ უნდა იღებდნენ.

„ასეთ კლიპებს ქმნის ეპოქა... ეს არის ახალი საქართველოს გზავნილი აფხაზეთისადმი და დანარჩენი მსოფლიოსადმი“, – აღნიშნა სააკაშვილმა „გამარჯობა, აფხაზეთო, შენის“ მონაწილეების დაჯილდოებისას 2007 წლის 16 ოქტომბერს.

სახელმწიფო ჯილდოები სააკაშვილამდეც მხოლოდ მმართველის სახელს უკავშირდებოდა. სწორედ იმიტომ, რომ „შევარდნაძის ჯილდოდ“ თვლიდა, „ღირსების ორდენზე“ უარი თქვა მსახიობმა ნოდარ მგალობლიშვილმა. დღემდე ეს სახელმწიფო ჯილდოზე უარის თქმის ერთადერთი პრეცედენტია. მას მერე სახელმწიფო ჯილდოების მფლობელებად მხოლოდ ისეთ ადამიანებს არჩევენ, ვინც პრეზიდენტს ორდენებზე უარს არ ეტყვის. ■

მცვალეპულთა მოხსენიების დღე, სოფელი ლენინოვკა, 2010

უმსიკრესობა, რომელიც ოფიციალურად არ არსებობს

ახალიაჩებუნი უმსიხასობა

რა არის საჭირო იმისთვის, რომ ბოშები სრულფასოვან მოქალაქეებად იქცნენ.

ავტორი: ეკა ჭითანავა, **ფოტოები:** თემო ბარძიმაშვილი

„ოთხმოცდაათობისმეტი წლის მოკვდები და ოთხი შვილი გეყოლება“, – რუსულად ჩაიბუტბუტა 64 წლის თამარა პეტრენკომ და მტკიცედ შემომხედა. ჯერ მუხლებზე გაცრეცილი კარტები გაშალა, შემდეგ კი ჩემს ხელისგულზე ცხოვრების ხაზს თითი გააყოლა.

თამარა ბოშაა, გარდაბნის რაიონის სოფელ გაჩიანში ცხოვრობს, 13 წლიდან მომავალს წინასწარმეტყველებს და ბოშების თემში ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული პიროვნებაა.

უმცირესობათა საკითხების ევროპული ცენტრის 2009 წლის კვლევის მიხედვით, საქართველოში 1000-მდე ბოშა ცხოვრობს. მათი მცირერიცხოვანი

თემი გაჩიანში, ლენინოვკაში, თბილისში, ქუთაისში, ქობულეთში, ბათუმსა და თელავშია მიმოფანტული.

მკითხაობა ისევე, როგორც ვაჭრობა, ცეკვა, სიმღერა და ბოლო დროს – მონყალების თხოვნაც, ბოშების იდენტობის ნაწილია. მათი ტრადიციები საუკუნეების განმავლობაში მომთაბარე ცხოვრების წესის გავლენით ჩამოყალიბდა. მკითხავი თამარას მშობლებიც 30-იან წლებში კრასნოდარიდან საქართველოში ცხენებით ჩამოვიდნენ. „წინათ, ქვეყნიდან ქვეყანაში თავისუფლად ემოგზაურობდით, – იხსენებს იგი, – ახლა კი ყველაფერი შეიცვალა“. მათი უმეტესობა ერთსართულიან სახლებში,

ძველ კორპუსებში, ან თუნუქის ფარდულეებში ცხოვრობს.

ინდუსტრიული, ტექნოლოგიური და კიდევ სხვა მრავალი რევოლუციის ფონზე, სამუდამოდ ერთ ვიწრო და მარგინალიზებულ ეთნიკურ ჯგუფად რომ არ დარჩენილიყვნენ, ბოშებმა საკუთარი უფლებების დასაცავად ბრძოლა დაიწყეს. „ჩვენი სამშობლო არის ყველგან, სადაც არის რომა“, – ამბობენ დღეს ისინი საზღვარგარეთ და ცდილობენ, ბოშა მხოლოდ მკითხავის, მათხვრის, მოცეკვავის, ან ქურდბაცაცას სინონიმი აღარ იყოს. „ჩვენ ვართ ექიმები, მწერლები, მეცნიერები, – აცხადებს თანამედროვე რომა, – გვინდა, მივიღოთ გა-

ნათლება და გავხდეთ საზოგადოების სრულფასოვანი წევრები“.

საქართველოში დამკვიდრებული ორი ბოშური კლანის – „ვლახისა“ და „კრიმის“ წარმომადგენლები საკუთარ მომავალზე დღეს ასე მასშტაბურად და ამბიციურად ვერ ფიქრობენ. ქართველი ბოშების უმრავლესობამ არ იცის წერა-კითხვა. კაცები, ხელმონერის ნაცვლად, დღემდე ჯვარს ხატავენ. ხოლო იმის გამო, რომ ბოშა ქალები სახლში მშობიარობენ, ახალშობილებისთვის პირადობის დამადასტურებელ მონუმენტებსაც ვერ იღებენ. გამოდის, რომ ზოგი ბოშა ოფიციალურად არც კი არსებობს. პასპორტის არქონის გამო, ბოშების უმრავლესობა იმ დახმარებებითაც ვერ სარგებლობს, რომლებიც სიღარიბის ზღვარს მიღმა მყოფ მოქალაქეებს ეკუთვნით.

პასუხად ვიდეომაგნიტოფონში ძველ კასეტას დებენ და ერთად ვუყურებთ 1975 წელს მაქსიმ გორკის მოთხრობების მიხედვით გადაღებულ ფილმს „ბოშათა ბანაკი ცას მიემგზავრება“.

ის ლალი ბოშური ცხოვრება, რომელიც ფილმშია აღწერილი, მხოლოდ ვიდეოკასეტაზე დარჩა. ტრადიციები, რომლითაც რომას მსოფლიო იცნობს, საქართველოში ნელ-ნელა ქრება. სოფელ გაჩიანში ბოლო ბარონი, რომელიც მოსამართლის ფუნქციას ასრულებდა, დაახლოებით 30 წლის წინ გარდაიცვალა. არადა, წინათ სწორედ ბარონი ადგენდა, „ვინ იყო მართალი და ვინ მტყუანი“. ახლა მტყუან-მართალს ბოშები წარმართულ ელემენტებთან შერწყმული ქრისტიანული წესებით არჩევენ. მაგალითად, როცა კონფლიქტურ

ქორნილზეც და ჩვეულებრივ დღეებშიც ლენინოვკელების სახლიდან ხმამაღალი სიმღერა ისმის. თუმცა, ცოცხალი ხმა უკვე აუდიოკასეტებმა ჩაანაცვლა.

საქართველოში მცხოვრებ ბევრ ბოშას საშუალო განათლებაც არ აქვს, რაც იმის ერთ-ერთი მიზეზია, რომ ბოშებმა საკუთარი ტრადიციებიც ნელ-ნელა დაივიწყეს.

ლენინოვკის დასახლებაში ბოშათა 11 ოჯახი ცხოვრობს. აქაური ბავშვები კი დედოფლისწყაროს სკოლაში სულ 2 წლის წინ მივიდნენ. თუმცა, 13 ბავშვი გაკვეთილებს სისტემატურად მაინც არ ესწრება. ხშირად იმ დროს, როცა გაკვეთილზე უნდა იხსდნენ, სამარშრუტო ტაქსის თბილისში მოჰყვებიან და მთელ დღეს ქუჩაში ხეტიანსა და მა-

ქართველი ბოშების უმრავლესობამ არ იცის წერა-კითხვა. კაცები, ხელმონერის ნაცვლად, დღემდე ჯვარს ხატავენ. ხოლო იმის გამო, რომ ბოშა ქალები სახლში მშობიარობენ, ახალშობილებისთვის პირადობის დამადასტურებელ მონუმენტებსაც ვერ იღებენ.

„ველურები არიან“, „ადამიანებადაც არ ვთვლი“, „ყველანი ციხეში უნდა ჩაყარო“, – პასუხობენ გამვლელები „ლიბერალის“ ქუჩის გამოკითხვის ერთ მარტივ კითხვას – „რა იცით და რას ფიქრობთ ბოშებზე?“

რუსულის გავლენით, „ციგნად“ წოდებული ბოშა და „ჟივანკა-ჟივანკა“, ბოშა და „შენი თვალების ჭირიმე, დამეხმარე, გოგო“, ბოშა და მოპარული ფეხსაცმელებით სავსე ტომრებით ვაჭრობა – ბევრისთვის დღემდე გაიგივებულია. ქართულ საზოგადოებაში ბოშების შესახებ სტერეოტიპები არ შეცვლილა.

ეროვნულ-ეთნიკური უმცირესობების სპეციალისტებს რომ ჰკითხოთ, გეტყვიან, რომ ბოშებს თვითგამორკვევის პროცესი ჯერ საკუთარ თავში აქვთ გასავლელი. „აქაურმა ბოშებმა ისიც არ იციან, რა არის „რომა“, ზოგი მოლდაველს უწოდებს თავს და ზოგი ბოშას“, – აცხადებს რეინტეგრაციის საკითხებში ეროვნულ-ეთნიკური უმცირესობების სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი დეა ელიბეგოვა.

თვითონ ბოშები კი, ლენინოვკის ბოშური დასახლებიდან, კითხვაზე – ვინ ხართ, რა არის თქვენი ტრადიციები –

სიტუაციაში დამნაშავეს აღმოჩენა სურთ, ეჭვმიტანილები გარეთ გაჰყავთ, ეზოში ორმოს თხრიან, შიგ ქრისტიანულ ხატს დებენ, ღვთისმშობი ბოშები კი ამ ხატზე სათითაოდ იფიცებენ, რომ დანაშაული მათ არ ჩაუდენიათ.

ყველაზე კარგად ტრადიციები, ძირითადად, სადღესასწაულო რიტუალებზე ჩანს. თუ გსურთ, ბოშების წეს-ჩვეულებებს გაეცნოთ, ბოშას ქორნილს უნდა დაესწროთ. ამ დღეს ალუბლის ხეს, როგორც ნაყოფიერების სიმბოლოს, სოფელ გაჩიანის ბოშათა დასახლებაში დღემდე ჭრიან, ტკბილეულითა და წითელი ლენტებით რთავენ. მცირე ზომის ხეს მარილმოყრილ პურში არჭობენ და ორივე სუფრაზე დგამენ. ნეფე-პატარძალი და გაუთხოვარ-დაუქორწინებელი ახალგაზრდები სუფრასთან ერთ ოთახში სხდებიან, უფროსები კი – მეორეში. პატარძლისა და სიძის ოთახს ორი მაკაკი დარაჯობს, რომ იქ „ასაკოვნები“ არ შევიდნენ.

კიდევ ერთი წესი, რასაც ბოშები იცავენ – პატარძალი აუცილებლად ქალწული უნდა იყოს, გათხოვების შემდეგ თავსაფარი და გრძელი კაბა ატაროს და ქმარსაც უსიტყვოდ დაემორჩილოს.

თხოვრობაში ატარებენ.

„ვაჭრობა, ფულის თხოვნა, საცხოვრებელი ადგილების ცვლილება, ყველაფერი ეს სისხლში გვაქვს, – ამბობს გაჩიანელი მითხუნი, – სინამდვილეში ბოშას თავისუფლება უნდა, თუმცა, თანამედროვე სამყაროში ეს შეუძლებელია“. ბოშამ თანამედროვე სამყაროში რომ გაძლოს, მძიმე სოციალურ ყოფაში ჩაკეტილი საზღვარი გაარღვიოს და სრულფასოვან მოქალაქედ იქცეს, ამისთვის განათლების მიღებაა საჭირო.

განათლება გახლავთ იმ ორად ორი ბოშური არასამთავრობო ორგანიზაციის მთავარი საზრუნავიც, რომლებიც ბოშების ორ დასახლებაში – ქობულეთსა და ლენინოვკაში ორიოდ წლის წინ გაჩნდა.

„სარადილა“, – გვესალმება სოფელ ლენინოვკაში ჩვენი მასპინძელი ვენერა მარტყოფაშვილი და დაბალჭერიან, „რუსულ სახლში“ გვეპატიჟება.

ვენერას სახლში სულ ორი ოთახია. კედლებზე ყველგან ჭრელი ხალიჩებია გაკრული. ერთ ოთახში ტახტი, დაბალი მაგიდა, ფერადი ტელევიზორი და შემის ღუმელი დგას, მეორეში კი – კომპიუ-

10 წლის ფატიმა, სოფელი ლენინოვკა, 2010

გაჩიანის დასახლება, 2010

„მიგვითითებენ, – აი, მთავრობის კაცს მიეცით ხმა, აბა სააკაშვილამდე იყო უკეთესი თუ სააკაშვილის მერეო? საბუთები ვისაც აქვს, მიდის და იმას აძლევს ხმას, ვიზუც გამგებელი იტყვის“, – ამბობს ქალბატონი ვენერა.

ტერი. აქაა განთავსებული ქალბატონი ვენერას არასამთავრობო ორგანიზაცია – „კახეთის ბოშათა გაერთიანება „რომა“.

ეროვნებით ქართველი და განათლებით ეკონომისტი, 55 წლის ვენერა, 17 წლის იყო, როცა ბოშას გაჰყვა ცოლად. მას შემდეგ ჯერ კოლმეურნეობაში ბუღალტრად მუშაობდა, მერე კი ბოშებთან ერთად მომთაბარეობდა. „მეც უკვე ბოშა ვარ, სულ თავსაფრით დავდივარ, ბოშასავით მაცვია და ბოშების ენაზე ვსაუბრობ“, – დასძენს იგი. 2 წელია, რაც, უმცირესობათა საკითხების ევროპული ცენტრის დახმარებით, არასამთავრობო ორგანიზაცია დააარსა და ბოშებს შორის სწავლა-განათლების პოპულარიზაციას ეწევა.

თუმცა, ბოშებს შორის განათლების დანერგვის მცდელობა ჯერჯერობით სიბნელეში ხელეების ცეცებას ჰგავს. ვენერას მცდელობის მიუხედავად, ლენი-

ნოველების ნაწილი განათლების მიღების აუცილებლობას ვერ აცნობიერებს. თუმცა, წერა-კითხვის უცოდინრობის გამო, დაბრკოლებებს სულ უფრო ხშირად აწყდებიან. ერთხელ ლენინოველი კაცები, თბილისის მაგივრად, თელავში ჩავიდნენ, რადგან სამარშრუტო ტაქსიზე გაკრული აბრა ვერ ნაიკითხეს. ერთხელაც ადგილობრივი ბოშა ჯართის მოპარვაში დაადანაშაულეს. იმის გამო, რომ კითხვა არ შეეძლო, პოლიციამ მას დანაშაულის აღიარებაზე ხელი შეცდომით მოანერინა.

მიმდინარე ამბებში ბოშების გაუთვითცნობიერებლობას წინასაარჩევნოდ დედოფლისწყაროს თვითმმართველობაც თავის სასარგებლოდ იყენებს.

„მეუბნებიან, – 4500 ლარია თქვენს სოფელზე გამოყოფილი და არჩევნებამდე გზებიც იქნება, მალე მოგიგვარებენ მრიცხველების ამბავსაცო“, – ამბობს ქალბატონი ვენერა და დასძენს, რომ

სოფელს ერთი ძველი საერთო მრიცხველი აქვს. „გვეუბნებიან, – ახალი მრიცხველები უგულავამ უნდა დაგიყენოთ“, – თქვა ამავე სოფელში მცხოვრებმა რუსმა ქალბატონმა.

„მიგვითითებენ, – აი, მთავრობის კაცს მიეცით ხმა, აბა სააკაშვილამდე იყო უკეთესი თუ სააკაშვილის მერეო? საბუთები ვისაც აქვს, მიდის და იმას აძლევს ხმას, ვიზუც გამგებელი იტყვის“, – ამბობს ქალბატონი ვენერა.

ლენინოვკაში ერთადერთი სტაფილოსფერი მანქანა ჰყავთ, ისიც – საბჭოთა მარკის. მიუხედავად იმისა, რომ მათ არწმუნებენ, თითქოს მთავრობის შეცვლის შემდეგ ცხოვრება გაუმჯობესდეს, ბოშებს ჯერ სასიკეთო არაფერი უგრძენიათ. ლენინოვკის ატალახებულ ბილიკებზე ზოგჯერ ზურგზე ბავშვებაკიდებული გოგონები ჩნდებიან, ან დაჟანგული ჭისკენ წყლის ასაღებად მიმავალი ქალები.

ლიალია, სოფელი ლენინოვკა, 2010

გაჩიანის დასახლება, 2010

ბოშების ქორწილი, სოფელი ლენინოვკა, 2010

ბოშების ქორწილი, სოფელი ლენინოვკა, 2010

ირგვლივ არსად ჩანს საქონელი, მაღაზია, სკოლა, ბაღი, ამბულატორია, წყალგაყვანილობა ან კანალიზაცია.

სლაგური გარეგნობის ბავშვები ფოტოკამერის დანახვაზე სიცილს იწყებენ. ერთმანეთს ლაპარაკს არ აცლიან და „ლიბერალის“ ფოტოგრაფს ეხვეწებიან, – „ძია, გადამიღე რა, გადამიღე!“ – ფოტოგრაფი და ჟურნალისტი იმ წუთს მათთვის იმ სამყაროს ნაწილს წარმოადგენენ, რომელში თავის დამკვიდრებაც მათთვის განვითარების ერთადერთი შანსია, მაგრამ ჯერჯერობით ამ შანსს ვერ ხედავენ.

ბოშების საკითხის მკვლევრის, გიორგი

„ბოშებმა თავადაც არ იციან, რისი უფლება აქვთ, შეიძლება ერთ დღეს გადანყვიტონ, რომ სწავლა სჭირდებათ, და გავიდნენ ჩაკეტილი წრიდან, თუმცა, ცოტა ხანში ისევ უკან ბრუნდებიან“.

სორდიას აზრით, ეს უმცირესობა იზოლაციაში საკუთარი სურვილითაც მოექცა, თუმცა ჩაკეტილი წრის გარღვევაში მათ არც საზოგადოება დახმარებია. „აქ არის უცხო სამყაროს შიში, რომ მათ არ მიიღებენ, მეორე მხრივ, თავადაც არ იციან, რისი უფლება აქვთ, – აღნიშნავს სორდია. – შეიძლება ერთ დღეს გადანყვიტონ, რომ სწავლა სჭირდებათ, და გავიდნენ ჩაკეტილი წრიდან, თუმცა, ცოტა ხანში ისევ უკან ბრუნდებიან“.

ევროპაში, სადაც 10 მილიონამდე ბოშა ცხოვრობს, მათთვის განკუთვნილ პროექტებზე ევროკავშირმა 400 მილიონი დახარჯა. პროექტი სახელწოდებით – „ბოშათა ინტეგრაციის დეკადა 2005-2015“ – ევროპის ქვეყნების საერთაშორისო ინიციატივაა, რომელიც მათ სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას ისახავს მიზნად. ამ პროექტში 12 სახელმწიფოა ჩართული.

საქართველოში კი, ამ ადამიანებზე ზრუნვა ხელისუფლებას ჯერ არ დაუწყია. რეინტეგრაციის საკითხებში ეროვნულ-ეთნიკური უმცირესობების

სამმართველოს მთავარი სპეციალისტი დეა ელიბეგოვა აცხადებს, რომ ბოშებთან დაკავშირებით კონკრეტული სახელმწიფო პროგრამა არ არსებობს.

თუმცა, ჩაკეტილი წრის გარღვევას ერთეულები ბოშათა თემიდან მაინც ცდილობენ. მაგალითად, გაჩიანის დასახლებაში, სადაც მკითხავი თამარა ცხოვრობს, ახალგაზრდების უმეტესობა ამბობს, რომ შვილებს სკოლაში აუცილებლად მიიყვანს. „იქნებ უნივერსიტეტიც დაამთავროს, დიდი კაცი გამოვიდეს“, – ამბობს ბოშა ანდრეი მცირეწლოვან შვილზე.

19 წლის ქრისტინე იურენკო კი რუსეთის სკოლაში, მე-11 კლასში სწავლობს და უნდა, სტილისტი გამოვიდეს. ჟანგიან ფარდულესა და ჭერგახვრეტელ შენობებს შორის ქრისტინე ვარდისფერკედლებიან ქვის სახლში ცხოვრობს; სკოლიდან პირდაპირ სახლში ბრუნდება, ძირითად დროს კომპიუტერთან, სოციალურ ქსელებში ატარებს და კარგად სწავლობს. ქრისტინე ამბობს: „არასდროს მიმათხოვრია და არც მინდა, მე სულ სხვა მომავალზე ვოცნებობ“.

გაჩიანის დასახლება, 2010

ახაფეხი ჰიხაღი

გასულ კვირას ლონდონში ერთი კონფერენცია გაიმართა, რომლის სათაურიც ასე ჟღერდა: **fair play** სკორტი – ფაქტი თუ ფანტაზია. ანუ სინამდვილე თუ გამონაგონი.

გიორგი აბზველიანი, ლონდონი

რალა თქმა უნდა, როცა **fair play**-ს ცხოვრებაში უჭირს, სკორტიც გაუჭირდება. ბარე ოცი წელიწადი იქნება, რაც ფეხბურთში **fair play**-ს პრინციპია შემოღებული, ანუ ნამუსიანი თამაშის ჯილდო – კაცი თუ ჯენტლმენურად მოიქცევა, იმნამსვე განადიდებენ, აი ზეიმობს ნამუსიანობის პრინციპით.

ასეთი შემთხვევები ყოფილა და საკმაოდ ხშირადაც, უფრო ხშირად კიდევ ჯენტლმენობა ისეთი ფეხბურთელებს ჩაუდენიათ, მთლად ხულიგნებად რომ ყოფილან ცნობილი, ვთქვათ – პაოლო დი კანოსი.

უფა წლის **fair play**-ს პრინციპს კი გადასცემს ხოლმე რომელიმე ევროპულ გუნდს, ოღონდაც, სადაც ისეთი ნესიერი ბიჭები, როგორც ტიერი ანრია, ბურთს ხელიხელ აგოგმანებენ და გაიტრუნებიან, ვითომ არაფერიო, იქ მინდორზე შემორჩენილ ჯენტლმენობაზე ლაპარაკი ცოტა ძნელია.

არიან ფეხბურთელები, რომლებსაც მსაჯისთვის უთქვამთ, – ჩემს სასარგებლოდ არასწორად დანიშნე ჯარიმას, – და ასეთი რამ წლეულსაც მოხდა ერთი-ორჯერ, მაგრამ დღევანდელი ფეხბურთის გამოხატულება მაინც არის მიწაზე გაგორებული ყმანვილი ბუსკეტსი, თვალეზე აფარებული ხელებიდან რომ იჭყიტება, – აბა მსაჯს მეტოქე თუ ვაგადებინე, საკმარისია თუ არა ტყუილად კრუნჩხვაო. იმის ჭკუაც არა ჰყოფნის, რომ ახსოვდეს: მიწაზე გაგორებულ კაცს კამერა ფართო პლანით უღებს.

თუმცა, თამაშის დროს ბევრი რამის ჭკუა არ ჰყოფნის კაცს. თვით რივალდოც კი, რომელიც ახლა ტაშკენტის „ბუნიოდკორში“ თამაშობს, მთელი მსოფლიოს დასანახად სახეზე ხელებაფარებული გაგორდა მიწაზე, როცა გაბრაზებული თურქის მიერ ნათხლემი ბურთი ბარდაყ-

ში მოხვდა და არა – სახეში. რივალდო იყო, ის ხომ არა. თუმცა, როგორც ირკვევა, ამას მნიშვნელობა არა აქვს.

ჯენტლმენური თამაშის უნარი ან გაქვს, ან არა. მთელი ძველი რაინდული თამაშიდან დღევანდელ ფეხბურთში დარჩენილია მხოლოდ ე.წ. გარინჩას ნესი, მეტოქისთვის ბურთის დაბრუნებისა. ამას რატომღაც იცავენ ხოლმე, თუმცა, თუ გაჭირდა, ამასაც არ იცავენ.

რამ მოიტანა ტყუილი და თაღლითობა მინდორზე, ძნელი სათქმელია. ამბობენ, – უზომო ფულმაო, – თუმცა მთლად ასე არ არის. ადრეც იყვნენ ფეხბურთელები, რომლებიც ოსტატურად გამოიგონებდნენ ხოლმე პენალტს, მაგრამ ახლა ეს საყოველთაო ნესია. თუ თავდამსხმელმა პენალტზე კარგად წასვლა არ იცის, გუნდში ვინ მიიღებს. ოდესღაც ჭორები დადიოდა, ლეგენდარული არგენტინელი მწვრთნელის, ოსვალდო სუბელდიას შესახებ, რომ მეტოქის ფეხბურთელებზე დოსიები ჰქონდა და თავის გუნდებს კი უნამუსოდ თამაშს ასწავლიდა, მაგრამ ახლა ეს გასაკვირი სულაც არ არის. უბრალოდ, არსებობს პროფესიული უნამუსობა, რომელიც საქმიდან გამომდინარე ხდება და ადამიანური უნამუსობა, რომელიც შეიძლება სულაც არ ახასიათებდეს ამა თუ იმ ფეხბურთელს, ოღონდ ისე განვითარებული არ ჰქონდეს, რომ პროფესიულ უნამუსობაზე ხელი ააღებინოს.

სიმულაცია ადრეც არსებობდა, მაგრამ ადრე კარგ თავდამსხმელს კოჭებში მაგრად ურტყამდნენ და ამისთვის მეტოქეს არავინ აძევებდა, დღევანდელი კანონებით კი, სერიული უხეშობა ფაქტობრივად ამოკვეთილია ფეხბურთიდან, რაც გადასარევი რამ არის, მაგრამ ამ ამოკვეთამ კოტრიალის და თაღლითობის ნამდვილი

ცუნამი წარმოშვა, რადგან თუ კარგად ეცდები, მეტოქეს იოლად გააძევიბინებ. ძველად ვინ აძევებდა? თუ კაცს წიხლს ან მუშტს ჩაარტყამდი, ეგებ გაეგდეთ კიდევ, ისე კი.....

ახლა, ერთი არასწორად გაშლილი ფეხი და, თავისუფალი ხარ.

ჰოდა, მსაჯებსაც უჭირთ. რაც იმათ ლანძღავენ.

ფეხბურთს კი არაფერი ისე არ უხდება, როგორც ჯენტლმენობა. კაი ფინტებსაც სჯობია ხოლმე. ხომ ნათქვამია, ფეხბურთი არის ჯენტლმენური თამაში, რომელსაც ხულიგნები თამაშობენ და რაგბი კი არის ხულიგნური თამაში, რომელსაც ჯენტლმენები თამაშობენო.

ჰოდა, ერთი ძაღლის თავი ეგებ აქაც იყოს დამარხული. რაგბი ერთ-ერთი უკანასკნელია დიდ გუნდურ სპორტთაგან, პროფესიონალიზმს რომ დაჰყავდა. იქ ჯერ კიდევ არსებობს კორინთული სული, თუმცა, ხვალ რა იქნება, ვინ იცის.

„კორინთული სულის სიკვდილი დღევანდელ სკორტში“ – ასეთი იყო ნორვეგიელი პროფესორის სიგმუნდ ლოლანდის მოხსენების სათაური იმ კონფერენციაზე. ეს ცნობილი მოხსენებაა სკორტით დაინტერესებულ ხალხში, რახანლა ლოლანდი მთელ მსოფლიოში დაიარება ამ ლექციით.

კორინთული სული, იოლად რომ ვთქვათ, ისაა, რასაც სამოყვარულო სპორტის საუკეთესო გამოვლინება ჰქვია. პატიოსანი, თანაბარი ძაღლის ხალხის შეჯიბრი არა საჩუქრისთვის, არამედ სიამოვნებისთვის და დადებითი ემოციებისთვის. ჯენტლმენები ფულზე არ ეჯიბრებოდნენ ერთმანეთს, არამედ მხნეობისა და თავისი ოსტატობის წარმოჩენისთვის. ფულისთვის პრაიზ-ფაიტერები კრივობდნენ ბაზრის მოედანზე.

სამყარო ისე აენყო სოციალურად და პოლიტიკურად, რომ ამ საქმეში პრაიზ-ფაიტერებმა იმარჯვეს. ჰოდა, განა იმათში არ გამოერევა ჯენტლმენი, ჰოდა მათ მიენიჭებათ ხოლმე **fair play**-ს პრიზები.

ამიტომ, ახლა თუ ტიერი ანრი ორჯერ ხილით შეისწორებს ბურთს და ერთი კვირის მერე იტყვის, – ვნანობო, – როცა შეეძლო, იმნამსვე მისულიყო და მსაჯისთვის ეთქვა, როგორც ეს ერთ დროს იგორ ნეტომ გააკეთა, დიდი არაფერი.

როგორც დონ ვიტო და მისი ამხანაგები იტყოდნენ, – არაფერი პირადი, ეს მხოლოდ ბიზნესი იყო. **■**

საქი! მანაა!

ქართული პროვინციალიზმის ისტორია ჩვენი მხრიდან მოვლენებზე არაადეკვატური რ ე ა ქ ც ი ე ბ ი ს ქრონიკაა.

კახა თოლორდავა

სერიოზული, ყოველდღიური მაგალითებით გამყარებული ეჭვი მაქვს, რომ საქართველო პროვინციული ქვეყანაა, თბილისი კი პროვინციული ქალაქი. შესაბამისად, ჩვენ ყველა პროვინციული ქვეყნის და ქალაქის მოქალაქეები ვართ. ამაში საწყენი არაფერია, არც – გასაბრაზებელი. ბოლოს და ბოლოს დღეს რომიც პროვინციულ ქალაქად ითვლება და უენეციაც. სია გრძელია. მთავარია, მოვეშვათ და შევეგუოთ ამ აზრს. ასე ცხოვრებაც გაგვიადვილებს და ერთმანეთის სიყვარულიც. იმას, რომ ჩვენ ასეთები ვართ და არა სხვანაირები, ჯერ კიდევ პატარაობიდანვე ვხვდებოდი, როდესაც, მაგალითად, მოსკოვში საქართველოს „ღირსების დასაცავად“ გაშვებულ ქართველ კულტურის მოღვაწეებს ვუსმენდი. იმ შორეულ წარსულში ისინი ერთი რუსი ავტორის მიერ საქართველოს მიმართ გამოთქმულ მსუბუქად არასახარბიელო სიტყვებს აპროტესტებდნენ. სწორად გამიგეთ, ასეთ შემთხვევებში, რეაგირება შეიძლება ზოგჯერ საჭიროც იყოს, მაგრამ სწორედ აქ იჩენს ხოლმე თავს ის, რასაც პროვინციალიზმს ვუნოდებ: შენ ხარ ის, როგორც რეაგირებ! ქართული პროვინციალიზმის ისტორია ჩვენი მხრიდან მოვლენებზე არაადეკვატური რ ე ა ქ ც ი ე ბ ი ს ქრონიკაა. აი, ამის ერთი თბილისური მაგალითი: გასული საუკუნის ბოლოს თავსაბურავად შლაპა ავირჩიე (იხ. სურათი). ცნობისთვის, შლაპას ატარებდნენ ილია, გალაკტიონი, ალბერ კამიუ, ჯიმი ჰენდრიქსი, მთელი მსოფლიო და ბაბუაჩემი შალვაც. მოკლედ, დავისურე შლაპა და ამის შემდეგ რაღაც შეიცვალა ჩემს ცხოვრებაში! ჯერ იყო და, კინაღამ მეგობარი დაეკარგე, მერე ცემა დამიპირეს, ერთხელ კი სპეციალურად ჩემ გამო შუა ქუჩაში გაჩერებული მანქანიდან ვიღაც უცნობმა ტიპმა მითხრა, – „ევროპელები ხომ არა ვართ, ძმაო, მოინახდე ეგ შლაპაა თუ ოხრობა და მაუზერს გაჩუქებო“. კიდევ უამრავი ასეთი ისტორია შეიძლება გავისხენო. მოკლედ, ჩემმა შლაპამ სერიოზულად დაძაბა თბილისელების რაღაც ნაწილი (მაინტერესებს ჩემზე უფრო თამამი ჩამცმელები როგორ ახერხებენ ცოცხლად დარჩენას?), მერე კი მონიფულ ასაკში შევბიძგე და ისევ რაღაც შეიცვალა; გაქრა აგრესია და გაჩნდა დაუმსახურებელი პატივისცემა, თუმცა აქ ყველაფერი ასე მარტივად არაა.

რამდენიმე ხნის წინ ჭაჭაჭაძის ქუჩაზე გადავიდი. სავალ ნაწილზე ფეხი იმ დროს შევდგი, როდესაც რუსთაველის პროსპექტიდან მანქანამ შემოუხვია და აღმართზე მოძრაობა დაიწყო. მანქანის გასატარებლად შევჩერდი, მაგრამ მოულოდნელი რამ მოხდა – მძღოლმა დაამუხრუჭა, გამიღიმა, გალანტურად მანინშა, – გადაბრძანდითო; მერე კი ფანჯრიდან თავი გამოყო და ღიმილით დააყოლა: „სეერ!“ იმავე წამს მივხვდი, რაც მო-

ხდა! შლაპა მეხურა და ქალაქის სტუმარი ვეგონე! უკვე მივეჩვიე ამას. ღიმილით ჩამირიხინა, საკუთარი თავით სასტიკად კმაყოფილმა, ზევითკენ წაინია და გზაჯვარედინზე შეაჩერა მანქანა. ექსპერიმენტის დრო იყო! სასწრაფოდ მოვიშვლიე შლაპა, ლამის სირბილით ავუყევი აღმართს და გზაჯვარედინზე შევჩერდი. მძღოლს არ დაუუნახივარ; ის ვიღაც გამვლელს ესაუბრებოდა ფანჯრიდან, მერე კი მანქანა დაქოქა და, ჩემდა საბედნიეროდ და ექსპერიმენტის სასარგებლოდ, სწორედ მარცხნივ დაიწყო მოძრაობა. აქ კი სცენაზე ჩემი გასვლის დროც დადგა! შლაპა ისე მეჭირა, რომ მას არ დაენახა. ზუსტად იმ წამს, როდესაც შემოუხვია, სავალ ნაწილზე შევდგი ფეხი და დაიწყო ის, რაც ასე კარგადაა ყველა თბილისელი ფეხით მოსიარულეთათვის ნაცნობი! ის გამალებით დაანვა გაზს, თან თვალს არ მაცილებდა. მე თბილისურად აუჩქარე ნაბიჯს, რა თქმა უნდა, გადასწრების მიზნით, მაგრამ მან კიდევ უფრო მეტად დააჭირა გაზს ფეხი და ამაყი ღიმილით ჩამიბღულია ცხვირწინ. უნდა გენახათ, რა ბედნიერი სახე ჰქონდა! ყველაფერი ნათელი იყო! კახა თოლორდავას ქალაქის სტუმრის როლში უფრო მეტი პატივი ხვდა წილად, ვიდრე თანამოქალაქე კახა თოლორდავას. ძალიან ნაწყენი დავჩირი. იმ მძღოლმა წარსულის ერთი შემთხვევა გამახსენა. მაშინაც მენყინა, მიუხედავად იმისა, რომ საკმაოდ პატარა ვიყავი. ერთხელ მამაჩემმა, რომელსაც ძალიან უყვარდა ქალაქში ფეხით მოსიარულეთათვის გზის დათმობა, საყიდლებით დატვირთულ ვიღაც ქალბატონს გადასასვლელზე მანქანა შეუჩერა, ხელით ანიშნა, – გადაბრძანდითო, – და ისე, რომ იმ ქალბატონს არც გაუგია, თავისთვის ჩაილაპარაკა: „მადამ!“

ქალბატონს სახე შეეცვალა, შეჩერდა, თვალი თვალში გაუყარა მამაჩემს და დაიწყო (თითქმის ზუსტი ციტატა): „შე გარყვნილო ნაძირალავ, რას მკადრებ რომ მკადრებ, შე ბნელსულიანო ცხოველო? როგორ მიბედავ ამას, შე გათახსირებულო? ბავშვის მაინც არ გრცხვენია, შე“... დიდხანს ლანძღა გაოგნებული მამაჩემი და ყვირილ-ყვირილით გაეცალა იქაურობას. ყველა ჩვენ გვიყურებდა. მახსოვს, როგორ წამომიფაკლდა ლოყები. „არა, მამა, – ამოილულულა მამაჩემმა, როცა როგორც იქნა დაძრა მანქანა ადგილიდან, – ჩვენ კიდევ დიდხანს არაფერი გვეშველება!“

იმედი მაქვს, რომ გასაგებად ვთქვი, რისი თქმაც მინდოდა. ამაზე შორს აღარ წავალ. უბრალოდ, ბოლო დროს რამდენჯერაც ევროკავშირის დროშას დავინახავ, იმდენჯერ ეს შემთხვევები მახსენდება. ყოველთვის უსიამოვნო შეგრძნებით. სულ რაღაც ეჭვი მიდრღნის გულს, რომ მამაჩემი მართალი იყო. მერე კი ამაზე ფიქრს ვაგრძელებ და უფრო ცუდ ხასიათზე ვდგები ხოლმე. **□**

რადიო „ნაცნობი“ გევატიშებათ
კლუბი „ნაცნობი“

- ტრადიციული ქართული საზარაულო
- სოცხალი მუსიკა

WWW.LIBERALI.GE

